

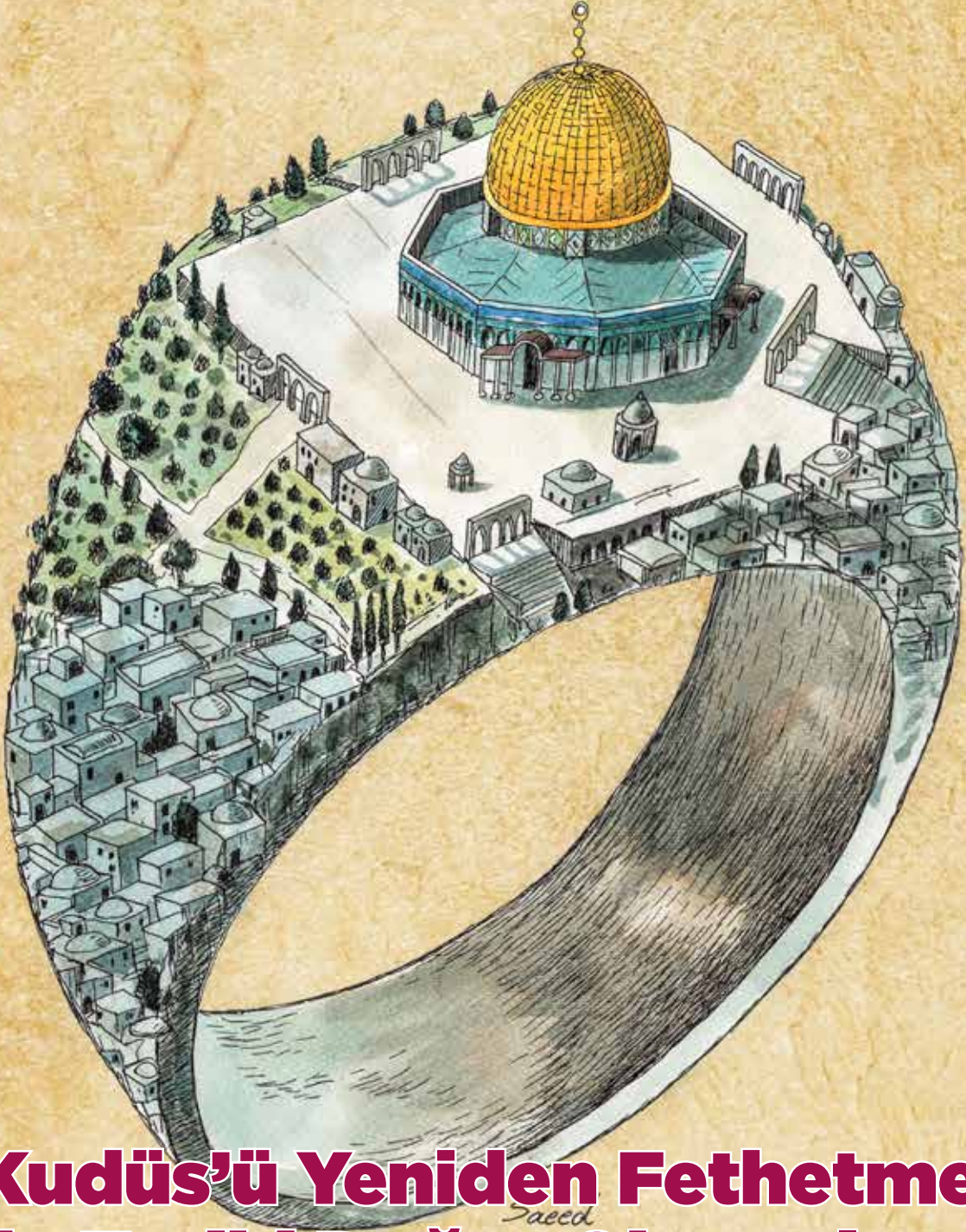

minber-i
Akse

Nisan - Mayıs - Haziran (1442)

Sayı 44

www.mirasimiz.org.tr

**“Kudüs’ü Yeniden Fethetmek
İçin Tarihi Doğru Okumalıyız”**

*Gelin hep birlikte
okşayalım başlarını,
yetim kalmış
Kudüslü çocukların...*

Kudüs'te YETİM Kalmasın

Online Bağış

mirasimiz.org.tr

MİRASIMIZ

f t i y /mirasimiz

BİRLİK OLMADAN OLMAZ!

“Şüphesiz bu (İslâm), tek bir din olarak sizin dininizdir. Ben de Rabbinizim. Öyle ise bana karşı gelmekten sakının” (Mü’minun Suresi, 52. Ayet)

Rabbimizin bize emrettiği ibadetlerin tamamı birleşme (tevhide ermek) ve kardeşliği pekiştirmek içindir. Namaz nasıl ki bir imamın arkasında onun yaptıklarına uyarak birliği ve vahdeti sağlıyorsa, hac ve zekât gibi diğer ibadetlerin tamamında da bu kardeşlik ruhu ve birlikte hareket etmek vardır. Cami, medrese Kâbe, Arafat ve Mescid-i Aksâ gibi merkezler İslam’ın Müslümanları birleştirme merkezleridir. Böylece ümmet duygusu daha çok bu merkezlerde hissedilir. Bu ümmetin birleştiği en büyük ibadet merkezlerinden birisi de Mescid-i Aksâ’dır. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): “Ahir zamanda mahşer ve menşer Kudüs’te olacak” diye buyurmuşlardır. Yani amel defterlerinin arz edilmesi ve mahşerin kurulması orada olacak, orada cem olacağız, orada toplanacağız.

Kıyamet gününe kadar kesintisiz sürececek olan bir mücadele, cihat ibadeti. Öyle bir ibadet ki; hem kardeşliği pekiştirecek hem de Müslümanların bütünlüğünü sağlayacak, ümmeti bir arada tutacak en büyük ibadetlerden bir tanesi ve Mescid-i Aksâ’da kıyamet gününe kadar sürececek olan bir ibadet cihat ibadeti. Müslümanları birleştiren ümmet yapan namaz ibadeti de Mescid-i Aksâ’dan miraç hadisesi gerçekleştiğinde Müslümanlara orada farz oldu. Dolayısıyla Mescid-i Aksâ Müslümanların ilk kiblesi ve onları birleştiren mübarek bir merkezdir.

Bu gün Mescid-i Aksâ’mız işgal altındadır. Mescid-i Aksâ’yı bu işgalden kurtaracak en başta yapılması gereken iş Müslümanların “bir vücudun azaları”, “bir binanın tuğlaları” gibi bir araya gelmesini sağlamaktır. Gelinek noktada artık dünya Müslümanları olarak farklılıklarımızı bir kenara bırakmalıyız. Biz Müslümanlar Ümmet duygusunu, ümmet hassasiyetini Mescid-i Aksâ’nın özgürlüğü mücadelesinde gerçekleştirebiliriz.

Bizi birleştiren, bizim bir merkezde toplanmamızı sağlayacak olan Mescidi Aksâ’yı ve Kudüs davasını hiçbir zaman bırakmamalıyız. Kuran-ı Kerim’de rabbimizin bereketli topraklar olarak adlandırdığı Mescid-i Aksâ ve etrafından bu bereketi almak için mücadelemizi sürdürmeli, ümmeti sürekli olarak ortak noktamız olan Mescid-i Aksâ’da buluşturmalıyız. Bütün nebilerin ayak bastığı bu mübarek toprak parçasının üzerinde, o toprağın havasını bizim de teneffüs etmemiz için Kudüs ve Mescid-i Aksâ’nın özgürlüğü mücadelemizi ümmet duygusu içerisinde devam ettirmeli ve adımlarımız ona göre atmalıyız.

Muhammed Demirci
Mirasımız Derneği Genel Başkanı

Mirasımız Derneği
İmtiyaz Sahibi
Muhammet Demirci

Genel Yayın Yönetmeni
Abdullah Akçay

Yayın Koordinatörü
İbrahim Ethem Ayaz

Editör
Şeyma Çiçek

Grafik Tasarım
Design Monsters

Yayın Kurulu
Abdullah Akçay
İbrahim Ethem Ayaz
Suna Durmaz
Şeyma Çiçek
Gülşah Ertaş

Baskı
Mürekkep Reklam ve Matbaacılık
Sanayi Ticaret Ltd. Şti
Tel: 0212 531 80 48

İletişim
Tel: (0212) 524 01 01
www.mirasimiz.org.tr
Akşemsettin Mh. Halıcılar Cd. No.12, 34080
Fatih / İstanbul / Türkiye

Mirasımız Derneğinin Hediyesidir.

İÇİNDEKİLER

4

ANALİZ

ABDULLAH AKÇAY

ÜMMET BİLİNCİ ve İRKÇILIK

08

DOSYA

AYŞE DİLARA KOÇYİĞİT

PEYGAMBER EFENDİMİZ
(SAV) DÖNEMİNDE
ASABİYETLE MÜCADELE

14

MAKALE

ENES MALİK YILMAZ

İSRAİL'İN KAMU
DİPLOMASİSİ POLİTİKALARI
VE GÜNCEL ÖRNEKLERİ

18

DENEME

ALİ ÇİÇEK

MİLLET BİLİNCİ

20

TANITIM

İCLAL KOÇ

YAFA ABDULHAMİD HAN
SAAT KULESİ

22

DENEME

HAVVA ALTUNTAŞ

İNSANOĞLUNUN
BİRLİKTE YAŞAMA
TECRÜBESİ VE KUDÜS

24

PORTRE

ŞEYMA ÇİÇEK

ŞEHBENDERZÂDE
FİLİBELİ AHMET
HİLMİ EFENDİ

32

RÖPORTAJ

PROF. DR. AYDIN USTA
İLE RÖPORTAJ

"KUDÜS'Ü YENİDEN
FATHETMEK İÇİN TARİHİ
DOĞRU OKUMALIYIZ."

28

DEĞERLENDİRME
MÜCAHİT GÜLTEKİN

KUDÜS'ÜN KILIÇI: SİLAH,
PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK
VE BİRLİK

36
BİYOĞRAFI
ŞENAY ŞEKER

ALLAH'IN KILICI
BÜYÜK KUMANDAN:
HALİD BİN VELİD

42
MAKALE
Y. BİLAL KARASAKAL

1936 BÜYÜK
FİLİSTİN
AYAKLANMASI

46
MAKALE
SUNA DURMAZ

MODERN ARAP
KAVMİYETÇİLİĞİNİN
TEMELİ

54
KİTAP TAHLİLİ
KEVSER KIRAN

YAHUDİ HALKI
NASIL İCAD
EDİLDİ?

64
KRONOLOJİ
ŞENAY ŞEKER

KUDÜS VE
MESCİD-İ AKSÂ
KRONOLOJİSİ

ÜMMET BİLİNCİ ve IRKÇILIK

Abdullah Akçay

“Ümmet” kelimesi Arapça “Ümm” kelimesinden türetilmiştir. Aynı anneden doğan çocukları, yaratılıştaki kardeşliği ifade eder. Bütün insanlık nesli Hz. Âdem(as) ve Hz. Havva'nın çocukları olarak bugüne kadar gelmiştir ve bu kıyamete kadar devam edecektir.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Veda Hutbesinde kardeşliğimizi şöyle belirtmiştir:

“Ey insanlar!

Biliniz ki Rabbiniz birdir, atanız da birdir. Bütün insanlar Âdem'den gelmiş, Âdem de topraktan yaratılmıştır. Arap'ın Arap olmayana, Arap olmayanın Arap'a, beyazın siyaha, siyahın da beyaza hiçbir üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük ancak takva iledir.”⁽¹⁾

İslam anlayışına göre ümmet, aynı dine inanan, aynı değerleri paylaşan insanların oluştuğu bir inanç topluluğudur. Her pey-

gamberin kendisine iman etmiş inananları vardı, onlara o peygamberin ümmeti denirdi. Biz Müslüman olduğumuz için Hz. Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamberliğine iman etmişiz. Dolayısıyla bize Hazreti Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) ümmeti anlamına gelen “Ümmeti Muhammed” denir. Ümmeti bir arada tutan İslam dini, Müslümanların kardeşlik duygusuyla birbirine sahip çıkmalarını emreder. Her Müslüman Ümmeti Muhammed'in bir

**İslam anlayışına göre
ümme, aynı dine inanan,
aynı değerleri paylaşan
insanların oluşturduğu
bir inanç topluluğudur.
Her peygamberin
kendisine iman etmiş
inananları vardı, onlara
o peygamberin ümmeti
denirdi. Biz Müslüman
olduğumuz için Hz.
Muhammed'in (sallallahu
aleyhi ve sellem)
peygamberliğine iman
etmişiz. Dolayısıyla bize
Hazreti Muhammed'in
(sav) ümmeti anlamına
gelen "Ümmeti
Muhammed" denir.**

parçası olduğu için farklı ırka sahip olsa da farklı coğrafyalarda yaşasa da ortak değerimiz olan İslam dini, onları kardeş kılmaktadır. Din kardeşliği kan bağına bağlı olan kardeşlikten daha sağlam ve daha bağlayıcıdır.

Peygamber Efendimiz: *"Müminin mümine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sımsıkı kenetleyip tutan binalar gibidir."*⁽²⁾ buyurmuş, bunu da iki elinin parmaklarını birbiri arasına geçirip kenetleyerek göstermiştir.

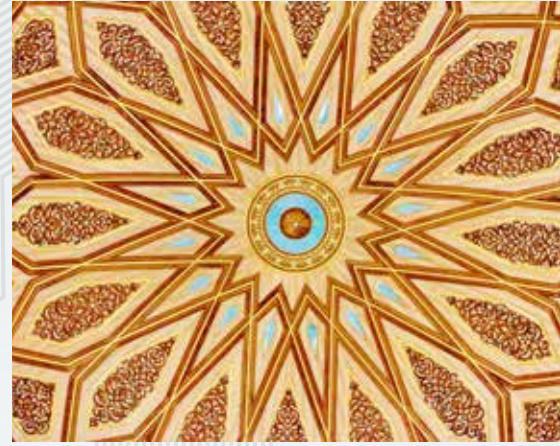
Ümmet çok değerli ve sağlam bir bina gibidir. Ümmeti Muhammed'i oluşturan her bir Müslüman da bu değerli binayı oluşturan birbirine kenetlenmiş tuğlalar gibidir. Bir bina ne kadar değerli olursa olsun o bina kopan veya koparılan her bir parça molozdur, çöptür. Müminler, maddî ve manevî yönden birbirlerine yardımcı olmalı, bir bi-

nanın birbirine sımsıkı kenetlenmiş taşları ve tuğlaları gibi birlik, beraberlik oluşturmalarıdır. Fert olarak, tek başına İslam'ı yaşamak ve yaşatmak mümkün olmaz. Fertler, dıştan gelen baskılara karşı tek başına göğüs geremezler. Baskı ve şiddete karşı koymak ancak birlik ve beraberlikle olur. Birlikteliğini, bir olmayı, başaramayan toplumlar ayakta duramaz; yıkılırlar.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) yine bu konuda, *"Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acılamak ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar."*⁽³⁾ buyurmuşlardır.

İslam kardeşliği ümmet olmayı gerekli kılmaktadır. Ümmet bilinci ile hareket eden insanların oluşturduğu İslam toplumu; hem yaşadığı ortamda huzur ve güven içerisinde hayatını mutlu bir şekilde devam ettirebilir, hem de İslam'ı ortadan kaldırmak, Müslümanları ekonomik ve siyasi açıdan zayıflatmak, hatta yok etmek için çaba sarf eden emperyalist güçlere karşı dimdik ayakta kalabilir. Bu nedenle Müslümanlar, ümmet olabilmek için, aralarındaki tartışmalı konuları gündeme getirip çekişmek yerine, ortak değerlerde birleşip birbirlerine karşı hoşgörü ile yaklaşmalıdır.

Günümüzde Dünya Müslümanlarını ümmet bilincinden uzaklaştıran pek çok etken vardır. Bu etkenlerin en önemlisi ise kendi ırkının diğer ırklardan daha üstün olduğu iddiasıyla ortaya çıkan ırkçılık anlayışıdır. Yüce Allah, insanları yaratırken onlara hangi ırktan olmak istediklerini sormamıştır. İnsanlar Allah'ın uygun gördüğü ve takdir ettiği şekilde bir anne ve babadan dünyaya gelmişlerdir. Dolayısıyla insanların kendi tercihleriyle seçmedikleri ırklarından dolayı övünmeleri ne kadar mantık dışı bir durum ise başka bir ırka mensup bir kişiyi de ırkından dolayı küçümsemek de o kadar yanlıştır. İslam dini; kavmiyetçilik, cinsiyetçilik gibi insanları birbirinden uzaklaştıran, nefret ettiren hususları ortadan kaldırıp Müslümanları tek bir millet yapmıştır. İslam'ın bu gerçeklerinden habersiz olanların kalkıp aynı ülkede yaşayan Müslümanları kavmiyetçilik hissiyle parçalama-yı hakları yoktur. İslam'da ırkçılık, kavmiyetçi-

lik olmadığı halde Müslümanlar, kavmiyetçiliğe sarılırsa din kardeşliği ortadan kalkar ve İslam toplumunun birliği parçalanır.

Peygamber Efendimiz: *"İrkçılık davasına kalkışan bizden değildir, ırkçılık üzerine savaşa giren de bizden değildir."*⁽⁴⁾ Buyurarak ırkçılığın dinimiz tarafından uygun görülmediğini ifade etmiştir.

Allah (celle celâluhû) Müslümanların birbirleriyle gereksiz yere çekişmelerinin, onları zayıflatıp zor duruma düşüreceğini şöyle dile getirmektedir: *"Allah'a (celle celâluhû) ve Rasulü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da gücünüzü kaybedersiniz. Sabredin çünkü Allah sabredenlerle beraberdir."*⁽⁵⁾

**Peygamber Efendimiz:
"Müminin mümine karşı
durumu, bir parçası
diğer parçasını sımsıkı
kenetleyip tutan binalar
gibidir." buyurmuş, bunu
da iki elinin parmaklarını
birbiri arasına geçirip
kenetleyerek göstermiştir.**

“

Müslümanlar din kardeşidir. Bu kardeşliğin gereği olarak birlikte hareket ettikleri zaman ancak ümmet olabilirler. Ümmetin değeri ne ise Ümmet içerisinde ırkı, cinsiyeti, dili ne olursa olsun kişiler de Ümmet kadar değerlidir.

”

Müslümanlar din kardeşidir. Bu kardeşliğin gereği olarak birlikte hareket ettikleri zaman ancak ümmet olabilirler. Ümmetin değeri

ne ise Ümmet içerisinde ırkı, cinsiyeti, dili ne olursa olsun kişiler de Ümmet kadar değerlidir. Eğer Müslümanlar ümmet olmayı başarılırlarsa pek çok sorun kendiliğinden çözülecek ve dünyanın en güçlü birliği meydana gelmiş olacaktır.

Siyonizm'in en büyük oyunu; Müslümanları ümmet olma şuurundan uzaklaştırmak, kardeşliğini parçalamak, birbirine düşürerek zayıflatıp yine birbirleri ile çarpıştırmak olmuştur. Ne yazık ki bugün Siyonist Yahudiler yüz yıllık hayalleri olan Kudüs'ü işgalci İsrail'in başkenti ilan etmiş, Mübarek Mescid-i Aksâ'mıza yönelik hedeflerinden (önce zamansal bölme, sonra mekânsal bölme nihayetinde yıkıp yerine tapınak yapma) birincisi olan zamansal bölme hedeflerine namaz aralarında Aksâ'ya baskınlar düzenleyerek neredeyse ulaşmışlardır. İkinci hedefleri olan Mescid-i Aksâ'yı (El Halil şehrinde bulunan Halil ür-Rahman Camii gibi) ikiye bölme girişimlerine başvurmışlarsa da Kudüslü Müslüman kardeşlerimiz canları pahasına bu olaya karşı çıkmışlardır.

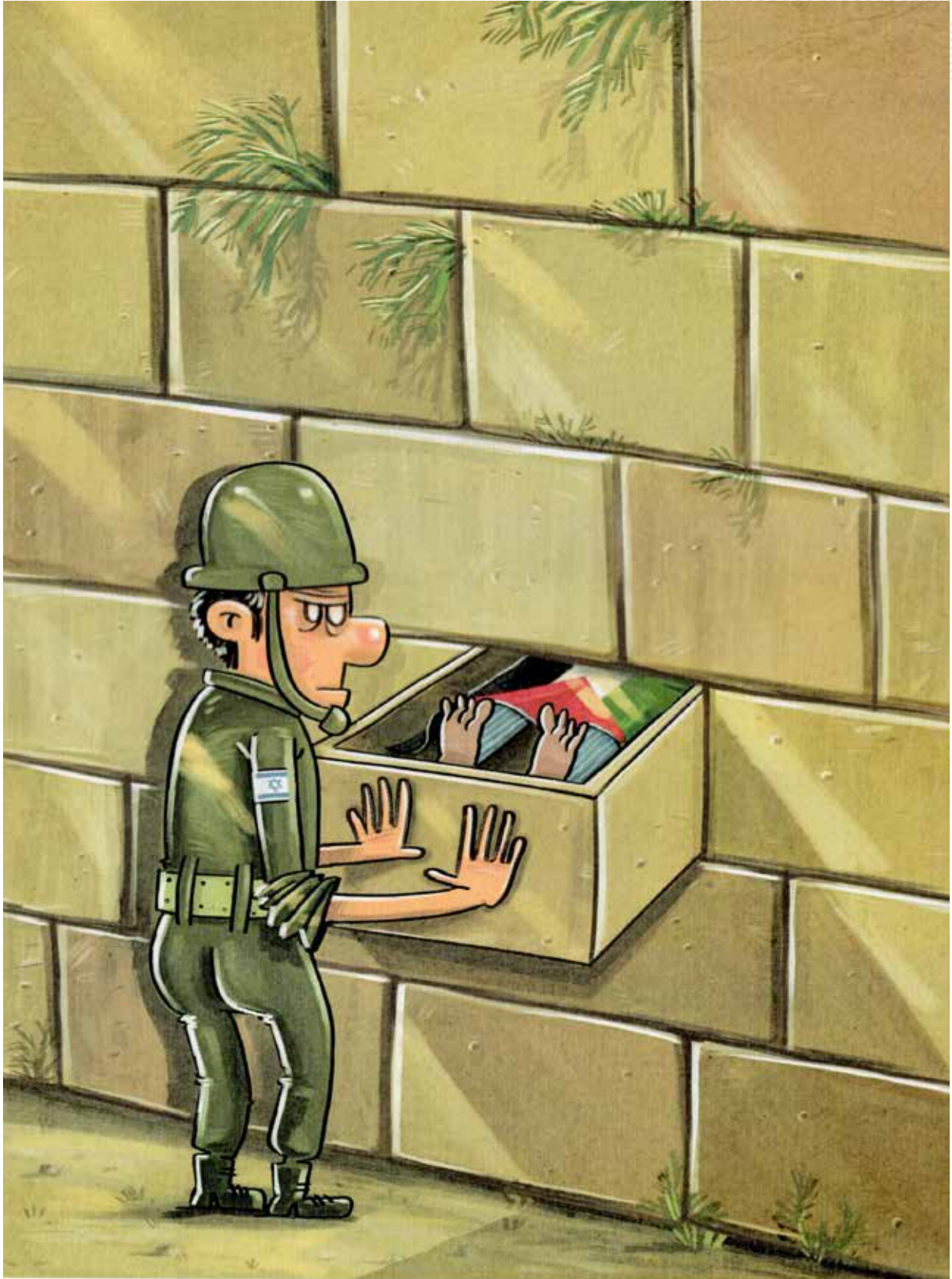
Gelinen nokta da "Özgür Kudüs", "Özgür Mes-

cid-i Aksâ" özelemimizin slogan olmaktan öteye geçmesi gerekir. Bunun için bölünen, parçalanın, birbiri ile savaşılan Müslümanlar sinsi Siyonist Yahudi oyununu bozup Ümmeti Muhammed olmanın şuru ile yeniden birleşmelidir. Maddi, manevi, siyasi ve gerektiğinde askeri güçleri ile Kudüs, Mescid-i Aksâ ve tüm işgal altındaki toprakları yeniden özgürlüğüne kavuşturmalıdır.

Ümmet bilincimizin yeniden oluştuğu, bir binanın tuğlaları, bir vücudun azaları gibi olduğumuzu görmek, Özgür Kudüs ve Özgür Mescid-i Aksâ'da buluşmak dileğiyle... ■

Kaynaklar:

- (1) Veda hutbesi
- (2) Buhari, Salât 88
- (3) Müslim, Birr 66
- (4) Müslim, İmare 53
- (5) Enfal 8/46
- (6) Kuran'da İslam Ümmeti, Doç. Dr. Ahmet Öz, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi | 2019/2 | CİLT: 6 | SAYI: 11 | s. 545-564

Çizgi: Akbar Torabpour - İran

PEYGAMBER EFENDİMİZ (sav) DÖNEMİNDE ASABİYETLE MÜCADELE

Ayşe Dilara Koçyiğit

Hepimiz soy olarak Hz. Âdem'den gelsek de çeşitliliğimiz bizleri birbirimizden farklı kılar. Bu çeşitlilik, karşıdakine maddi-manevi muhtaç olma gereksiniminden ötürü insanları çoklukta birliğe ulaştırabilir. İnsanoğlunun maddî gücü ve kaynakları ele geçirme gayreti ile bu gücün zorunlu olarak bölüşülme ihtiyacı da toplulukları kıyasıyla birbiriyle çarpıştırır. Dünya hayatının başlangıcından itibaren bütün mahlûkatta benzer bir mücadele görülür. Kur'an-ı Kerim'de; *"Ey insanlar! Şüphesiz ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık..."*⁽¹⁾ buyurarak Rabbimiz, âde-

moğlunun birbiriyle tanışmasını ve yardımlaşmasını istemiştir. Hırslarına ve nefesine yenik düşen insan ise acziyetini unutup fitratından uzaklaşarak çoğu zaman farklılığı aykırılık olarak algılamıştır. İnsanların toplumlara, kabilelere ayrılması ihtilaf sebebi haline gelerek savaflara sebebiyet vermiş ve kıyamete kadar da bu mücadele inançlar ve değerler üzerinden devam edecektir.

Her milletin kendine has bazı kemikleşmiş, öne çıkan karakteristik özellikleri vardır. O topluma ait fertler bu mizaç üzerine doğarlar ve asimile olmadıkları sürece hayatlarında bu hususiyetleri az ya da çok gösterirler. Bir bakıma yer çekimi yasası gibi insanlarda da soya çekim kuvvetin-

den bahsedebiliriz. Fakat bu demek değildir ki yer çekimine karşı sağlam binalar inşa edilemez. Şüphesiz insan değişime ve gelişime açık bir varlıktır. Kadim dönem Arapları da kabile ve soylarına bağlılıklarıyla meşhurdur. Ancak İslâm dini sayesinde aşırıya giden asabiyetten vazgeçerek medenileştiler ve İslâm'a giren çeşitli topluluklara karşı daha anlayışlı bir hale geldiler.

Asabiyet (العصبية) Arapça'da "A-se-be" kökünden gelir. "Asebe", babanın soyuna dayanan kimselerin akrabalarının oluşturduğu topluluğa verilen isimdir. Asabiyetin terim anlamı ise nesebe karşı aşırı bağlılık, her koşulda soyunun veya mensup olduğu kabile içerisindeki dayanışma hali ve

**Asabiyet (العصبية) Arapça'da
"A-se-be" kökünden gelir.
"Asebe", babanın soyuna
dayanan kimselerin
akrabalarının oluşturduğu
topluluğa verilen isimdir.
Asabiyetin terim anlamı ise
nesebe karşı aşırı bağlılık, her
koşulda soyunun veya mensup
olduğu kabile içerisindeki
dayanışma hali ve bir tehlike
halinde topluluğun tüm
fertlerinin tereddüt etmeden
birlik olmasıdır.**

bir tehlike halinde topluluğun tüm fertlerinin tereddüt etmeden birlik olmasıdır. ⁽²⁾

⁽²⁾ Arapçada "kavmiyye, unsuriyye ve asabiyye", Batı dillerinde Latince asıllı "racisme, racialisme, racism veya rassismus" olarak ifade edilmektedir. ^(*)

Asabiyyet mefhumu en çok irdeleyen kişi, İbni Haldun olmuştur. Onun "Mukaddime" adlı meşhur eserinde asabiyyet kavramı önemli bir yer teşkil eder. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki asabiyyet kavramı oldukça geniş kapsamlı, şartlara göre hüviyet kazanan bir kavram olduğundan İbni Haldun'un Mukaddimesinde tek bir asabiyyet tanımı göremeyiz. İbni Haldun'a göre asabiyyet; "... düşmanların saldırısından korunmak, saldırıları kovmak, (servet kazanmak) ve istilalar, kişilerin bir araya toplanmasıyla oluşur", "Bir nesilden gelenlerin bir araya toplanarak bir kuvvet, kudret ve üstünlük sahibi olmaları ve bir ideal etrafında toplanmalarıdır; "... kuvvetli boy diğer soy ve boyları kendi idaresi altına alır ve bunları büyük bir asabiyyet haline getirir.", "Asabiyyetten maksat olan korunma ve kuvvetle üstün gelme ancak nesep ve kardeşlik

vasıtasıyla elde edilir." ⁽³⁾ Yine İbni Haldun asabiyyeti, 'sebepe' ve 'nesepe' asabiyyeti olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Nesepe asabiyyeti, kan bağına dayanan birliktelik halidir. Sebepe asabiyyeti ise aynı kültür ortamında yaşamaktan doğan, ihtiyaç durumundan hasıl olan, hilf ile ayakta duran ve sonradan elde edilen beraberliktir.

Mekke'nin Cahiliye Devrinde de görüldüğü gibi devlet düzeninin olmadığı, kabilelere ayrılan ve bu düzene göre güçlü olanın, soy olarak da üstün sayılanın önder olduğu toplumlarda asabiyyet belki de düzenin ta kendisidir. Ancak bu durum zorunlu bir sonucu da doğurur ki bu da kabile asabiyyetinin ırkçılığın bazı yönlerini içermesidir. Kavmine olan aşırı bağlılık ırkına sorgusuz sualsiz taassup derecesinde yönelimi doğurur ve kabilenin başlarına karşı itaati gerektirir. Bunun sonucu olarak da var olabilmek ve kabile aidiyeti için soyunun diğerlerinden üstün olduğuna inanmayı elzem hale getirir.

Asabiyyette, kabileyi diğerlerinden üstün görme varken ırkçılıkta diğer ırklara karşı bir üstünlüğü olduğuna inanmak ve ha-

yatını bu inancıya göre inşa etme vardır. Asabiyyette de ırkçılıkta da kan bağı nirengi noktasıdır. Bu minvalde asabiyyet ırkçılığın bir cüzünü içinde barındırır diyebiliriz. Asabiyyete göre, kabilelerden her topluluk sadece kendi kabilesinin menfaatini düşünür ve bu yönde dar bir kabilecilik anlayışı benimsenir. ırkçılıkta ise ne olursa olsun kişiler muhtelif vilayet veya ülkelerde de yaşasa hatta bünyesinde kültürel bir takım farklılıkları da barındırsa o ırka mensup olan herkes üstün sayılır. Asabiyyette kavmiyetçilik esastır. Yani bazı durumlarda aynı ırka ait farklı kabileler arasında üstünlük yarışı vuku bulur. Bu kabileler ancak dışarıdan gelen herhangi bir tehdit veya savaş halinde bir araya gelirler. Bu da zorunlu bir haldir. Kavmiyetçiliğin aşırı yönü ırkçılığa dayanır. ⁽⁴⁾

Asabiyyet kavramı, şovenizm, ırkçılık kavramlarının yanı sıra milliyetçilik ile benzeştiği söylene de milliyetçilikte soydan gelenleri birleştirme esas iken asabiyyette ise aynı soydan gelenlerin kabilelere ayrışması ve parçalanması esastır. Yani milliyetçiliğin kapsamı çok daha geniştir, bir

Asabiyet kavramı, şovenizm, ırkçılık kavramlarının yanı sıra milliyetçilik ile benzeştiği söylene de milliyetçilikte soydan gelenleri birleştirme esas iken asabiyette ise aynı soydan gelenlerin kabilelere ayrışması ve parçalanması esastır. Yani milliyetçiliğin kapsamı çok daha geniştir, bir topluluğun içinde birbirleriyle soya dayanan akrabalık ve menfaat ilişkisi bulunmayan fertler de o millet içerisinde yer bulabilirler.

topluluğun içinde birbirleriyle soya dayanan akrabalık ve menfaat ilişkisi bulunmayan fertler de o millet içerisinde yer bulabilirler.⁽⁵⁾

Özellikle kadim Arap toplumunda adetlere ve dini inanışlara karşı çoğunlukla taassup derecesinde bir bağlılık söz konusuydu. Elbette ki bunun en önemli nedenlerinden biri bedevi bir toplum olmalarından kaynaklıdır.⁽⁶⁾ Çöl iklimini ve bu iklimin meydana getirmiş olduğu olumsuz ve zorlayıcı şartları düşünecek olursak adeta kutuplarda çetin kar fırtınalarından korunmak için birbirine kenetlenen penguen kolonisinin yaptığı gibi bedeviler de birbirine kenetlenmek zorunda kalmışlardır. Zamanla bu zorunluluk hali; yerine kabileciliği ve soya bağlılığı meydana getirmiştir. O halde şunu söyleyebiliriz ki bedevi yaşamda muhtaçlık hali, asabiyetin yaygınlaşmasının en temel âmili olmuştur. Her ne kadar buradaki asabiyet anlayışı birleştirici bir kuvve olsa da sürekli olarak kabileler arasında kan davalarına neden olmuştur.

İslam tarihinde Cahiliye Devri olarak tanımlanan Peygamber Efendimizin nübüvveti öncesi zamanı incelediğimizde; Araplar arasında kabilecilik anlayışında nesebe bağlılık, kendi soyundan geleni haklı-haksız her koşulda himmet gösterme bir nevi kayırma oldukça yaygındı. Ancak buradaki asabiyetin varlığının ilmi cehaletten kaynaklandığını söyleyemeyiz. Çünkü Cahiliye Dönemi tanımlamasının yapılmasının sebebi insanların okuma yazma bilmemelerinden kaynaklı değildi. Cehalet sadece ilim yoksunluğundan değil, hakikate uzaklıktan da kaynaklanır. Arap toplumunun belagat ve hitabet sanatında çağının oldukça ileride olduğunu hepimizin malumu ve ayrıca şairlerin toplumun en üst tabakasından sayıldığını da biliyoruz.

İşte bu Cahiliye Döneminde Mekke'nin yönetiminin belli nüfuzlu ailelerin elinde olduğunu biliyoruz. Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) soylu bir aile olan Kureyşe mensubiyeti sebebiyle, diğer kabileler Kureyş ile aralarında büyük bir sorun ortaya çıkmasını göze alamadıkları için ilk tebliğ zamanlarında O'na doğrudan zarar vermekten bir nebze çekinmişlerdir. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Hicret için yola çıkacağı vakit, müşrik kabileler bir araya gelerek Efendimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) suikast planı yapmışlar, olası bir kan davasından

da korktukları için müşrik ailelerden her bir gence sorumluluk vererek Efendimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) tuzak kurmuşlardır. Özellikle bedevi Araplarda yaygın olan bu asabiyet bağı, günümüzde de bazı bölgelerde görülmektedir.

Güzel söze, kelimelerin gücüne bu kadar inanan bir toplumda Araplar, nasıl oluyordu da Kur'an'ın veciz yönünü ve ayetler arasındaki hem mana hem düzen açısında şiirsel ahengine hayran olmalarına rağmen, vahyi muhatap olarak kabul etmede mukavemet gösterdiler ve putperestlikte ve kavmiyetçilikte bu kadar direndiler? Bunun temelinde çok açık bir şekilde asabiyetin taassup derecesinde kavmiyetçiliğin bulunduğunu örneklerden görebiliyoruz. Hatta Ebu Süfyan gibi Mekke'nin ileri gelenleri fakir halkın İslam'a ilk girenlerden olduğunu görünce "Biz bunlar ile aynı sofrada mı yemek yiyeceğiz, aynı derecede mi olacağız, aynı şekilde mi görüleceğiz?" endişesi sebebiyle kendilerini helak etmişlerdir. Bu hususiyetler bizi asabiyetin din ile bağlantılı olduğu sonucuna götürüyor. Asabiyet, insanlar arasındaki kan bağı sayesinde ortaya çıkan hısım ve akrabalık bağı (neseb) meydana getirdiğinden ataların dini ne bağlılığı da kapsar. İbni Haldun'a göre dini bağlılık, bir toplumun birlik olmasında çok önemli bir rol oynar. O, sebep asabiyeti içerisinde en çok dinî asabiyetin

üzerinde durmaktadır. Günümüzde söylenen çok veciz bir ifade vardır ki bu durumu özetler: **“Asabiyet-i diniyesi olmaya-nın asabiyet-i milliyesi olmaz.”**

Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) nübüvveti ile birlikte vahye şiddetle karşı çıkanlar da yine asabiyette ileri gidenler olmuştur. Bu durum öyle bir hastalık haline gelmiştir ki İslam davetine karşı düşmanlıkları önce gözlerini sonra kalplerini kör etmiştir. Bu durumla ilgili Ri-salet döneminde kaynaklarda birçok olaydan bahsedilmiştir. Örneğin; Kabileciliğe sıkı sıkıya bağlı Talha en-Nemeri isimli birisi, Yemame şehrindeki peygamberlik iddiasında olan, aynı zamanda kendi kabilesine mensup Müseylimetü'l-Kezzab ile konuşuktan sonra şöyle der: *“Sen hiç şüphesiz yalancısın, Muhammed ise doğru söylemektedir. Fakat Rebba kabilesinin yalancısı, bana, Mudar kabilesinin doğru söyleyeninden daha sevimli gelmektedir.”*⁽⁷⁾ Bahsi geçen bu vehim hadise bize, kabile asabiyetinin kişiyi ve bir kavmi topyekûn haksızlığa ve yanlış götürebildiğini kanıtlıyor. Burada şu soru aklımıza gelebilir: O halde İslam'ın en azılı düşmanlarından olan ve ayette lanetlenen, aynı şekilde Peygamber Efendimizin de amcası olan Ebu Leheb, kendi soyundan ve kanından olan yeğeninin İslam davetini neden reddetti ve husumet haline getirdi? Bu sorunun cevabı ise atalarının dini üzerine yaşamalarının onlar için kavmine karşı en büyük sadakat olduğu ve yeni bir davete icap etmenin ise kavmine yapılabilecek en büyük ihanet olarak görmelerindeydi. Burada davetin mahiyeti, akıllarına yatıp yatmadığı onlar için önemli bir husus değildi. Müşrikler için mühim olan bu inancın kendi kabile ve din anlayışlarına uygun olup olmamasıydı.

İslam'ın reddettiği inanç ve ahlaki değerlerin yaygın olduğu, hatta normal görüldüğü Cahiliye Devri'nin en temel özelliklerinden biri olan asabiyete karşı Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem), *“İrkçilik davasına kalkışan bizden değildir, ırkçılık üzerine savaşa giren de bizden değildir.”*⁽⁸⁾ buyurarak soya ve kavmine körü körüne bağlılığın ve bu sebeple bir üstünlüğe kapılmanın İslam'da yeri olmadığını vurgu-

Allah Rasûlü (sav), kabileler arasındaki kan davalarının bazılarını bizzat kendi sonlandırmış, mesela Has'am kabilesiyle yaptığı antlaşmada onlara kan davasını yasaklamıştır. Veda Hutbesinde de “Bütün kan davalarını kaldırdım.” dedikten hemen sonra “İlk kaldırdığım kan davası aşiretimin güttüğü kan davasıdır.” diyerek ilk örneği vermiştir. Böylece kısır döngü haline gelen kan davaları babadan çocuğa adeta yüz kızartıcı bir miras olmaktan çıkarılmıştır.

lamıştır. Kur'an'a göre insanlık, çeşitli topluluk ve kabilelerden yaratılmıştır. İnsanların toplumlara, kabilelere ayrılmasının sebebi ise tanışmaları içindir, yoksa atalarla öğrenmek ve bunu üstünlük sebebi saymak için değildir. Nitekim Kur'an'ı Kerim'de; *“Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız O'na itaatsizlikten en fazla sakınmanızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir, her şeyden haberdardır.”*⁽⁹⁾ İslam'ın tesis etmek istediği eşitlik anlayışı için, Rasul-u Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) muhabbet beslediği ve İslam'ın ilk müezzini olan Hz. Bilal (radiyallahu anh); cariyeye bir anne ve köle bir babadan köle olarak dünyaya gelmiştir. İslam ile şereflendiğinde Hz. Ebu Bekir tarafından âzâd edilmiş, Peygamber Efendimizin da imaya yakınında bulunmuş, onunla savaşlara katılmıştır.⁽¹⁰⁾ İlk müezzin olarak böylece şerefli bir vazifeye seçilmesindeki tek hikmet, sesinin güzel olmasından kaynak-

lı değildir elbet. Nitekim Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) bu tercihi asabiyete, soy üstünlüğüne karşı bir başkaldırı niteliğindedir.

Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), asabiyeti yererek, kat'i bir surette yasaklamış ve İslam'ın kardeşlik ruhu ve ümmet olma bilincinin yerleşmesini istemiştir. *“Asabiyet, bir kişinin kavminin haksız davranışına arka çıkmasıdır.”*⁽¹¹⁾ *“Asabiyet duygusuyla öfkelenen, asabiyet uğruna savaşırken veyahut asabiyet davası güderken körü körüne açılmış bir bayrak altında ölen kimsenin ölümü cahiliye ölümüdür.”*⁽¹²⁾ gibi hadislerde görüldüğü üzere asabiyetin İslam'ın anlayışına ters düşen batıl bir dava olduğunu vurgulamıştır.

Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem), asabiyetle mücadelede soyu ve kabilesiyle övünme ve bunun neticesinden ayrılmaya sebep olan marazi inanış biçimlerinin etkisini yok etmeye yönelik söz ve fiillerinin akabinde, toplum huzuru ve güvenliğini baltalayan intikam duygusu ve kan davalarını da ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Veda Hutbesi'nde ise; *“Ey insanlar! Sizin Rabbiniz birdir, babanız da birdir. Haberinizi olsun ki, takva dışında hiçbir Arap'ın Arap olmayana, hiçbir Acem'in Arap'a, hiçbir siyahın beyaza, hiçbir beyazın siyaha karşı bir üstünlüğü yoktur. Şüphesiz ki ilahî huzurda en değerliniz en müttaki olanınızdır.”* buyurarak İslam'a yakışan adalet ve kardeşlik ruhunu tesis etmeye büyük gayret göstermiştir. Ayrıca Medine'ye hicretin hemen akabinde Ensâr-Muhacir kardeşliği olarak bilinen Mekkeli Müslümanlar ile Medineli Müslümanları kardeş ilan etmesi de bu duruma uygulamalı güzel bir örnektir.

Allah Rasûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), kabileler arasındaki kan davalarının bazılarını bizzat kendi sonlandırmış, mesela Has'am kabilesiyle yaptığı antlaşmada onlara kan davasını yasaklamıştır. Veda Hutbesinde de *“Bütün kan davalarını kaldırdım.”* dedikten hemen sonra *“İlk kaldırdığım kan davası aşiretimin güttüğü kan davasıdır.”* diyerek ilk örneği vermiştir. Böylece kısır döngü haline gelen kan davaları babadan çocuğa adeta yüz kızartıcı

İslam'ın reddettiği inanç ve ahlaki değerlerin yaygın olduğu, hatta normal görüldüğü Cahiliye Devri'nin en temel özelliklerinden biri olan asabiye karşı Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem), "İrkçılık davasına kalkışan bizden değildir, ırkçılık üzerine savaşa girişen de bizden değildir." buyurarak soya ve kavmine körü körüne bağlılığın ve bu sebeple bir üstünlüğe kapılmanın İslam'da yeri olmadığını vurgulamıştır.

bir miras olmaktan çıkarılmıştır. Böylelikle, ailenin diğer fertleri, atalarının işlediği bir suçun sorumluluğunu yüklenmekten kurtuldular. Suçun şahsiliğine dair inen ayet⁽¹³⁾ ve uygulamalar sayesinde katilin kisasını kabilenin üzerinden alıp İslam hukukuna bağlı devlet otoritesine bırakarak ferdin hakları ve sorumlukları güvence altına almıştır.

Rabbimiz ırkların veya kavimlerin üstünlükleriyle övünüp böbürlenilmesini değil beşerin hilkatteki kardeşliğinin benimsenmesini emretmiştir. Kur'an'da ayetler üzerine düşünen toplumların ancak ibret alabileceği ve dersler çıkaracağını birçok yerde vurgulanması,⁽¹³⁾ muhatabı kabul ettiği bizlere, vahyin kıyamete kadar her çağda canlı olduğu ve insanlığa hitap ettiğini gösteriyor. Konumuz bağlamında Kur'an'da iblisin hikayesinin anlatılmasının da şüphesiz sebebi hikmeti vardır. Rabbine iman etse bile Hz. Âdem'e karşı böbürlenerek kendi yaradılışıyla övündüğü için isyan eden şeytan, itaatsizliği-

nin neticesinde cennetten kovulmuştur.

⁽¹⁵⁾ İnsanın ise yaradılış olarak yine aynı kökten gelen insana karşı övünerek karşıdakini dışlaması ise şaşılacak bir durumdur. Günümüzde her birey adeta kendi kabilesini kurarak diğer tüm insanlara karşı dışlayıcı bir tavır takınmaya başlamıştır. Halbuki Kur'an, Allah katındaki üstünlüğü ise ancak takvaya bağlamış, güzel ahlakın, iman bakımından hassasiyetin ehemmiyetine net bir şekilde vurgu yapmıştır. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) de cahiliye adetlerinden olan soy üstünlüğüne dayanan adaletsiz düzeni yıkıp hak ve hukuka bağlı yeni bir devlet düzenini getirmeyi amaçlamıştır. ■

Kaynaklar:

*1) İslâm Araştırmaları Dergisi, Sayı 15, 2006, 83-114, İSAM, İstanbul 2006- İbn Haldûn'un Asabiyyet Kavramı: Siyaset Teorisinde Yeni Bir Açılım, Akif Kayapınar

*2) Adem APAK, "KABİLE ASABIYETİNİN MAHİYETİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER". İslam Tarihi Araştır-

maları Dergisi / 1 (Ağustos 2017): 76-91 .

*3) İslam Ansiklopedisi, TDV- İrkçılık

*4) Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Uluslararası Yanlış Algılar ve Doğru İslâm Sempozyumu Tebliğleri, Şanlıurfa, Aralık 2016

*5) Osman KESKİNOĞLU, "Kur'an'ı Kerim Bilgileri", Türkiye Diyanet Vakfı yayınları, Ankara / 1993

*6) Bünyamin YÜKSEL, İSLÂM TARİHİ AÇISINDAN BİLÂL B. REBÂH EL-HABEŞÎ'NİN HAYATI VE ŞAHSİYE-Tİ- KONYA – 2007.

*7) Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an'ı Kerim Meali

Dipnotlar:

(1) Hucurat Suresi 13. ayet

(2) Bkz. İslam Ansiklopedisi, TDV, Asabiyyet

(3) İbn Haldun, Mukaddime I, Zakir Kadiri Ugan (çev.), İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1968, s. 329-352-373-463

(4) Apak, Adem . "KABİLE ASABIYETİNİN MAHİYETİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER". İslam Tarihi Araştırmaları Dergisi / 1 (Ağustos 2017): 76-91 .

(5) Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Uluslararası Yanlış Algılar ve Doğru İslâm Sempozyumu Tebliğleri – Şanlıurfa, Aralık 2016/ İslam ve İrkçılık s.273

(6) Kayapınar, Akif, İslâm Araştırmaları Dergisi, Sayı 15, 83-114, İSAM, İstanbul 2006 İbn Haldûn'un

Asabiyyet Kavramı: Siyaset Teorisinde Yeni Bir Açılım

(7) Keskioğlu, Osman, Kur'an-ı Kerim Bilgileri, s. 184.

(8) Müslim, İmare, 53.

(9) Hucurat Suresi, 13. Ayet, Tekâsür Suresi 1-8. ayetler

(10) Yüksel, Bünyamin, İSLÂM TARİHİ AÇISINDAN BİLÂL B. REBÂH EL-HABEŞÎ'NİN HAYATI VE ŞAHSİYE-Tİ-KONYA – 2007. S.4

(11) Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 107, 160; Ebu Davud, Edeb, 112.

(12) Müslim, İmare, 57; Nesai, Tahrim, 28; İbn Mace, Fiten, 7.

(13) Bkz. İsra Suresi 15. ayet, Fatır Suresi 18. Ayet, Enam 164. Ayet

(14) Bkz. Bakara suresi 269. Ayet, Ali İmran Suresi 13. Ayet, Nahl Suresi 11.13.67. Ayetler

(15) Bkz. Bakara suresi, 34. Ayet, Araf Suresi 11-18

Çizgi: Jitret Kustana - Endonezya

İsrail'in Kamu Diplomasisi Politikaları ve Güncel Örnekleri

Enes Malik Yılmaz

Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkiler alanında her ne kadar 20. Yüzyılın ortalarından itibaren kullanılsa da iletişim olanaklarının görece daha demokratikleştiği, erişim imkanlarının daha kolay hale geldiği 21. Yüzyılda daha fazla önem kazanmıştır. Zira bu kavram geleneksel diplomasiden farklı olarak devlet adamlarının ya da siyasilerin yanında halk kitlelerini hedef almaktadır. Kamu diplomasini; bir devletin, hedef bir ülkenin halkını veya karar vericilerini, kendi çıkarları doğrultusunda, medya, ekonomi, kültür gibi unsurları kullanarak etkileme çabası şeklinde tanımlayabiliriz. ⁽¹⁾ Burada ifade edilmesi gereken bir diğer önemli husus, kamu diplomasisinin geleneksel diplomasi faaliyetlerine ilave olarak yapıldığıdır. Dolayısıyla, etkili bir kamu diplomasisi yürütebilmek için, ekonomik, siyasi ve kültürel güç sahibi olma gerekliliği bulunmaktadır.

İsrail, lobi ve propaganda çalışmaları ile kamu diplomasisi faaliyetlerine hiç de uzak değildir. Zira İsrail'in Filistin topraklarında gerçekleştirdiği işgal ve katliamları uluslararası kamuoyu nezdinde meşru kılma çabaları bunu gerektirmiştir. İsrail tarihinde bu propaganda faaliyetleri, yakın bir tarihe kadar "Hasbara" olarak ifade edilmekteydi. Hasbara "açıklamak" anlamında kullanılan İbranice bir kelimedir ve İsrail'in uluslararası toplum karşısında, gerçekleştirdiği faaliyetleri meşru kılma çabalarının bütünü için kullanılmaktaydı. ⁽²⁾ Dolayısıyla, Siyonist İsrail'in kurulması sürecinde Herzl'in yaptığı ziyaretler, görüşmeler ve sonraki süreçte yapılan tüm medyatik propaganda faaliyetleri de Hasbara kapsamında değerlendirilebilir. İsrail hem kuruluş sürecinde hem de sonraki süreçte uluslararası toplumda, arzu ettiği ölçüde bir meşruiyet bulabilmek amacıyla bu alana çok yönelmiş ve 100 yılı aşkın bir süredir harcanan bu enerji, birike-

“

İsrail, lobi ve propaganda çalışmaları ile kamu diplomasisi faaliyetlerine hiç de uzak değildir. Zira İsrail'in Filistin topraklarında gerçekleştirdiği işgal ve katliamları uluslararası kamuoyu nezdinde meşru kılma çabaları bunu gerektirmiştir.

”

“

Hasbara “açıklamak” anlamında kullanılan İbranice bir kelimedir ve İsrail’in uluslararası toplum karşısında, gerçekleştirdiği faaliyetleri meşru kılma çabalarının bütünü için kullanılmaktaydı. Dolayısıyla, Siyonist İsrail’in kurulması sürecinde Herzl’in yaptığı ziyaretler, görüşmeler ve sonraki süreçte yapılan tüm medyatik propaganda faaliyetleri de Hasbara kapsamında değerlendirilebilir.

”

rek bir tecrübeye yol açmıştır. İsrail’in kamu diplomasisi ve propaganda alanında bu kadar yaygın çalışmalar yapabilmesi, içinde bulunduğu bu durumla yakından ilişkilidir.

21. yüzyıla gelindiğinde ise, hasbara kavramının uluslararası toplumda zor anlaşılır olması sebebiyle kamu diplomasisi, hasbaranın yerini almıştır. Bu anlamda, 2005 yılında İsrail Dışişleri Bakanlığı Halkla İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı Gideon Meir’in yazdığı “What ‘Hasbara’ Is Really All About” başlıklı yazısında, İsrail’in artık

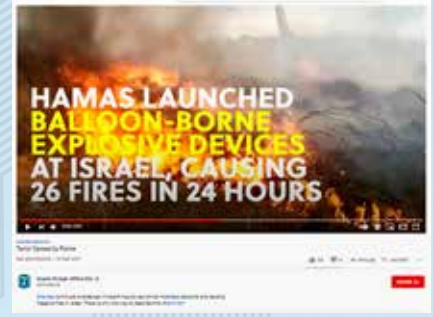
daha modern araçlarla kamu diplomasisi yürütmesi gerektiği düşüncesini ifade etmiştir.⁽³⁾ Bunun yanı sıra, 2009 yılında da İsrail, propaganda ve lobi faaliyetlerini de uhdesinde yürüteceği Diaspora Bakanlığı’nı kurmuştur. Bununla birlikte İsrail’in, Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Bakanlığı da bu alanda etkin politikalar yürütmektedirler.

İsrail Başbakanlığı, devletin resmi temsil makamı olması hasebiyle, kamu diplomasisinin de yönlendiricisi konumundadır. Ancak bununla beraber, sosyal medyada yayınladıkları içerikler dışında, uygulama olarak aşağıda bahsedilen kurumlar kadar etkin değildir.

İsrail Dışişleri Bakanlığı ise, devlet organı olarak Diaspora Bakanlığı kadar etkindir. Nitekim bakanlığın kurumsal yapısı incelendiğinde bu durum görülebilmektedir. Yapıda yer alan Kültür ve Bilim İşleri Birimi ile Medya ve Halkla İlişkiler Birimi, kamu diplomasisi alanında faaliyet yürütmektedir.⁽⁴⁾ Ayrıca, bakanlığın resmî sitesinde yer alan “Videoda Diplomasi/Diplomacy in Video” başlıklı bölümde de İsrail, yaşamakta olduğu güncel olaylara dair video içerikleri paylaşmaktadır. Bu bölümde özellikle Hamas’ı terör örgütü gibi lanse eden medya içerikleri dikkati çekmektedir. Bununla birlikte, diğer Arap ülkeleriyle geliştirilen pozitif ilişkiler de başta Arap dünyası olmak üzere uluslararası kamuoyundaki imajını düzeltmek için yayınlanmaktadır.⁽⁵⁾

İsrail Savunma Bakanlığı başta resmi Twitter hesabı olmak üzere (@IDF) çeşitli mecralarda özellikle videolar vasıtasıyla, Hamas’ı terör örgütü olarak ilan etme gayretinde bulunmakta ve böylece, tıpkı diğer kamu diplomasisi faaliyetlerinde olduğu gibi, kendi yaptığı katliam ve zulümleri meşru kılma çabasıdadır.⁽⁶⁾ Özellikle 2021 Mayıs ayında gerçekleştirdiği bombardıman faaliyetleri boyunca birçok video içeriği ile uluslararası kamuoyunda kendini haklı gösterme çabasına girmiştir.

Diaspora Bakanlığı ise kamu diplomasisi alanında en teferruatlı ve uzun vadeli politikalar yürüten organdır diyebiliriz. Örneğin, Yahudi kimliğinin sonraki nesillere ak-

“

21. yüzyıla gelindiğinde ise, hasbara kavramının uluslararası toplumda zor anlaşılır olması sebebiyle “kamu diplomasisi, hasbaranın yerini almıştır. Bu anlamda, 2005 yılında İsrail Dışişleri Bakanlığı Halkla İlişkiler Genel Müdür Yardımcısı Gideon Meir’in yazdığı “What ‘Hasbara’ Is Really All About” başlıklı yazısında, İsrail’in artık daha modern araçlarla kamu diplomasisi yürütmesi gerektiği düşüncesini ifade etmiştir.

”

tarılması için uluslararası düzeyde yürütülen “Momentum” projesi bunlardan birisidir. İlgili faaliyetin resmî sitesinde belirtildiği şekilde bu hareket, “İsraili annelerin Yahudi değerleri hakkında bilgi edinmelerini ve onlarla özdeşleşmeyi seçmelerini sağlayarak ve onlara kendilerini Yahudi Halkının ve tarihinin bir parçası gibi hissettirerek Yahudiliğe giden yolu açmayı amaçlamaktadır.”⁽⁷⁾ Bunun dışında, öğrencilere burs sağlamak, İsrail’i ziyaret imkânı, anti-semitizm karşıtı faaliyetler aracılığıyla da yurtdışında ve özellikle Amerika Birleşik Dev-

**İsrail Savunma Bakanlığı
başta resmi Twitter
hesabı olmak üzere
(@IDF) çeşitli mecralarda
özellikle videolar
vasıtasıyla, Hamas'ı terör
örgütü olarak ilan etme
gayretinde bulunmakta
ve böylece, tıpkı diğer
kamu diplomasisi
faaliyetlerinde olduğu
gibi, kendi yaptığı katliam
ve zulümleri meşru kılma
çabasıdadır.**

letleri'nde böylesi faaliyetlerine devam etmektedir.

İsrail, meşruiyet kazanmak maksadıyla "Hasbara" ile başlattığı faaliyetlerine bugün çok daha organize bir şekilde devam etmektedir. Yukarıda bahsedilen kamu kurumları dışında da özellikle ABD'de ve Avrupa'da yer alan başka sivil kurum ve kuruluşları⁽⁸⁾ yoluyla da İsrail'i meşru gösterme ve güçlendirme çalışmaları yürüt-

mektedir. Ancak bununla beraber, İsrail'in uluslararası hukuka da aykırı olan işgal ve katliam eylemleri, İsrail'in bu politikalarını tıkamaktadır. Özellikle Filistin'deki direnişin ve İsrail zulmünün sosyal medya aracılığıyla diğer halklara duyurulması, bu noktada hayati bir önem taşımaktadır. Nitekim Mayıs 2021 yılında, belki de İsrail hiç olmadığı kadar diğer halklar nezdinde tepki görmüştür. Bu durum, kamuoyunun ne derece önemli etki oluşturabildiğini gözler önüne sermiştir. İsrail gerek kamu kurumları gerek sivil sosyal medya kullanıcıları vasıtasıyla, kriz dönemlerinde meşruiyet oluşturmak gayretine girişmektedir. Ancak organize ve doğru bilgi içeren sosyal medya paylaşımlarıyla da İsrail'in tüm bu imaj düzeltme girişimleri kısmi de olsa boşa çıkabilmektedir. Örneğin, Mayıs 2021'de Başbakan olan Netanyahu'nun Share the Truth (Gerçeği paylaş) başlığıyla yayınladığı ve sözde İsrailli sivilin keyfi bir şekilde zarar gördüğü videoya yanıt olarak, İsrail'in yaptığı katliamları gösteren video paylaşan "zeynep hilal demirci (@zhilaldemirci)" adlı kullanıcının bu paylaşımı, Netanyahu'nun paylaşımının dört katı kadar yani 100.000'e yakın beğeni almış ve 2,5 milyona yakın kişi tarafından izlenmiştir.⁽⁹⁾

Sonuç olarak, İsrail her ne kadar kamu diplomasisi faaliyetlerini profesyonel bir şekilde yürütme çabasında olsa da yaptığı katliam ve işgaller, elini zayıflatan bir durumdur. Bu işgal ve katliamların uluslararası kamuoyunu sağlıklı bir şekilde ve

ucuz yolla (sosyal medya ve sair araçlar) aktarımı ise İsrail'in bu politikalarına darbe vermektedir. Özellikle Kudüs'te son aylarda yaşanan olaylardan sonra uluslararası kamuoyunda da İsrail'e karşı tepkiler giderek artmaktadır. ■

Kaynaklar:

- (1) Haluk Karadağ, Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut: Kamu Diplomasisi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 25
- (2) Fadi Zafari, (2018, 9 Mayıs). Israel: The State of Hasbara. The Daily Sabah, <https://www.dailysabah.com/op-ed/2018/05/09/israel-the-state-ofhasbara> (Erişim Tarihi: 01.06.2021)
- (3) <https://www.mfa.gov.il/mfa/abouttheministry/pages/what%20hasbara%20is%20really%20all%20about%20-%20may%202005.aspx> (Erişim Tarihi: 06.06.2021)
- (4) <https://mfa.gov.il/MFA/AboutTheMinistry/Pages/default.aspx> (Erişim Tarihi: 06.06.2021)
- (5) <https://mfa.gov.il/MFA/VideoLibrary/Pages/default.aspx> (Erişim Tarihi: 06.06.2021)
- (6) Bahsi geçen içeriklerin güncel bir örneği için bakınız: <https://twitter.com/IDF/status/1395450267055923200>
- (7) Momentum In Israel Resmî Sitesi: <https://momentumunlimited.org/momentum-in-israel/> (Erişim Tarihi: 07.06.2021)
- (8) AIPAC (American Israel Public Affairs Committee) ve Amerikan Yahudi Komitesi (AJC) bunlardan sadece ikisidir.
- (9) Bahsi geçen videoyu izlemek için bakınız: <https://twitter.com/zhilaldemirci/status/1392861034692685830> (Erişim Tarihi: 10.06.2021)

Gülşah Ertay

SIYONİZM VE FİLİSTİN SORUNU

YAZAR: MİM KEMAL ÖKE

MİM Kemal Öke, kitabın giriş bölümünde Avrupa'da Yahudi düşmanlığının nasıl oluştuğunu ifade ettikten sonra Siyonizm kavramını ve öncülerini anlatıyor. Siyon Açıkları Hareketi, Kolonizasyon Faaliyetleri, Rothschild'in desteği ve Herzl'in faaliyetleri de bu bölümde tek tek ele alınıyor. Giriş bölümünden sonra II. Abdülhamit Dönemi (1880-1908) ele alınıyor. Bu dönemde Avrupa'da Yahudi düşmanlığı başladığı için göç etmek zorunda kalan Yahudiler Abdülhamit'in hoşgörüsü sayesinde bu Osmanlı topraklarında huzur içinde yaşıyorlar. Siyonist hareketi yakından takip eden Sultan Abdülhamid'in bir taviz vermemek adına Yahudilere karşı çok hassas ve özenli olduğu görülüyor.

Kitabın ikinci bölümünde II. Meşrutiyet Dönemi (1908-1914) ele alınıyor. İttihat ve Terakki, ekonomik sorunlar karşısında Yahudi göçünün yararlı olacağını düşünerek ılımlı bir politika takip ediyor. İngiltere'nin Siyonizm'i uluslararası bir mesele haline getirmesi, İttihat ve Terakki'nin Mason olduğu iddiası, İngiliz-Arap-İç Muhalefe-te karşı İttihat ve Terakki'nin politika olarak Abdülhamid Dönemi politikasına nasıl geri döndüğü, sekiz ay gibi kısa bir sürede Meşrutiyet'in siyasal bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü korumada sihirli bir tılsım olamayacağı, İttihatçıların çok uluslu bir imparatorlukta hem Türkçü hem de meşrutiyetçi olunamayacağını anladıklarında bizzat yıktıkları Abdülhamit'in sıkı yönetim biçiminden daha otoriter bir yönetim sergiledikleri bu bölümde anlatılıyor.

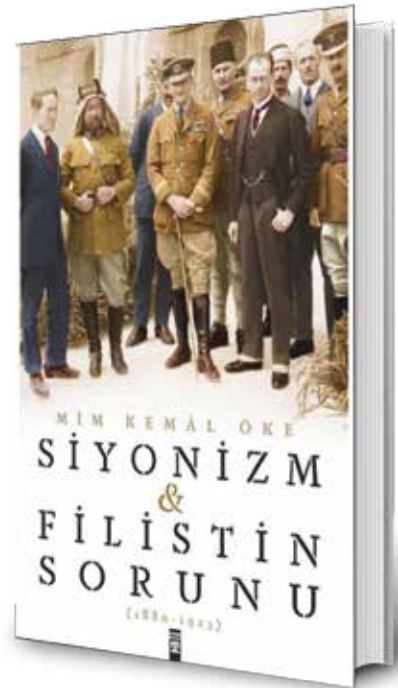
Üçüncü bölümde Savaş Dönemi (1914-1918) ele alınıyor. Cihadın ilan edilmesi,

Şerif Hüseyin İsyanı, Balfour Deklerasyonu, İngiliz-Siyonist iş birliği, Talat Paşa'nın politikaları bu bölümde inceleniyor. ABD'den kredi isteyen Talat Paşa'dan Yahudi iskânına karşı konulan kısıtlamaların esnetilmesi isteniyor. Talat Paşa bu konuda geri adım atmıyınca bir suikaste kurban gidiyor. Şerif Hüseyin İsyanı ise Türklerle 4800 şehit, 1600 yaralı, 8000 esire mal oluyor. Bu isyan, Filistin'den Türklerin kazınmasını sağlıyor. Peki Ortadoğu tarihinde kilometre taşı olan "Balfour Deklerasyonu" ne manaya geliyor? Kitapta yazılanı olduğu gibi aktaracağım, Aslen Musevi olan yazar Arthur Koestler: "Bu belgeyle bir milletin (İngiliz) başka bir millete (Yahudiler), üçüncünün (Araplar) ülkesini vaat ettiğini" kaydediyor. Bir mektup olan Balfour Deklerasyonu, İsrail'in tapusu oluyor.

Yine bu bölümde İngilizler'in gazete-lerde Türkçülüğün dönmelerle Siyonistlerin teşvikiyle oluştuğu tezini işleyerek Türk milliyetçiliğinin uyanışına engel olmak istediği, Türkçülüğün Araplara ve İslam'a düşman olduğu tezini ele alarak İslam cephesini parçalamayı hedef aldığı anlatılıyor. Bu bölümün sonunda mukaddes topraklar İngiliz işgaline uğrarken Türk'ün ruh halini anlatan Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Filistin'den Geçerken" şiirine yer veren Mim Kemal, okumaktan yorulup bu kadar planla, oyunla nasıl baş ettiler sorusunu sorarken bu şiirle sizi bir duygudan başka bir duyguya götürüyor.

Son bölümde Millî Mücadele Dönemi (1919-1923) anlatılıyor. Ortadoğu'da yeni uluslararası siyasi düzenin ne olduğu, Filistin'in istiklâl davası, Arap-Türk uzlaşması, Filistinlilerin Türklerden beklentileri, Mu-

sevi cemaati gibi konular bu bölümde ele alınıyor. Kitap bitti derken olayların özetlendiği sonsözden sonra harika bir kaynakça ile karşılaşıyorsunuz. İyi bir kitap sizi daima başka kitaplara götürür. Mim Kemal Öke hoca bu titiz çalışmayı karşılaştığı onca soruna rağmen -ki arşive girmek bile başlı başına olay- okuyucuya ulaştırdığı için büyük bir takdiri hak ediyor. ■

568 sf.
Baskı Yılı: 2012
Dili: Türkçe
Yayınevi: **Timaş**

MİLLET BİLİNCİ

Ali Çiçek

Kavramlar konusunda uzun zamandır kafamız çok karışık. Bu yüzden her konuda olduğu gibi millet bahsinde de bir şey söylemeden önce kavramsal yaklaşımımızı ortaya koymamız gerekiyor.

Millet, aynı inançta birleşen insanlar topluluğuna denir. Aynı inançta birleşmek de zihinsel bir hazırlık gerektirir. Bunun için dinî bir referans olmalı ve bu referansa dayanan ortak duygu oluşmalıdır. Kısacası milletlerin kimliği, dinî düşünce ve duyguyla örüntü-

lenmiştir. Herhangi bir inanç referansı ve ortak duygusu olmaksızın millet yapısı teşekkül etmez. Örneğin Türk'ten İslâm'ın çıkarılmasıyla geriye 'Türk' kalmaz.

Günümüzde ise millet kavramının seküler indirgemeye maruz kaldığı için dinî bağlamından koparıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Bu durum yeni değil elbette; 19. yüzyılın siyasi ve toplumsal şartlarının ortaya çıkardığı bir süreçten bahsediyoruz. 'Nation' kelimesi yerine 'millet' kavramının ikame edilmesiyle millet kavramının bizdeki dinî içeriğinin

yani 'ümme't' manasının yok edildiği bir süreç. Nation kavramı Batı'nın sömürgeci güç yapısıyla şekillendiği için yaklaşık iki asırdır batıya güç kattı. Böylece kendileri dışındaki milletleri bölmeleri kolaylaştı. Osmanlı da 1856 Islahat Fermanıyla birlikte Müslüman ve gayri müslim tebâyı eşit kıldı ve millet mefhumu Batılıların istediği şekilde yeniden tanımlanmış oldu. Sonraki yıllarda ise Türk kavramı kasıtlı olarak yanlış kullanıldı. Kendi kavramlarımızı Batı lehine feda etmeye başka örneklerimiz de var maalesef: Meşveret yerine demokrasi, ahlâk ye-

rine etik, kemâlât yerine terakki-ilerleme gibi birçok kelime aslında manasından en önemli kısmını kaybederek dilimizde sekülerleşiyor.

Kâfire karşı gazâ etme anlayışımızın törpülenmesi de millet yapımızın seküler indirgemeye maruz kalmasına örnek gösterilebilir. Ahmet Cevdet Paşa, Osmanlı'nın çöküşünü devletin en büyük vazifesi olan gazâ farızasını ifâ etmekten vazgeçilmesiyle açıklar. Halbuki bizim için gazâ etmek ve gazi vasfına sahip olmak o kadar yüce bir makamdı ki, Fatih Sultan Mehmet bile 1461'de Trabzon'un fethine giden yolda bu vasfa layık olmaktan şöyle bahsetmişti: "Bu zahmetler Allah içindir. Elimizde İslâm kılıcı vardır. Eğer bu zahmeti ihtiyar etmesevüz, bize gazî demek layık olmazdı." Biz millî ve İslâmî duyguların ahenkli terkihiyle dünya nizâmı davasına bağlanırken Allah'ın cihân hâkimiyetini milletimize emânet ettiğine inanıyorduk. Osmanlı cihan hakimiyeti ve dünya nizâmı ideali, millî şuur ve uyanış yanında manevî kudretin kaynağını şüphesiz İslâm mefkûresi ve gazâ ruhundan alıyordu. Peki, ne oldu da millet yapımız çözülerek manevî zemininden uzaklaştırıldı?

Öncelikle şunun altını çizelim. Ulus devletlerin teşekkülünü Fransız İhtilâl'i'ne bağlayan genel görüş doğru ise de millî duyguların

“

Millet bilinciyle ulus devlet anlayışı birbirinden farklı şeylerdir. Bu farkı görebilmek için ulus devlet fikrinin bizde nasıl mayalandığını bilmek gerekir. Bu minvalde Türkiye'de olan bitenin, 1798'de Napolyon'un Mısır'ı işgali ile temelleri atılan Arap kavmiyetçiliğinin bir devamı olduğunu görebilmek gerekir.

”

doğuşunu ve hatta milletlerin teşekkülünü de sadece bu hadiseye bağlamak dar bir bakış açısidir. Millet bilinciyle ulus devlet anlayışı birbirinden farklı şeylerdir. Bu farkı görebilmek için ulus devlet fikrinin bizde nasıl mayalandığını bilmek gerekir. Bu minvalde Türkiye'de olan bitenin, 1798'de Napolyon'un Mısır'ı işgali ile temelleri atılan Arap kavmiyetçiliğinin bir devamı olduğunu görebilmek gerekir. Batıya karşı manevî teslimiyet manasına gelen Tanzimat'tan beri küçük bir 'aydın' zümrenin düştüğü aşağılık duygusuyla birlikte, kaba materyalizme kurban edilen ruhsuz nesillerin yetişmesi ilerici sayılarak millî birliğimiz tehdit edilmiştir. Milletten hazzetmeyen ve çevresinde olup biteni Batı'nın düşünce dünyasında neşvüneva bulmuş kavramlarla anlamaya çalışan 'milletçiler' ve kolonyalist ülkelere âşık olan 'anti-emperyalistler' gibi garip mahlûkât bu topraklarda yaşayan Müslümanların başına belâ edilmiştir. Böylelikle Batılılar ulus-devlet anlayışıyla kendi devletlerini büyütürken, diğer devletleri ise bölmeye devam etmektedir.

Batı bunun için İslâm'dan soyutlanmış bir Türklük anlayışı ihdas edilmesi gerektiğini çok iyi biliyordu. Bu yüzden özellikle 1930'larda ülkemizde millî kimliğimize dair her şey 'Türk' tabiri ile kutsanmaya başlandı. İşin ilginç yanı, Türkçülerin bir kısmı aslında Türk değildi. Zaten Osmanlı'nın son döneminde İngiliz ve Fransızların desteklediği bütün ırkçı hareketlerin elebaşları gayri müslimdi. Örneğin Moiz Kohen, yani takma adıyla Munis Tekinalp böyle bir adamdı. Selanik'te Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişti. Babası İzhak Kohen bir hahamdı. Bir Yahudi olarak Milli Hars Birliği ve Türk Kültür Cemiyeti'nin kurucuları arasındaydı. Türkçülük ve Kemalizm ile ilgili kitaplar yazmıştı. Türk Ruhu isimli kitabında Türk ruhunu dört devreye ayırmıştı: (1) Türkler ve Moğolların Orta Asya'daki ortak tarihinin yetiştirdiği kahramanlar devri, (2) İslâm ruhu tarafından yutulan İslâmlık devri, (3) Meşrutiyette uyanan millî şuur, İslâmcılık ve Osmanlılık içinde belirmeye başlayan devir, (4) Cumhuriyet'te doğan ve ifadesini Atatürk ve İnönü'de bulan asıl millî ruh.

“

Bugün maalesef Türkçü, İrkçi ve Turancı denen yazarların çoğu, seküler ulus devlet anlayışı doğrultusunda ortaya çıkan Türkçülük ve Turancılık akımında 19. ve 20. yüzyıllarda Avrupalı ve yerli Yahudilerin oynadığı büyük rolü bilmiyor ya da bilmezlikten geliyorlar. Halbuki Seyyid Ahmet Arvasi'nin deyişiyle Türk-İslâm ülkücülüğü, bir siyaset cambazlığı değil, "devleti devlet, milleti millet yapmak" davadır.

”

Bugün maalesef Türkçü, İrkçi ve Turancı denen yazarların çoğu, seküler ulus devlet anlayışı doğrultusunda ortaya çıkan Türkçülük ve Turancılık akımında 19. ve 20. yüzyıllarda Avrupalı ve yerli Yahudilerin oynadığı büyük rolü bilmiyor ya da bilmezlikten geliyorlar. Halbuki Seyyid Ahmet Arvasi'nin deyişiyle Türk-İslâm ülkücülüğü, bir siyaset cambazlığı değil, "devleti devlet, milleti millet yapmak" davadır.

Devleti devlet yapmanın önemini II. Beyazıt zamanında yaşamış İzârî Çelebi'nin (v.1496) ağzından ifade edelim: "İnsanlar, devletlerinin ayıklığında uyurlar."

Son olarak milleti millet yapmanın ne demek olduğu konusunda da Muhammediye yazarı Yazıcızâde Mehmed Efendi'ye (v.1451) kulak verelim:

Veli bil bizi şol milletten idik
Kur'an okuyan ümmetten idik
Oruç tutup ederdik hac gazâ biz
Zekâtımızı ederdik edâ biz ■

Yafa Abdulhamid Han Saat Kulesi

İclal Koç

19. yüzyılda Sultan II. Abdulhamid Han, Anadolu ve çevresinde bulunan birçok Osmanlı şehrine otoritenin simgesel ifadesi olarak kabul edilen tek kule tipi yapıları kazandırmıştır. Bu yapılar başta halka hizmet olmak üzere, Osmanlı Devleti'nin gücünü görsel olarak yaşatma gayesini de barındırmaktaydı.

Sultan II. Abdulhamid Han, (1876-1909) hükümdarlığının 25. sene-i devriyesine özel, valilere gönderdiği irade-i seniyye ile birçok şehirde saat kulesi yaptırma emrini vermiştir.

Bu ferman sayesinde, 16. yüzyıldan bu yana Anadolu'da ve Osmanlı İmparatorluğu'nun birçok yerinde saat kuleleri inşa edilmeye başlanmıştır. Sayısı yüzü aşkın kule, İsviçre'den getirilen özel saatler ile birlikte Osmanlı şehirlerine gönderilmiştir. Yapılan araştırmalar, içlerinden yedi tane saat kulesinin Filistin topraklarında olduğunu göstermektedir.

Diğer kuleler Kudüs-ü Şerif başta olmak üzere; Safed, Akkâ, Nasıra, Nazaret ve Hayfa şehirlerinde yaptırılmıştır. Günümüzde bu saat kulelerinden altı tanesi ayakta. Ne yazık ki

Sultan II. Abdulhamid Han, (1876-1909) hükümdarlığının 25. sene-i devriyesine özel, valilere gönderdiği irade-i seniyye ile birçok şehirde saat kulesi yaptırma emrini vermiştir.

Kudüs'deki saat kulesi 1922 yılında İngilizler tarafından yapılan işgal sırasında tahrip edilip yıkılmıştır. 2004 yılında İsrail Posta İdaresi Osmanlı saat kulelerinin resmini pul ve kartpostalların üzerine bastırmıştır.

Gelelim Osmanlı Dönemi'nden kalma önemli bir kültürel mirasımız olarak görülen bu saat kulelerinden en meşhur olanı; nadide Yafa Saat Kulesi'nin kadim tarihine...

Diğer saat kulelerine kıyasla, kitabesi bulunmayan bu sade kulenin yapımına 1900-1901 tarihlerinde başlanmıştır. Kulenin Mahmudiye Camii'ne giden yolun üzerinde bulunan bir polis istasyonunun yerine inşâ edilmiş olduğu bilinmektedir. Bu meydan aynı zamanda 19. yüzyılda Yeni Hükümet Binası'nın bulunduğu ve bu sebepten ulaşım bağlantılarının yoğun olduğu bir merkezdi.

Kule, Yafa şehrinin kuzey girişine, şimdiki adıyla Yefet Caddesi üzerine kireç taşından inşâ edilmiştir. Tepesinde ön ve arkada olacak şekilde iki adet saat ve dört adet pence-re bulunmaktadır. İki yıl içinde zeminden itibaren kare biçiminde yükselen ilk iki katı tamamlanmış, köşelerin sivrililiği ise yapılan gömme kolonlar sayesinde yumuşatılmıştır. Ahşap kapılar, ağaç motifleri ve gülbezek gibi bitkisel süslemeleri ile dikkat çekmektedir. Her kata yapılmış olan pencereler alt seviyede bulunup, dört yöne doğru açılmakta-

dır. Dikkatli incelendiğinde camların üzerine Sultan II. Abdulhamid Han'ın tuğralarının işlendiği fark edilmektedir. Kare yapının üzerine eklenen çatısı, dış cepheden üçgen şeklinde gözükmektedir. Kuledeki saat günümüzde Roma rakamlarıyla yazılmış olsa da kayıtlardaki eski görüntülerden orijinal yapıda Arap rakamlarının kullanıldığı aşikârdır. Buna binaen kuledeki saatlerin sonradan değiştirilmiş olduğu detayını fark etmek mümkündür. Bilinen bir diğer değişiklik, 1965 yılında Arie Kohen tarafından yapılmıştır. Kuleye Yafa şehrinin tarihini anlatan renkli cam vitraylar eklenmiştir. Toplamda üç katı bulunan yapının inşâsı 1903 yılında tamamlanmıştır.

Kule, bakımsız görüntüsünün giderilebilmesi için, 2001 yılında tadilata alınmış ve gece ışıkları ile donatılmıştır. İlerleyen yıllarda ise yapının etrafındaki sokakların trafik düzeni yenilenerek, kule yeniden meydanın merkezi haline getirilmiştir.

Saat kulesinden yaklaşık beş dakika yürüme mesafesinde Mahmudiye Külliyesi bulunmaktadır. Bu külliye bünyesinde, iç avlusu ağaç ve çiçeklerle bezendirilmiş, içeri girilenleri sükûnete erdiren Mahmudiye Camii'ni bulundurmaktadır. Mahmudiye Külliyesi Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde önemli bir eğitim kurumu olarak bilinmekteydi. Dış cephesinde bulunan Mahmudiye Çeş-

Sultan II. Abdulhamid Han, (1876-1909) hükümdarlığının 25. sene-i devriyesine özel, valilere gönderdiği irade-i seniyye ile birçok şehirde saat kulesi yaptırma emrini vermiştir. Bu ferman sayesinde, 16. yüzyıldan bu yana Anadolu'da ve Osmanlı İmparatorluğu'nun birçok yerinde saat kuleleri inşâ edilmeye başlanmıştır. Sayısı yüzü aşkın kule, İsviçre'den getirilen özel saatler ile birlikte Osmanlı şehirlerine gönderilmiştir. Yapılan araştırmalar, içlerinden yediteane saat kulesinin Filistin topraklarında olduğunu göstermektedir.

mesi de eşsiz detaylarıyla gelenlerin dikkatini celbeden görülmeye değer bir Osmanlı eseridir.

Yapıldığı dönemde devletin, halkın ve toprakların üzerindeki hakimiyetinin bir simgesi olarak görülen bu kadim saat kulesi, hâlâ aksamadan çalışmakta ve ziyarete gelenlere ecdadın ayakta olan izlerini hatırlatma ümidi ile Yefet Sokağı'nda beklemekte... ■

Kaynaklar:

- (1) Filistin ve İsrail'deki Osmanlı Saat Kuleleri, Mehmet Tütüncü, Düşünce Tarih: Temmuz July 2016, pp. 19-27
- (2) Kenstel İmge olarak Saat Kuleleri, II. Abdülhamid Han Dönemi Saat Kulelerinin İstanbul Dışı Türkiye Coğrafyasında Dağılımları ve Bir Tipoloji Denemesi, Hicran Hanım Halaç, Sibel Özdemir İlhan, e-Journal of New World Sciences Academy, 9(4):190-200, October 2014, Ankara, 2020, s. 25

İNSANOĞLUNUN BİRLİKTE YAŞAMA TECRÜBESİ ve KUDÜS

Havva Altuntaş

Hayatın başlangıcından bu yana insanoğlu, her daim yeme, içme ve barınmanın başını çektiği temel ihtiyaçlarını temin etmek için çalışmıştır. Bu uğurda yaşanan mücadeleler, “birlikte olmanın” sağladığı güçle aşılabilmektedir. Zorlukların üstesinden gelmek için el ele vermeyi öğrenen insanoğlu, bu eşsiz tecrübeyi nesilden nesile aktararak yüzyıllar boyunca büyüklü küçüklü topluluklar şeklinde yaşamını sürdürmüştür.

Aynı toplum içindeki bireyler, yaşamlarını belli bir düzen dahilinde idame ettirirler. Bu düzene yönelik tehditleri savuşturmak amacıyla da kadim bilgi ve tecrübelerle dayalı çeşitli mekanizmalar kurarlar. Kendi iç mekanizmasını başarılı bir şekilde işleten toplumlarla ilgili en büyük problemler çoğunlukla başka toplumlarla karşılaşıldığın-

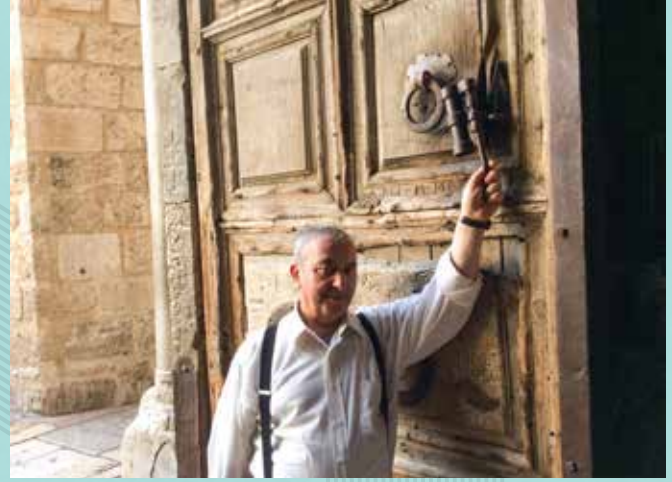
da ortaya çıkar. İnsanoğlunun sonu gelmeyen ham madde arayışı ve açgözlülüğe varan hırsı sebebiyle bitmek bilmeyen mücadeleler yaşanır. Yeni kıtaların keşfedilmesi ile sonuçlanan bu arayışlar, Batılılar tarafından büyük coşkuyla karşılanırken bilinçli bir soykırım politikasına maruz bırakılan yerli halklar açısından trajik sonuçlar doğurmuştur. Zira Amerika’nın keşfiyle beraber dünya nüfusunun %5’lik kısmını oluşturan Kızılderili kabilelerinin sayısının bugün yok denecek kadar az olması bunun en bariz göstergelerinden biridir.

İnsanlar arasında yaşanan anlaşmazlıkların en önemli sebeplerinden bir diğeri de “fikir ayrılıkları” olmuştur. İki toplum bir araya geldiğinde, fikir eğilim ve inançları da karşı karşıya gelmiş olur. Kimi zaman birbirinden etkilenir ve belli sınırlar içinde orta yolu bulurlar, kimi zaman ise birbirlerine ulaşılmaz set-

ler çekerler. Öyle ki kendi gibi olmayı dinlemez, dinlese bile dikkate almazlar. Çünkü böyle bir durumda insanın kendine karşı tehdit oluşturabilecek hiçbir unsura tahammülü yoktur.

Farklı olmanın insanı soktuğu karanlık dehlizlerden çıkabilmenin yolu geçmişte saklıdır. Bu noktada toplumların, birlikte yaşama tecrübesini hakkıyla yerine getirmiş örnekleri hatırlamaları son derece önemlidir. Kudüs de hiç şüphesiz bu örneklerin en önemlilerinden biridir.

Mesela, Kanuni Sultan Süleyman Kudüs surlarını tamir ettirirken kadim şehrin Halil Kapisı’nın üzerine “La ilahe illallah İbrahim Halilullah” ibaresini yazdırmıştır. Bu ifade üç dinin de ortak kabul edeceği bir hakikattir. Aynı zamanda bu örnek; başkasına rağmen onun karşısında durarak yaşamak değil, baş-

kasıyla bir arada yaşamanın önemsendiği bir bakış açısını gösterir. Bu sayededir ki 400 yıl Osmanlı hakimiyetindeki Yahudi, Hristiyan ve Müslüman nüfusuyla Kudüs halkı, yüz-yıllarca bir arada yaşayabilmiştir. Örneğin, Hz. Ömer'in Kıyamet Kilisesi'nde namaz kılmak yerine kilisenin karşısında bir yerde namaz kılmasıyla, başkasının hukukunu korumanın ve ibadet özgürlüğünün önü açılmıştır. Yine Hz. Ömer'in Kudüs Patriği'ne verdiği Ahitnâme, bugün bile hoşgörünün, insan haklarının en önemli belgeleri arasında yer almaktadır.

Kudüs'te bulunan ve Hristiyanların en kutsal kilisesi kabul edilen Kıyamet Kilisesi'nin anahtarı bugün hala iki Müslüman ailenin elindedir ve kapıyı sabah açıp, akşam kapatma yetkisine bir tek onlar sahiptir. Dolayısıyla insanoğlu başkasını reddederek, yok sayarak değil, haklar çerçevesinde kabul ederek ve kucak açarak bugünlere gelmiştir. Günümüzde de tam olarak muhtaç olduğumuz duygu budur. Başkasının kutsalını çiğnemek en büyük insanlık suçlarından biridir. İnsanlar, ibadet mekanlarına güvenlik güçlerinin engeline takılmaksızın 21. yüzyılda giremeyecekse acaba ne zaman bu noktaya gelebilecektir?

Tarih kitapları birbiriyle savaşan, binlerce kayıp veren ve bazen de tamamen yok olan milletlerin hikayeleriyle doludur. Hiç şüphesiz bu dersler bireylere diğer toplumlara karşı takınacağı tavır konusunda fikir vermekte, çoğu zaman o bireylerin toplumlararası ilişkilerle dair bakışını belirleyen başat unsur ol-

maktadır. Peki Müslüman bir birey olarak bizim milletlerarası ilişkilere bakışımızı belirleyen başlıca faktör ne olmalıdır?

Bu sorunun doğru bir şekilde cevaplandırılabilmesi için toplum ve millet kelimelerinin İslâm dairesi içinde karşılıklarını bilmek önemlidir. Arapçadan dilimize geçen ve geleneğimizde *"Milletü'l-İslâm, milletü İbrâhîm, milletü'l-Mesîh, milletü Yehûd, milletü'l-Mecûs, milletü's-Sâbie"* gibi tamlamalarla belli dinleri ifade edecek şekilde kullanılan millet sözcüğü, Kur'an'da da aynı manada yer almaktadır. ⁽¹⁾

Millet kelimesi, günümüzde kullanıldığı sosyal ve siyasi (*ırka dayalı ulus*) anlamını sonradan kazanmıştır. ⁽²⁾ Bu doğrultuda Hz. Peygamber döneminde muhtelif din mensuplarıyla olan ilişkiler bağlamında onlara karşı takınılan tavır, biraz evvel dile getirdiğimiz soruyu cevaplandırırken çıkış noktamız olmalı diye düşünüyoruz. Misâlen zikredilebilecek en güzel örnek *"Medine Vesikası"*'dir. Her kimseden farklı zümrelerin bir arada barışçıl bir şekilde yaşamasını temin etmek için kaleme alınan ilk yazılı metin olan *"Medine Vesikası"*, Hz. Peygamber döneminde imzalanmıştır. ⁽³⁾

Yüzyıllar öncesinde olduğu gibi günümüzde de pek çok insan temel ihtiyaçlara ulaşma noktasında muhtelif sıkıntılar çekmektedir. Buna yol açan farklı etkenlerden bahsedilebilir. Mesela bulunan coğrafya ve o coğrafyanın elverişsiz koşulları gibi. Ancak bundan daha da önemli bir diğer faktör var ki aslında hem sorunun hem de cevabın ta kendisidir. Evet, maalesef insanoğlunun en büyük prob-

lemlerinin sebebi çoğu zaman yine insanın kendisi olmuştur. Kimi zaman bireysel hırslar çatışmayı tetiklemişken çoğu zaman din, mezhep ve millet ayrımları çatışmaları başlatan unsur olmuştur. Kendinden farklı olanı *"öteki"* olarak adlandırmanın sonucu hayatın merkezinde kendini görmek ve başkasına yaşam hakkı tanımamaktır.

Hem geçmişte hem günümüzde birçok savaşın çıkmasının arkasında yatan başlıca sebep, başka toplumlara ve milletlere ne olacağını umursamadan atılan adımlar, paylaşılmayan mabetler ve topraklar olmuştur. Allah Teâlâ barış ve huzuru ikame etmek amacıyla her topluma eşsiz örnekler olan Peygamberler göndermiştir. Ancak insan kendi hırslarının kurbanı olmaktan kurtulamamış, kendi Peygamberlerini yalanlamış ya da onların öğretilerini bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde göz ardı etmiş; bazen de ilahi emirleri kendi çıkarları doğrultusunda yorumlamıştır. Nitekim Hz. İbrahim, Hz. İshak, Hz. Davud, Hz. Süleyman, Hz. Musa ve Hz. İsa gibi pek çok peygambere ev sahipliği yapmış olan kadim Kudüs toprakları günümüzde hala bu peygamberlerin sağlamaya gayret ettiği barış ve huzur ortamına kavuşmuş değildir! ■

Kaynaklar:

(1) El-Bakara 2/130, 135.

(2) Şentürk, Recep, *"Millet" DİA*, XXX, 64.

(3) Özkan, Mustafa, *DİA "Medine vesikası"*, EK-2, 212-213.

“Siyonizme karşı güçlü bir kalem” Şehbenderzâde Filibeli Ahmet Hilmi Efendi (1865-1914)

Şeyma Çiçek

Kısa Biyografi: Osmanlı Devleti'nin son döneminde yetişmiş Rumeli-Balkan kökenli bir şahsiyet olan Şehbenderzâde Ahmed Hilmi Efendi, 93 Harbi'nden sonra Filibe'den göç ederek İstanbul'a gelir. Galatasaray Sultanisi'nde okuduğuna dair rivayet olsa da kesin değildir. Osmanlı topraklarının farklı yerlerini gezme imkânı bulur. Bir süre Jön Türkler ile yakınlık kurar ve bu münasebet sebebiyle Fizan'a sürgün edilir. Kadîrî tarikatının Arûsiyye yoluna intisap ederek sürgün dönemini kendini manevi anlamda yetiştirerek geçirir. Jön Türkler ile fikren ayrılarak zamanının mülhidlerine kalemi ile karşı çıkar. Darülfünûn'da felsefe öğretmenliği yapar. Ayrıca çeşitli güncel meseleleri felsefi olarak ele alan yazılar yazar. Sonrasında kendi matbaasını da kurarak hem düzenli neşrettiği Hikmet Mecmuası'nı hem de kitaplarını yayımlar. Birçok eser kaleme alan Şehbenderzâde Ahmed Hilmi bir yandan kendi hakikatini ararken öte yandan vatanın kurtuluşu için kalemini konuşturur. Herhangi bir kesimin adamı olmayan hemen her yazarın akıbeti gibi vefatından sonra bir süre eserlerine sahip çıkan olmaz. Bir süre sonra Â'mâk-ı Hayal isimli romanı sayesinde ismi tekrar gündeme gelir. Arapça, Farsça ve Fransızca'yı iyi bilen Ahmed Hilmi Efendi 1914 yılında vefat eder ve Fatih Camii haziresine defnedilir.

Biz Şehbenderzâde'yi Â'mâk-ı Hayal isimli meşhur romanından tanırız. Ahmed Hilmi bu romanı yazdığı zaman, çok ses getirmemişti. Haftalık mecmualarda parça parça neşredilen eser, tıpkı Mehmed Esad Galip Dede Efendi'nin Hüsn-ü Aşk'ı gibi manevi bir takım halleri sembollerle anlatarak hakikatın zihinde daha belirginleşmesini sağlayan bir yöntem ile hikâyeyi anlatır. Bu minvalde Â'mâk-ı Hayal, Aynalı Baba ve Râci'nin sohbeti üzerine kurgulanan bir hikmet arayışının romanıdır. Kimi zaman Raci karakterinde Ahmed Hilmi Efendi'nin kendi hayatından izler görülür. Nitekim kendisi de batı düşüncesi temelinde bir tahsil görmüştür. Hem modern ilimler hem de dini ilimler ile donanımlı olmanın muazzam denge gerektiren dik yamacında, düşmeden durarak gördüğü geniş

manzarayı okura resmetmeye çalışmıştır. Ne var ki yaşadığı vakitte ülkedeki aydın kesimin genel eğilimi körü körüne Batılılaşmak olduğu için, Ahmed Hilmi Efendi'nin özgün kimliğini koruyarak muasır medeniyet seviyesine erişmek gerektiği düşüncesi muhatabını hakkıyla bulamamıştır.

Benzer şekilde kıymeti pek takdir edilmeyen yazılarından belki de en mühim olanları, yaşadığı dönemde birçok kimsenin ne olduğunu tam idrak edemediği -gerçi bu hala günümüzde de böyledir- ve aynı sebeple karşı durmayı da başaramadığı Osmanlı'yı yıkan en tehlikeli virüs olan Siyonizm sorununa dair kaleme aldığı yazılardır.

Hatırlarsınız ki Osmanlı Devleti'nin son günlerinde, ülkenin parçalanmasında Siyonizm oldukça etkili bir unsurdu. Maalesef 2. Abdül-

hamid'i azletmeye gelen ekip içinde Siyonist Emanuel Karasu da vardı. O dönem ülkemizde birçok etkili ismi masonlaştıran Karasu, bizi değerlerimizden uzaklaştırmak ve topraklarımızı parçalamak amacıyla Moiz Kohen gibi isimlerle birlikte Siyonistlerin ülkemizdeki temsilcileri olmuştu. Moiz Kohen sonradan Munis Tekinalp ismini alarak Siyonist Yahudi kimliğini gizleyen ilk dönmelemlerden oldu ve Türkçülük düşüncesini kadim değerlerimizin ikamesi olarak fikir dünyamıza yerleştirmeye çalıştı. **Yahudi asıllı bir dönmenin Türklerin ruhu hakkında hiçbir fikri olmaksızın "Türk'ün Ruhunu" isminde bir kitap yazmaya cüret etmesi, Türk Milleti düşüncesini Türk ırkı düşüncesine indirgemek ve milletimizin önce zihniyetini sonra toprağını bölmek için yapılmış zehirli bir eylemden başka bir şey değildi.**

Şehbenderzâde Ahmed Hilmi Efendi

İşte böyle bir dönemde; Filibeli Ahmed Hilmi gibi bir düşünür, araştırmacı ve müellif, ümidini kaybetmeksizin araştırmalarına devam ederek çeşitli eserler neşreder. Dinin gelişmeye engel olmadığını, dinini suiistimal edenler yüzünden ortaya çıkan felaketlerin tarihin her döneminde görülen ve insanın karanlık tarafına ait sonuçlar olduğunu, esas köktenci Batıcılığın bizi felakete götüreceğini anlatır. 1910-1912 yılları arasında fikir ve içerik olarak bütün Osmanlı coğrafyasını kuşatan haftalık Hikmet Mecmuası'nı 77. sayıya kadar çıkarır. Ayrıca posta idaresinde memurluk yapar. Sadece roman yazmakla kalmaz, 3 cilt İslam Tarihi kaleme alır. Özellikle

bu eserde toplum hayatında dinin ne kadar merkezi bir konumunun olduğunu işleyerek İslam Tarihi'nden çeşitli örnekler verir.

Ahmed Hilmi Efendi, toplumsal sorunları ele aldığı yazılarında kurtuluşun "İttihâd-ı İslâm" düşüncesinde birleşmekte olduğunu defalarca vurgular. Hikmet Mecmuası'nın yayın politikasını, derginin kapağında yer alan "Va'tesimû velâ teferrakû" yazısı diğer tarafta da "İttihâd Hayattır, Tefrika Memattır." yazısında bulabiliriz.

Peki, Siyonizme karşı nasıl yazılar kaleme almıştır? Şehbenderzade Ahmed Hilmi, Hikmet Mecmuası'ndaki bir makalesinde Siyo-

**Şehbenderzâde
Ahmed Hilmi Efendi
yaşadığı dönemin gerektirdiği
çalışmayı, özveriyi, duruşu
göstermiş, nispeten kısa
sayılabilecek 49 yıllık
hayatında kırka yakın eser
kaleme almıştır.**

nistler için; **“Bu adamlar için bize: ‘Küre-i arzı ikiye yarıldı: dense yine taaccüb etmeyiz.**

Bunlar dehşetli adamlardır.” diyerek bu örgütün tehlikesinin ne boyutta olduğunu anlatmaya çalışmıştır.

“Siyonistlerin Siyaset-i Mahsûsası”, “İtmâ’ ve İf-sad”, “Tehdid ve Esâfil-i Beşeriyeti İstihdam”, “Bir İstitrâd” gibi başlıklar altında Siyonizm üzerine birbirini tamamlayan yazılar neşreden (5.-22. Sayılar) Ahmed Hilmi Efendi, onların tipik faaliyetlerini örneklerle özetler. İşte Siyonistlerin yüz yıldır hem ülkemizde hem de dünyada yaptıkları belli başlı fitne yöntemleri:

■ Öncelikle Yahudi çocukların çıkarlarının, çıkarlarına en uygun şekilde eğitim görmeleri için Alliance Israel Universelle / Evrensel Yahudi Birliği, Ahdin Evlatları gibi kurumlar, topraklarımızda ve birçok ülkede çeşitli özel okullar kurmuşlardır. 1911 yılında İstanbul’da yaşayan 65 bin Yahudi’den 4334 çocuk bu okullara giderken, aynı okullara Müslümanların da kabul edilmesi Batı düşüncesini yerli halka aşılamanın kolay bir yöntemiymiş. Nitekim yabancı okullar aynı sebeple yüz yıldır ülkemizin başındaki en önemli meselelerden biridir. Çünkü eğitim, burs, özgür imkânlar ve bireysel alanlar bahşedilmesi suretiyle kendini özgür zanneden gençlerin yapışıp kaldığı bu görünmez örümcek ağının ne kadar sağlam bir şekilde onları tuttuğunu ve kendi amaçları için her şekilde sömürdüğünü bazıları hiç fark etmeden Batılılaşma yolunda yitip gider.

■ Yahudiliğin politikleştirilmesiyle Siyonizm düşüncesi ortaya çıkmıştır ve sonrasında Hristiyan Siyonistler dâhil, Yahudi olmayanlar da bu menfaat birlikteliği çatısı altında dünyevi ve zehirli faaliyetlerin bir parçası olur. Türkiye’deki faaliyetlerini ilk etapta Türkçülük üzerinden yürüten örgüt, üstün ırk siyasetini Kemalizm’i de kullanarak etkili bir biçimde sürdürerek zamanla Müslümanlar içinde ayrılıkçı grupları desteklemek suretiyle her yönden fitnelere devam etmişlerdir.

■ Bu fitne örgütünün en önemli hedefi girişimci gençlerdir. Zira onların taze fikirleri ve samimi gayretleri istenilen şekilde yönlendirildiğinde, dünyevi zevkler ile ödüllendirildiğinde modern sisteme asla karşı gelmezler, makama bağlı sadık birer üyeye dönüşüverirler.

Ahmed Hilmi Efendi, toplumsal sorunları ele aldığı yazılarında kurtuluşun “İttihâd-ı İslâm” düşüncesinde birleşmekte olduğunu defalarca vurgular. Hikmet Mecmuası’nın yayın politikasını, derginin kapağında yer alan “Va’tesimû velâ teferrakû” yazısı diğer tarafta da “İttihâd Hayattır, Tefrika Memattır.” yazısında bulabiliriz.

■ Başka bir Siyonist yöntem olarak göz boyama, süsleme ve millî duyguları işgal ve iğfal etme amacını örnekleriyle açıklar. Eğitim sahasında avuç dolusu paralar harcayarak Avrupa’ya öğrenci göndermenin tehlikelerini, göz boyamak için içi boş ve kalitesiz olmasına rağmen gösteriş için yürütülen her türlü entelektüel faaliyeti, yüksek maliyetlerle ihale edilen yolları, işletilemeyen tramvayları, parlatma ve süsleme işleri ile basın yayın alanında saraya yaranmak için yapılan doğru olmayan, milleti yanlış yönlendiren haberleri hep bu Siyonist siyasetin araçları olarak örnek verir.

■ Siyonist siyaset, her statüden insanı kendi amaçlarına uygun şekilde manipüle ederek kullanma siyasetidir. Özellikle ülkemizde henüz yerli sanat, eğitim ve ticaretin yeni dünyanın koşullarına kıyasla yeterince olgunlaşmadığı göz önüne alınırsa, fikir dünyası sağlam olmayan geniş halk kesiminin de rahat ve zengin yaşama meyletmesi sayesinde çeşitli kesimlerden her insan manipüle edilerek makam ve mevki gibi karşılıklarla Siyonist amaçlar uğrunda yönetilebilir.

■ Diğer bir usul olarak Siyonistlerin düsturlarından biri de Ahmed Hilmi’nin ifadesiyle medeniyetin en dehşetli afetlerinden biri olan tekelleşmek ve maddi gücü bir elde tut-

mak gayretidir. Tekelleşme çeşitli işlerde herkesten fazla kazanarak diğerlerine kazandırmamak, küçük sermayeyi yok edecek koşulları sağlamak ve rekabeti ortadan kaldırarak piyasaya hâkim olmak demektir. Bu konuya dergimizin 43. sayısında Yahudi sermayesini ele alırken bir nebze değinmiştik. Ahmed Hilmi Efendi’nin tekelleşmeyi anlattığı şu örnek çok can yakıcıdır:

“Sermaye sahibi birkaç celep, küçük sermayeli rakiplerini piyasadan kaçırtmış ve tek başlarına piyasanın hâkimi olmuşlardır. Kasabaya satmak için koyun getiren çobanlara sırayla düşük fiyatlar teklif ederek koyunlarını satmak zorunda bırakmışlardır. Daha sonra aldıkları bu koyunları da mümkün olan en yüksek fiyatta kasaplara satmışlardır. Kasaplar da halka aldıkları fiyata göre satarlar. Bu alışverişte en çok zarar eden çoban ve halk olmuş, bütün kâr ise celeplere gitmiştir.”

1900’lü yılların başından beri ülkemizin hala aynı sorunlarla karşı karşıya olduğunu, Ahmed Hilmi’nin kaleme aldığı yazılar ve dert edindiği meselelerden okuyabiliyoruz. Bu açıdan yazılarında ülkemizin menfaatine olan konuları ele aldığı kadar milletin yüz yüze geldiği tehlikeleri de okurun dikkatine sunduğunu görebiliriz. Ahmed Hilmi’nin bahsettiği toplumsal sorunlarımızdan belki de en can yakıcı olanı yetmiş ve donanımlı insan kaynağı yoksunluğudur.

“Bütün âlem-i İslâm’ın yalnız bir derdi var: Kaht-ı Ricâl! Âlem-i İslâm’ın herhangi noktasına bakılsa hep nazar-ı teessüfe çarpan, rehbersizlik, muktedir adamların fıkâdânıdır. Lâkin emin olmalı ki beşeriyet için bundan daha şedid felaket olamaz. Bir hey’et-i içtimâiyeyi teşkil eden efrâd, ne derece müstaid ve hamiyetli olursa olsun, şu güzel evsâfı hayır ve terakki yoluna imâle edecek rehberler olmazsa o içtimâiyet de sefalet ve mihnetten kurtulamaz.”

“İşte bugünkü âlem-i İslâm’ı zebûn ve mahkûm eden şey de büyük adamlar yetiştirmemesi, milletin rehbersiz kalmasıdır. Nazarımızı umumiyetten hususiyete çevirecek olursak, zavallı memleketimizin de en elîm derdinin rehbersizlik ve kaht-ı ricâl olduğunu görürüz.”

Şehbenderzâde “kâht-ı ricâl” derken elbette üniversite mezunu ve çalışmaya hazır insan

yoksunluğundan bahsetmiyordu. "Rehber" derken ismi müdür veya başkan olan sözde liderleri de kastetmiyordu. Adam yoksunluğundan dem vururken aslında "gerçek adam"ları, etrafındakileri de adam eden adamları ima ediyordu. Siyonistlerin çeşitli tuzaklarına düşmeyecek kadar kendi ideallerine bağlı, dünya-ahiret dengesini kurabilecek, hem zamanın gerektirdiği ilmî seviyeyi tutturan hem de ebedi hayatına fayda sağlayacak niyetler ile dünyayı inşa etme zihnî yetindeki çok yönlü önderlerden bahsediyordu.

Yüzyıldır aşamadığımız dertlerimizin başında gelen "kâht-ı rical", örnek insan yoksunluğu kadar örnek insanların kıymetini bilecek insanların yoksunluğunu da ifade ediyor. Bugün çoğu Müslüman, Batılı düşünürleri takdir ettiği kadar Müslüman fikir adamlarını bilmiyor. Kafka'yı, Zweig'ı, Harari'yi duyduğu kadar kendi topraklarımızdan yetişen değerli büyükleri görmezden geliyor. Onları rehber edinmekten çekinirken Batılı melankolik ve bohem yazarların ikilemlerini miras edinmeyi tercih edebiliyor. İşte adam yoksunluğu biraz da adam olmak istemeyen adamların çokluğu sebebiyle olabilir.

Şehbenderzâde Ahmed Hilmi Efendi yaşadığı dönemin gerektirdiği çalışmayı, özveriyi, duruşu göstermiş, nispeten kısa sayılabilecek 49 yıllık hayatında kırka yakın eser kaleme almıştır. Onun özetleyerek bize aktardığı Siyo-

1900'lü yılların başından beri ülkemizin hala aynı sorunlarla karşı karşıya olduğunu, Ahmed Hilmi'nin kaleme aldığı yazılar ve dert edindiği meselelerden okuyabiliyoruz. Bu açıdan yazılarında ülkemizin menfaatine olan konuları ele aldığı kadar milletin yüz yüze geldiği tehlikeleri de okurun dikkatine sunduğunu görebiliriz. Ahmed Hilmi'nin bahsettiği toplumsal sorunlarımızdan belki de en can yakıcı olanı yetişmiş ve donanımlı insan kaynağı yoksunluğudur.

nist taktikler bugün de aynı şekilde işlemeye devam etmektedir. Diğer yandan Müslüman camia, kendi içindeki kâht-ı rical meselesini bir türlü çözebilmiş değildir. Dolayısıyla, gü-

nümüzde yaşadığımız her sorunu tek başına Siyonistlerin planlarına bağlamak, Allah'ın verdiği cüzi iradeye, kudrete karşı büyük bir haksızlık olur. Bâtıl, aslı itibarıyla sönük, yenik ve devamsızdır. Zulüm, adalet geldiğinde tıpkı gecenin üzerine güneşin doğması gibi kaybolur. Bu sebeple ne zaman ki Müslüman camia kendi toprağından, öz kaynaklarından, özlü ve adaletli adamlar yetiştirir, ne zaman ki ülkemizi saran ayrılıkçı belalara karşı sapasağlam durabiliriz, ne zaman ki gereksiz husumetleri bir kenara bırakarak samimiyetle en sağlam ipe tutunmanın yollarını ararız, o zaman belki yüzyıl aşkın süredir Müslüman topraklarından silinmeyen gözyaşı belki bir nebze diner. Aksi takdirde bu dehşetli tehlikelerden kurtuluş bir yüzyıl daha hayal olabilir. ■

Kaynaklar:

- (1) Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi, *Amak-ı Hayal, Kaknüs Yayınları*, 2014
- (2) Bir Balkan Muhaciri: Filibeli Ahmed Hilmi ve "Hikmet" Gazetesinde Balkanlar, Dr. Ahmet Koçak, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 2012-2, s. 252-273
- (3) Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi'nin Kaleminden "Siyonizm" ve "Siyonist Siyaseti", Dr. Vedat Kanat, Dr. Şeyda Özçelik, *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 7/19, Kasım 2020, s. 735-745

KUDÜS'ÜN KILICI: SİLAH, PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE BİRLİK

Mücahit Gültekin

10 Mayıs'ta başlayan ve 11 gün devam eden Kudüs'ün Kılıcı Savaşı'nı ateşkes anlaşmasının yapıldığı saate kadar takip etmeye çalıştım. Bu çatışma/çarşıma, ilgilenen ve dikkat edenler için pek çok ilâhi uyarı, hatırlatma ve ikramların olduğu bir operasyon olarak tarihe geçti. Filistinli direniş gruplarının ümmete hediye ettiği bu zaferde üç anahtar kavram olduğunu düşünüyorum: Psikolojik sağlamlık, silah kapasitesi ve birlik/vahdet. Kudüs'ün Kılıcı'nda yaşanan bazı gelişme-

leri, olayları ve sahneleri bu kavramlar çerçevesinde kısaca ele almak istiyorum.

Kudüs'ün Kılıcı Savaşı'nın hemen her anında ibret verici ve etkileyici sahnelere şahit olduk. Bunların başında kuşkusuz Filistin direnişinin Siyonist işgal rejiminin her saldırısına füzelerle karşılık verebilme kapasitesi geliyordu. Geçmişte işgal rejimin tanklarına ve tam teçhizatlı askerlerine "taşlarla" karşılık verebilen direniş, yıllar içinde 250 km menzilli balistik füzelerle İsrail'e

karşılık verebilir bir noktaya geldi. Kudüs'ün Kılıcı, başta Tel-Aviv olmak üzere İsrail'in tamamını (Havaalanları ve endüstri bölgeleri gibi stratejik merkezler de dahil olmak üzere) tehdit edebileceğini gösterdi. Kuşkusuz ABD ve Avrupa ülkelerinin ve ek olarak uluslararası sermayenin desteğine sahip olan İsrail ile direniş gücü arasındaki güç orantısızlığı hala devam ediyor. Buna bir de işbirlikçi Arap rejimlerinin ihanetleri dahil edilirse güç dengelerindeki orantısızlığın ne denli İsrail'in lehine olduğu daha açık bir şe-

kilde görülür. Ama bütün bu orantısız güç dengelerine rağmen Kudüs'ün Kılıcı, Filistin direnişinin İsrail karşısındaki "caydırıcı" rolünü ortaya koymuştur. Bu süreçte İsrail, Gazze'ye yönelik bir kara harekâtı başlatmaya cesaret edememiş, vatandaşlarının %70'i operasyon boyunca sığınaklarda yaşamış, İsrail'in her yerinde siren sesleri çalmış, 1948 topraklarındaki Filistinliler direnişe destek vermiş ve nihayetinde İsrail ateşkes istemek zorunda kalmıştır. Sonuç, **"Nice az topluluklar vardır ki Allah'ın izniyle çok topluluklara galip gelmiştir"** ayetinin çağlar üstü bir ilahi hakikat olduğunu ortaya koymaya yeterlidir.

Bu nokta üzerinde biraz daha dikkatli bir şekilde durmaya ihtiyacımız var. Çünkü dünyevileşmenin Müslümanları kuşattığı bir dönemde Kudüs'ün Kılıcı savaşının bize yeniden hatırlattığı bu ilahi hakikat bizim kendimizi dünyevi kirlilerden temizlememize de vesile olabilir. Açıkçası Filistin direnişinin caydırıcılığında füzelerin ve direnişin sahip olduğu askeri kapasitenin rolü açıktır. Ama bundan daha önemli olan zaferin kazanılmasının ardında yatan psikolojik dinamiklerdir. Kudüs'ün Kılıcı savaşının ayrıntılarına baktığımızda zaferin alt yapısını "teslimiyet, tevekkül, sabır, cesaret ve şehadet tutkusu" gibi psikolojik dinamiklerin oluşturduğunu görebiliyoruz.

Örneğin henüz 17 yaşındayken, 12 Mayıs'ta Umm El-Fahm kentinde Kudüs ve Gazze Şeridi'ne destek amacıyla düzenlenen gösteride Siyonist işgal güçlerince şehid edilen Muhammed Keyvan'ın okul arkadaşlarının, şehidin annesine yaptıkları ziyaret Gazze direnişinin en parlak ve asil sahnelerinden biriydi. Muhammed'in arkadaşları **"Ey Muhammed'in annesi mübarek olsun, Keşke senin yerinde annem olsaydı"** şeklinde sloganlar atarak Muhammed'in annesini tebrik ettiler.

Siyonistlerin El-Şati Mülteci Kampı'na yaptıkları saldırıda eşini ve üç çocuğunu şehid veren Muhammed el-Hadidi'nin kendisine uzatılan mikrofona **"Elhamdülillah, her halimize hamdolsun"** şeklinde verdiği cevap bütün bir dünyaya sabır ve tevekkül dersi verir nitelikteydi.

Yine Gazze'ye bombardımanların arttığı gecelerde Gazzeli annelerin oluşturduğu bir grupta dolaşan bir mesaj da zaferin arkasındaki psikolojik dinamikleri yansıması açısından önemlidir. Şöyle deniyordu mesajda: **"Çocuklarımız şim-**

di hareketlerinizi izliyor ve güçlerini sizden alıyorlar. Bu yüzden onlara zayıflık veya korku göstermeyin ve Allah'tan yardım isteyin."

Bu sahnelerin hepsi çok etkileyiciydi. Ancak içlerinden bazıları beni ayrıca etkiledi. Savaşın ilk günlerinde Gazze'li bir şehid annesiyle sokakta yapılan röportajda şehidin annesi aynen şunları söyledi: **"Allah'a şükür o şehadeti aradı ve elde etti. O bunu hak ediyor. Benim sorunum, onun şehadeti benden önce elde etmesi."**

Siyonist işgalcilerin 15 Mayıs'ta Gazze'nin el-Vahde Caddesi'nde yaptıkları bombalamalarda binalar yıkıldı, pek çok kişi yıkıntıların altında kaldı. Enkazların altından çıkarılan bir Filistinlinin video görüntüleri sosyal medyada paylaşıldı. Beton yığınlarının arasından elini uzatıp **"zafer işareti"** yapan bu Filistinlinin görüntüleri kanaatime göre Filistin direnişini en iyi özetleyen sahnelerden biriydi. Ölümle yüz yüze gelmiş, her tarafı ezikler ve yaralar içinde kalmış normal bir insan bu şartlarda travma yaşar, kendinde olmaz ya da bütün konsantrasyonu kendi acısına dönüktür. Ama bu Filistinlinin betonların arasından uzanan **"zafer işareti"** başka bir insana, başka bir psikolojiye, başka bir dünyaya işaret ediyor. Bu görüntüler bana **"Onların vücutları demir taraklarla taranırdı da yine de**

“

Kudüs'ün Kılıcı Savaşı'nın hemen her anında ibret verici ve etkileyici sahnelere şahit olduk. Bunların başında kuşkusuz Filistin direnişinin Siyonist işgal rejiminin her saldırısına füzelerle karşılık verebilme kapasitesi geliyordu.

”

imanlarından dönmezlerdi" ayetini hatırlattı.

Yine örneğin savaş devam ederken canlı yayına katılan bir Siyonist general siren seslerini duyduğunda canlı yayını terk etmişti. HAMAS'ın Gazze lideri Yahya Sinvar ise **(ki savaş esnasında Han Yunus'taki evi bombalanmıştı)** ateşkesten sonra basın mensuplarına yaptığı bir açıklamada, basın toplantısı bittiğinde evine Gazze sokaklarında yürüyerek gideceğini söyle-

miş ve Siyonistlere meydan okumuştı. Sinvar dediğini de yaptı, evine kadar yürüyerek gitti.

Kudüs'ün Kılıcı Savaşı'nda yaşanan bütün bu sahneler Kur'an'ın canlı bir kitap olduğunu ve bu operasyonda yaşananların Kur'an'ın ameli bir tefsiri olduğunu gösteriyor. Bir tarafta ilk siren sesinde "sığınakları dolduran", "valizlerini hazırlayan", "canlı yayını terkeden" Siyonistler; diğer tarafta "keşke senin yerinde annem olsaydı" diyen çocuklar, oğlunun kendisinden önce şehid olmasını dert edinen anneler ve ölümün kıyısında zafer işareti yapan eller...

Kudüs'ün Kılıcı savaşında beni en etkileyici olay ise savaşın dördüncü günü 15 Mayıs tarihinde yaşandı. Filistin direniş gruplarının başkomutanı Muhammed Dayf, o gece bir açıklama yapıp sığınaklarda yaşayan Siyonistlere 2 saatlik bir mühlet verdi. Bu süre içinde bombalama yapılmayacağını, Siyonistlerin çarşı-pazara çıkıp ihtiyaçlarını giderebileceğini söyledi. Gece 12.00'dan sonra bombalamaların yeniden başlayacağını belirtti. Muhammed Dayf'ın verdiği mühlet savaşın kurallarını belirleme, savaşma iradesi ve psikolojik sağlamlık açısından sahadaki üstünlüğün Filistinli direniş gruplarında olduğunu göstermesi açısından önemliydi.

Son olarak bu zaferde önemli bir yere sahip

“

**Mescid-i Aksa Allah'ın
yeryüzüne sarkittiği
ipe gibidir; eğer hepimiz
bu ipe tutunursak
biz de kurtuluruz,
Kudüs de kurtulur.**

”

olan "birlik/vahdet" unsuruna değinmek istiyorum. Bilindiği gibi Kudüs'ün Kılıcı operasyonu 12 direniş grubundan oluşan "Ortak Operasyon Odası" tarafından yönetildi. Bu grupların içinde sol gruplar da vardı. Hatta Filistin'de yaşayan Hristiyanlar da direnişe destek verdiler. Savaş sürecinde, Ramallah yönetiminin hakim olduğu şehirlerde ve 1948 topraklarında yaşayan Filistinliler de direnişe çeşitli ölçülerde destek verdiler. Müslümanların ve bütün ezilenlerin, düşmana karşı, aralarındaki nizamı, çekişmeyi, ihtilafı bir tarafa bırakabilmesi ve güçlerini Siyonist

düşmana karşı birleştirebilmesi Allah'ın nureti, rahmeti ve inayeti demektir. Filistin'in kendi içinde sağlamış olduğu birlik; "Çekişip birbirinize düşmeyin, çözümlüp yılmılaşsınız, gücünüz gider. Sabredin, kuşkusuz Allah sabredenlerle beraberdir." İlahi hakikatini ortaya koyuyor.

Nitekim İsmail Heniyye Kudüs'ün Kılıcı operasyonuna yönelik yaptığı açıklamada "Kudüs ortak cephemizdir" demişti. Kudüs'ün Kılıcı; mezhebi, etnik veya hizipsel farklılıkları tefrika sebebi kılmadan Kudüs cephesinde buluşulduğu takdirde, Siyonist rejimin yıkılacağı ve Filistin'in özgürlüğüne kavuşacağı kanıtı olmuştur. O yüzden uluslararası Siyonizm, bundan sonrası için İslam ümmeti ve ezilenler arasındaki bağları koparmaya, sorun çıkarmaya daha fazla çaba gösterecektir. Biliyoruz ki onların önemli silahı fitne, fesad ve manipülasyondur. Biz de buna karşı, ihlas, sabır ve doğru bilgiyle direnmeliyiz.

Mescid-i Aksa Allah'ın yeryüzüne sarkittiği ipe gibidir; eğer hepimiz bu ipe tutunursak biz de kurtuluruz, Kudüs de kurtulur. Eğer, çekişip birbirimize düşersek bizim esaretimiz de devam eder, Kudüs'ün de.

Kudüs'ün özgür şafağında buluşacağımız günleri görmek niyaziyla...■

Kudüs'e Sesleniş

*Yüce Rabbim Kudüs'ten, göğe merdiven kurmuş,
Ta ezelden bu şehir, peygamber yurdu olmuş.
Sinesini bürümüş, güngörmüş nice mâbed,
Hakk'a buradan yürümüş, kutlu Nebî Muhammed.*

*Bir yanda taş duvarlar ve Süleyman Mâbedi,
Şu asılı duran taş, Mîrâc'ın alâmeti.
İşte Mescid-i Aksa! İslâm'ın ilk kiblesi,
İsa'nın mihrabıdır, Kıyamet Kilisesi.*

*Kudüs şimdi pek mahzun, kederinden ağlıyor,
Meryem'in beşiğinden bebek kanı damlıyor.
Demir zırhını giymiş, yine geliyor Câlut,
Karşısında bekliyor, elinde taşla Dâvut.*

*Elbet bir gün bitecek, taş demir rekabeti,
Mutlak mağlubiyettir, Câlut'un akıbeti.
Mahzun olma ey Kudüs, karanlık deliniyor,
Korksun artık Ebrehe! Ebabiller geliyor. ■*

Mehmet Teber

“Kudüs’ü Yeniden Fethetmek İçin Tarihi Doğru Okumalıyız”

Prof. Dr. Aydın Usta

Mehmet Ali Bulut

Prof. Dr. Aydın Usta

Röportaj: Gülşah Ertaş

*Mimar Sinan Güzel
Sanatlar Üniversitesi
Öğretim Üyesi,
Selçuklu ve Haçlı Seferleri
Uzmanı Prof. Dr. Aydın
Usta ile Kudüs’ün tarihi
üzerine konuştuk.*

Kudüs'e Hristiyanlar açısından baktığımızda Hz. İsa'nın Nasıralı olduğunu yani Kudüs'ün hemen yakın taraflarında doğduğunu biliyoruz. Onlara göre Goygoda tepesinde Hz. İsa çarmıha geriliyor. Bizans İmparatorluğu'nda Hristiyanlık kabul edildikten sonra da Büyük Kostantinus'un annesi ana imparatoriçe Helena Hristiyanlığı kabul edip Kudüs'e gidiyor. Gittikten sonra burada birtakım arkeolojik kazılar yapılıyor ve Hz. İsa'ya ait olan "Passion" denilen kalıntılar bulununca Kutsal Mezar Kilisesini inşa ettirmeye başlıyor. Sonra yavaş yavaş Kudüs'ün Hristiyanlık için de önemli bir şehir haline gelmeye başladığını görüyoruz. Kudüs'ü ziyaret edenlerin günahlarının affedileceği şeklinde bir inanç söz konusu.

Hocam Kudüs, geçmişten bugüne nasıl bir tarihi arka plana sahiptir?

Kudüs Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâm için de kutsal sayılan bir şehir. Yahudilere baktığımızda Hz. Davut'un kurmuş olduğu krallığın merkezi olarak görülüyor. Onlar bir zaman sonra buradan Asurlular ve Babiller zamanında sürgün edilmişler. O zamandan itibaren Yahudiler dünyaya dağılmışlar.

Kudüs'e Hristiyanlar açısından baktığımızda Hz. İsa'nın Nasıralı olduğunu yani Kudüs'ün hemen yakın taraflarında doğduğunu biliyoruz. Onlara göre Goygoda tepesinde Hz. İsa çarmıha geriliyor. Bizans İmparatorluğu'nda Hristiyanlık kabul edildikten sonra da Büyük Kostantinus'un annesi ana imparatoriçe Helena Hristiyanlığı kabul edip Kudüs'e gidiyor. Gittikten sonra burada birtakım arkeolojik kazılar yapılıyor ve Hz. İsa'ya ait olan "Passion" denilen kalıntılar bulununca Kutsal Mezar Kilisesini inşa ettirmeye başlıyor. Sonra yavaş yavaş Kudüs'ün Hristiyanlık için de önemli bir şehir haline gelmeye başladığını görüyoruz. Kudüs'ü ziyaret edenlerin günahlarının affedileceği şeklinde bir inanç söz konusu.

Kudüs 638 yılında Hz. Ömer tarafından fethediliyor. Ama bunun çok daha öncesinde Müslümanların ilk kiblesidir. Müslümanlar ilk olarak Kudüs'e dönüp namaz kılmaya başlamışlardır. Hicretten sonra birinci yılda Hz. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Beni Seleme Mescidi'nde namaz kıldırırken Cebrail as. Kudüs'e doğru değil de Kabe'ye doğru namaz kılmasının emredildiğini ilettiğinde Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) namazda yönünü Kabe'ye doğru çevirdiğini biliyoruz. Hatta o mescid bu sebeple Kibleteyn Mescidi (çift kibleli mescid) olarak bilinir. Bizim için daha da

önemlisi Miraç mucizesinin gerçekleşmiş olduğu yerdir. Müşriklerin yapmış olduğu saldırılar, işkenceler neticesinde Mekke'de İslamiyet'in yayılmayacağını anlayan Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Taife İslamiyet'i orada yayabilmek amacıyla gidiyor. Ama orada da iyi karşılanmıyor, yaralar alıyor. Böyle zor bir dönemde, bir gün Kabe'nin kenarında uyurken Allah'ın mucizesiyle kendisi Kabe'den alınıp Kudüs'e gönderiliyor. Orada da Kutsal kayadan Burak'a binip yedi kat göklere yükselerek Allah ile hemhal oluyor. Bu mucizenin gerçekleşmiş olduğu yer olduğu için de özellikle biz Müslümanlar için kutsaldır.

Hz. Ömer tarafından fethedildikten sonra 1054'de Haçlıların gelişine kadar Müslümanların elinde kalmış olan bir şehirdir Kudüs. Peki baktığınızda yaklaşık 500 senelik periyotta şehir zaten Müslümanların elindeyken neden o zamana değin gelip de Kudüs'ü kurtarmak istemezler? O dönemde Avrupa'da çok büyük sosyal, ekonomik, mezhepsel ve siyasi karışıklıklar söz konusudur. Bunları alt etmek için bir hedef gösterelim ki bütün insanları harekete geçsin, dini bir motivasyonu olsun diyerek Kudüs'ü kurtarmak fikriyle yola çıkarlar. Geldikleri zaman önce Yahudileri katlederler daha sonra Katolik Hristiyanları katlederler. Bizans'ta Ortodoks ahaliyi katlederler. Bütün bunlardan sonra sıra ancak Müslümanlara gelir.

Selçukluların Anadolu'ya gelişinden beri bitmeyen bir mücadele görüyoruz Kudüs'te. Bereketli Hilal bölgesi ve İsrailiyatta geçen "sözde vadedilen topraklar"ın olduğu bu havzanın tek elde tutulması oldukça zor olmasına rağmen Osmanlı Devleti bunu uzun süre başarmıştır. Bugün Müslüman liderler Kudüs

ve çevresinin huzuru için hangi dersleri çıkarabiliriz?

Ders çıkarmak için önce tarih okumak lazım. Tarih aslında insanlığın alabileceği en büyük derslerden bir tanesidir. Kişi tarih okumadıktan sonra, geçmişi bilmediğinden sonra hiçbir şeyi düzenleyemez, hiçbir şey yapamaz, organize edemez. Her zaman söylediğim bir söz var: Tarihin hammaddesi insandır. İnsan olarak baktığımızda geçmişten günümüze Kabil'le Habil'in ilk kan dökülmesinden beri bakın aynı şeyler oluyor. İnsanın hırsları, istekleri, arzuları hep aynıdır. Dolayısıyla tarih okuyup geçmişten bu dersleri çıkarıp ona göre bir planlama yapmak lazım.

Bugün Ortadoğu'daki İslam dünyası nasılsa o dönemdeki olaylar da benzerdir. Bazı Müslümanların maalesef tıpkı bu günkü gibi bazı Hristiyan devletleriyle ittifak yaptığını görüyoruz tarihte. Haçlılar geldiğinde de aslında durum aynı. O dönem Büyük Selçuklu Sultanı Melik Şah eşi tarafından zehirlenmiş, ardından

Prof. Dr. Aydın Usta

“

Ders çıkarmak için önce tarih okumak lazım. Tarih aslında insanlığın alabileceği en büyük derslerden bir tanesidir. Kişi tarih okumadıktan sonra, geçmişi bilmedikten sonra hiçbir şeyi düzenleyemez, hiçbir şey yapamaz, organize edemez.

”

büyük bir savaş kopmuş, iç mücadele patlak vermiş ve Haçlılar geldiğinde orada iki tane Selçuklu melikiği var: Halep ve Dimaşk. Bunlar aslında kardeş. Antakya onlardan yardım istiyor ama Halep ve Dimaşk birbirlerine güvenemedikleri için, birbirlerinden şüphe duydukları için ortaklaşa yardıma bile gidemiyorlar. Aynı ayrı gittiklerinde ise Haçlılar onları yok ediyor.

Fatımiler var mesela bir Müslüman devlet, Şii'dir. Onlar da Haçlıları Sünni Selçuklulara karşı kullanabilecekleri bir araç olarak görmüşler. Onlara ittifak teklif ediyorlar. Biz aşağıdan siz yukarıdan Selçukluları sıkıştırıp buradan atalım diyor. Tabi Haçlılar bunu kabul etmiyor ama yukarıda Sünniler Antakya'da Haçlılarla uğraşırken Fatımiler inip Kudüs'ü alıyorlar. O sırada Kudüs Sünni Müslümanların elinde ama Haçlılar gelmeden bir sene öncesinde Fatımiler tarafından ele geçiriliyor hatta İslam tarihçilerinden İbn Hallikam der ki: "Kudüs eğer -o sırada Artuklular var- Kudüs Artukluların elinde kalsaydı Haçlılara çok daha fazla direnirdi." İşte, Müslümanların arasındaki bu ihtilaflar Kudüs'ün rahatça Haçlıların eline düşmesine neden oluyor. Haçlılar katliam yapıyorlar.

Peki, Haçlılar Kudüs'ü ele geçirdikten sonra ne oluyor?

Kaynaklarda yapılan katliamın büyüklüğünden, çokça insanın öldürüldüğünden bahsedilir. Yine aynı şekilde oradaki Müslümanların öldürülmesini, Yahudilerin öldürülmesini dini motivasyona bağlıyorlar ve bunları anlatanların hepsi de rahip. Kudüs bundan sonra uzun bir dönem hayalet şehir haline gelmiştir.

Haçlılar girdikten sonra o kadar büyük bir nüfus katledilmiştir ki 80.000-100.000 değil. Bunları biraz düşünmek lazım çünkü o dönem-

”

Fatımiler var mesela bir Müslüman devlet, Şii'dir. Onlar da Haçlıları Sünni Selçuklulara karşı kullanabilecekleri bir araç olarak görmüşler. Onlara ittifak teklif ediyorlar. Biz aşağıdan siz yukarıdan Selçukluları sıkıştırıp buradan atalım diyor. Tabi Haçlılar bunu kabul etmiyor ama yukarıda Sünniler Antakya'da Haçlılarla uğraşırken Fatımiler inip Kudüs'ü alıyorlar.

”

lerde nüfus çok fazla değil. Belki 8.000-10.000 ama öyle veya böyle burada bir katliam söz konusudur ki bundan sonra Haçlılar artık şehre insan yerleştirmek için birçok şey denerler. Evvelinde Müslümanlar burada Hristiyanların varlığını kabul etmişler, Hristiyanlar kalmaya devam edip ağırlıklı nüfusu oluşturuyorlar ama Haçlılar girdikten sonra Kudüs'e Müslümanların girişi yasaklanır. Sâlahaddin'in gelişine kadar devam ediyor bu ama şunu da söylemek lazım Salahaddin Kudüs'ü alan kişidir. Müslümanlar Haçlılar karşısında birlik içinde direnemiyorlar. Ama bu olayı değiştiren İmameddin Zengi diye bir adam var ki Zengiler Devleti'nin kurucusudur. İmamüddin Zengi'nin yaptığı şey şu: "Ben Haçlılara karşı mücadele edeceğem eğer önce kendi çöplüğümü temizlemeliyim, Müslümanları tek bir bayrak altında toplayamazsam Haçlılara karşı mücadelede başarılı olamam" diyor ve bunun için de önce Müslümanların üzerine gidiyor. Birlik oluşturmak için Artukluları zorluyor, Dimaşk'ı almaya çalışıyor. Tam olarak başarılı olamıyor ama ondan sonra gelen oğlu Nurettin Mahmut Bin Zengi'nin gerek Suriye gerekse Mısır'ı tekrardan bir bayrak altında topladığını görüyoruz. Salahaddin Eyyûbi, Nurettin'in komutanlarından biridir. Nurettin

Zengî Suriye'yi birleştirip Mısır'ı aldıktan sonra artık Nurettin diyor ki; hedef artık Kudüs'tür. Halep'teki bir marangoza minber yaptırıyor. 1960'larda bir Avusturyalı Yahudi'nin Mescidi Aksa'da yangın çıkardığını biliyoruz, işte o yangın sırasında bu minber de harap oluyor.

Tabi 1174'te Nureddin Zengî öldüğü için fetih ona nasip olmuyor. Fakat Sâlahaddin Eyyûbi 4 Temmuz 1187'de Haçlılara karşı kazanılan en büyük zaferlerden bir tanesini, Hittin Zaferi'ni kazanıyor. 2 Ekim 1187'de Cuma günü aynı zamanda Miraç kandili olan bir günde Kudüs fethediliyor.

Avrupalı araştırmacılara baktığımızda, bunlardan bir tanesi ünlü Fransız tarihçilerden biri Rene Grousset, Haçlı seferlerini ne zaman bitirir biliyor musunuz? İngilizlerin 1918'de Kudüs'e girmesiyle bitirir. Böyle bir milliyetçilikleri vardır. Kudüs'ün İngilizler tarafından alınmasına, tekrardan Hristiyanlığa kazandırıldı diye Almanlar bile Berlin'de kutlama yapmışlardır. Böyle bir fanatizm Avrupa'da hala vardır. Bizze karşı her daim böyle bir ittifak söz konusudur. Hatta ünlü Fransız generali vardır Gouraud, hemen Sâlahaddin'in mezarına gider. Kalk Sâlahaddin, tekrar geldik. Hadi, kurtar bakalım Kudüs'ü der. Nasip olur da bir Sâlahaddin daha çıkar ve tekrardan Kudüs'ün bu kutsal şehrin Müslümanlığa kazandırıldığını görürüz inşallah.

Haçlılar Kudüs'ten şehir ve toplum bağlamında ne öğrendiler? Avrupa'nın dönüşümünde Kudüs nasıl bir rol oynamıştır?

Kudüs'ün Haçlılar için çok da önemli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü Kudüs'ün Müslümanlar tarafından alınmasının tarihi ve aradaki zaman farkı bellidir. 5. Haçlı seferinde neden tekrar Kudüs'ü geri almak istemediler?

Kudüs'ün dini önemi elbette var ama sefere çıkmak için, insanları harekete geçirmek için sadece bir hedefti. Haçlıların Doğuya yaptıkları seferlerindeki asıl niyeti buraya yerleşmek, koloni kurmak, ticaret yapmaktır ve bunu gerçekleştirdiler. Kudüs'ün düşmesinden sonra da uzun zaman bunu devam ettirdiler. Kudüs elden çıktıktan sonra niye tekrar geri almadılar? Burayı abad etmek için sosyal manada, Haçlı Kralı Amurin; Ermenilerle anlaşış oraya 30.000 tane Ermeni'yi getirmeye çalışıyor ama papalık diyor ki bana "dime vergisi" verecekler o zaman kabul ederim. Dime, cizye gibi, baş vergisi ma-

Prof. Dr. Aydın Usta

İngiltere Kralı Rişar, Kudüs'e kadar ilerliyor. Hatta Sâlahaddin endişeleniyor, savunma tedbirlerini alıyor. Fakat Rişar'ın, Kudüs'ün surlarını gördüğü yerde diyorlar ki sen burayı alırsın ama sen gittikten sonra burayı savunamayız Sâlahaddin tekrardan elimizden alır. Böylece Rişar, Kudüs'e girmeden geri dönüyor.

nasındadır. Aslında hakaret ediyor. Mesela İngiltere Kralı Rişar, Kudüs'e kadar ilerliyor. Hatta Sâlahaddin endişeleniyor, savunma tedbirlerini alıyor. Fakat Rişar'ın, Kudüs'ün surlarını gördüğü yerde diyorlar ki sen burayı alırsın ama sen gittikten sonra burayı savunamayız Sâlahaddin tekrardan elimizden alır. Böylece Rişar, Kudüs'e girmeden geri dönüyor.

Günümüz gençliğinin Selçuklular devrinde yaşanan Haçlı seferleri gibi hadise-

lerle bugünkü mücadele alanları arasında bağlantılar kurabilmeleri sağlanabilir mi? Tarihsel tecrübeyi gençlerin gündemine nasıl taşıyabiliriz?

Okumuyoruz maalesef, gençler okumuyor; bırakın gençleri hiçbir kesimimiz okumuyor. Gerekli veya doğru ağızlardan okumuyoruz. Genelde bir sosyal medya tarihçiliği söz konusu. Herkes oradan buradan gördüğüyle amel etmeye çalışıyor. Doğru kaynaklardan doğru şekilde okunduğu takdirde çok şey yapılabilir. Öğrendiklerimizle amel edildiği sürece de doğrular bulunabilir. Ama hamaset üzerine kurulu bir tarihçilik bize pek bir yarar sağlamaz. Daha akademik, daha doğru tarih, işin ehlin-den olan okumalar yapıldığı sürece gençlerde bu bilinç rahatlıkla oluşturulabilir. Ancak tarihi doğru öğrenirsen doğruyu bulursun.

İslam dünyasında Kudüs'ün önemi bellidir. Mesela Kudüs ile ilgili toplantılar yapılıyor, dernekler var. Kudüs ile alakalı yayınlar var. Bazı şeyler yapılıyor da işin biraz daha doğru gitmesi için öncelikle bir şeylerin çok iyi değerlendirilmesi ve süzgeçten geçirilmesi lazım. Neden kaybettik veya işte bugün ne yaparsak ne olur? İsrail Amerika'daki lobisi sayesinde bazı şeyleri kabul ettirdi. Biz aynı sorunu aslında Ermeni meselesinde de yaşıyoruz. Sonuna kadar haklıyız ama elimizdeki malzemeyi kullanmıyoruz. Kudüs için de aynı, Akdeniz için de aynı. Bu yüzden de öncelikle okumak, değerlendirmek, kaynak toplamak ve bu kaynakları çok iyi bir şekilde derleyip sunmak gerekiyor. ■

Allah'ın Kılıcı Büyük Kumandan:

HALİD BİN VELİD

(radiyallahu anh)

Şenay Şeker

İslam ahlakını bir mihenk taşı gibi yaşamlarının merkezine yerleştiren Ashab-ı Kiram Efendilerimizin her biri farklı alan ve konularda tarihte iz bırakmışlardır. Kimi kalemiyle, kelamıyla, kimi de üstün cesaret ve zekasıyla Allah'ın dinine hizmette bulunmuşlardır. Ama hepsinin de ortak yönü, Allah'a (celle celâluhû) ve Rasulü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) olan muhabbetleri, sadakatleri ve şehadet arzularıydı. İşte o sahabe Efendilerimizden askerî bir deha olan ve tarihe adını yenilmeyen, yorulmayan bir komutan olarak yazdıran Halid bin Velid'den (radiyallahu anh) bahsedeceğiz.

“Seyfullah” lakabıyla anılan Halid bin Velid (radiyallahu anh), savaşı bir aileden, Ben-i Mahzumoğulları'ndan Velid bin Muğire'nin oğludur.

“Seyfullah” lakabıyla anılan Halid bin Velid (radiyallahu anh), savaşı bir aileden, Ben-i Mahzumoğulları'ndan Velid bin Muğire'nin oğludur. Mekke'nin askeri yönetimini elinde bulunduran bu köklü ailede küçüklüğünden itibaren askerî talim ve terbiye ile yetiştirilen Halid bin Velid (radiyallahu anh); ok atma, mızrak, kılıç ve süvarilik eğitimleri almış ve yeteneğini savaş meydanlarında göstererek İslam tarihinin en büyük komutanlardan biri olmuştur. Öyle ki Hz. Ömer Efendimiz (radiyallahu anh), kendisini başkomutanlıktan azletmiş ve bunu da insanların artık zaferi Halid bin Velid'den (radiyallahu anh), görmesinin doğuracağı tehlikelerden korumak adına yapmıştır.

Peygamberler Diyarı Amed'in Fatih; Halid Bin Velid (radiyallahu anh)

Hicri 18. yılda fethedilen Diyarbakır (Amed) semalarında on dört asırdır ezanlar yankılanmaktadır. Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan Doğu Anadolu'yu da kapsayan El-Cezire bölgesinin komutanlığını yapan İyad bin Ğanem'in (radiyallahu anh) ordusunun sol kanadını kumanda eden Halid bin Velid (radiyallahu anh) tarafından Amed'in fethi gerçekleşmiştir. Amed ki kilometrelerce uzunluktaki korunaklı surlarıyla geçilmesi adeta imkânsız bir şehirdi. İlâhî lütuflara mazhar olan fetih ordusuna Allah (celle celâluhû), bir köpeği vesile kılmış ve surların dibinde açılan bir gedikten içeri sızarak şehrin kapılarını açan Halid bin Velid (radiyallahu anh) ve emrindeki askerler Amed halkını hazırlıksız yakalayıp şehri teslim almışlardır. Böylelikle peygamberler durağı bu kıymetli şehir bin dört yüz yıldır Anadolu'da İslâm'ın sarsılmaz kalesi olmuş ve fethinden sonra hiç işgale uğramamıştır.

On dört yıllık Müslümanlık hayatında cihad meydanlarında destanlar yazan Halid bin Velid (radiyallahu anh) mütevazi kişiliği ile de ilgi çekmektedir. Başarıları onu asla kibire sevk etmemiş ve hatta Hz. Ömer Efendimiz halifeliği sırasında onu başkumandanlıktan azledip Ebu Ubeyde'nin (radiyallahu anh) emrinde bir asker olmasına karar verdiği zaman tereddüt etmeden zırhını ve kılıcını Ebu Ubeyde'ye (radiyallahu anh) teslim etmiş ve onun emrine girmiştir. Ne Hz. Halid'in görevinden alınması onu kedere sevk etmiş ne de Hz. Ubeyde bin Cerrah'in bir askeri dehânın yerine geçirilmesi onu sevindirmişti. Zira onların her ameli, her sözü her çabası Allah rızası içindi ve tek amaçları hakkın üstün gelmesi ve zulmün, karanlığın İslâm nuru ile aydınlanmasıydı. ■

İslâm'ın gelişiyi birlikte Allah Resulü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) Mekke müşriklerine karşı mücadelesinde tam yirmi yıl Müslümanların karşısında yer alan Halid bin Velid (radiyallahu anh), Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) vefatından üç yıl önce Müslüman olmuş ve tam on dört yıl cenk meydanlarında elinde kılıcıyla at sırtında İslâm düşmanlarına, mürtedlere, sahte peygamberlik iddiasında bulunanlara karşı savaşmıştır. Sasanîler'in ve devrin en büyük gücü sayılan Bizanslıların, Şam topraklarından silinmesine sebep olacak fetihler gerçekleştirmiştir. Yüzden fazla katıldığı savaşların hepsinde galip olan Halid bin Velid (radiyallahu anh), cenk meydanlarında düşman okuyla şehadete ulaşmasa da vücudunda sayısız kılıç ve ok izleriyle Rabbine yürümüştür.

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem), Hicret'in yedinci yılı Zilkade ayında Hudeybiye'de yapılan antlaşma sonrasında kaza umresi yapmak üzere iki bin Müslüman ile Mekk'e'ye gelmişti. Müşriklerin olası saldırılarına karşı hazırlıklı gelen Müslümanlar antlaşma gereği silahlarını şehrin dışında Muhammed bin Mesleme (radiyallahu anh) komutasındaki iki yüz atlı süvari ile bırakarak şehre girmişlerdir. Allah Rasûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ve Müslümanlar ihramlı bir şekilde telbiyelerle, Allah'ın (cc) varlığını ve birliğini ilan ederek şirkin hüküm sürdüğü bu topraklara hamd ederek girmiş ve üç gün bo-

yunca umre ibadetlerini yapma imkânı bulmuşlardır. Hudeybiye Antlaşması her ne kadar yenilgi gibi görülse de sonuç itibarıyla fetihten önce gönüllerin kazanılmasına vesile olmuş ve İslâm'a girenlerin sayısında hızlı bir artış olmuştur. İşte Halid bin Velid'in (radiyallahu anh) kalbinin yumuşaması ve Müslüman olmaya karar vermesi de bu günlerde yaşanmıştır. Allah Rasûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ile kaza umresine gelen kardeşi Velid bin Velid (radiyallahu anh), şehrin dışına çıkan kardeşi Halid'i görememiş ve ona bir mektup bırakmıştı. Mektubu okuyan Halid bin Velid (radiyallahu anh), Allah Rasûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem): "Halid nerede?" diyerek kendisini sorduğunu ve "Onun gibi akıllı bir adamın nasıl olur da İslâm'ın yüceliğini kabul etmediğini ve o üstün cesaretini ve kuvvetini İslâm'a karşı kullanmasına şaşır-dığını, onun Müslüman olmasını beklediğini bildiren satırları okuduğunda kalbini hidayet nuru sarmıştı. Yanına Osman bin Talha'yı (radiyallahu anh) da alarak yola çıkan Hz. Halid, yolda karşılaştığı Amr bin As (radiyallahu anh) ile beraber Allah Rasûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) huzuruna vararak Müslümanlığı kabul ettiğini bildirmiş, bundan önce işlediği günahlarının bağışlanması için de dua talep etmiştir. Alemlere rahmet Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) aynı Hz. Ömer'in (radiyallahu anh), hidayete ermesine sevindiği gibi askerî bir deha olan ve şecaatiyle İslâm topraklarının genişlemesinde

**Halid bin Velid (ra),
Efendimiz'in (sav) vefatından
üç yıl önce Müslüman
olmuş ve tam on dört yıl
cenk meydanlarında elinde
kılıcıyla at sırtında İslâm
düşmanlarına, mürtedlere,
sahte peygamberlik
iddiasında bulunanlara karşı
savaşmıştır.**

önemli rol alacağına inandığı Halid bin Velid'in de (radiyallahu anh), İslâm'la müşerref olmasına çok memnun olmuş ve "Seni doğru yola ileten Allah'a hamdolsun. Ben seni akıllı biliyor ve akıllının bir gün seni hayra yönelteceğine inanıyordum." diyerek sevincini belirtmiştir. ⁽¹⁾

Halid bin Velid ve Amr bin As (radiyallahu anh), gibi komutanların imana ermesi İslâm'ı kuvvetlendirmiş ve müşrikleri zayıflatmıştır.

“

Mute Savaşı, İslam ordusunun, Kudüs'ü elinde bulundurması hasebiyle bölgede söz sahibi olan Bizans ordusuyla ilk karşılaşmasıdır ve düşman ordusunun zaafılarının tespit edilmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

”

Kudüs'ün Fethi Yolunda İlk Askeri Hareket; Mute Savaşı

Mute Savaşı, İslam ordusunun, Kudüs'ü elinde bulundurması hasebiyle bölgede söz sahibi olan Bizans ordusuyla ilk karşılaşmasıdır ve düşman ordusunun zaafılarının tespit edilmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Mute savaşına sebep olan olayları zikredecek olursak: Kelp Kabilesi'nin Şam'dan Medine'ye giden ticaret kervanlarının önünü kesmek suretiyle iktisadi ambargo uygulama-

ya kalkışmaları ve Zeyd bin Harise (*radiyallahu anh*), ve diğer davet elçilerinin yolunun kesilerek düşmanlıkta bulunulmasını zikredebiliriz. Busra emirine davet mektubu götüren Haris bin Umeyr'in (*radiyallahu anh*) katledilmesi ve İslam'a davet için Amr bin Kab el- Gifari komutasındaki seriyenin Zattu'l Etlah denilen mevkiye muhasara altına alınarak tamamının öldürülmesi üzerine Allah Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve sellem*) savaş hazırlıklarını başlatmıştır. Davet elçilerinin ve Medine'ye zaruri mallar taşıyan ticaret kervanlarının güvenliği için bu sefer zaruri idi.

Üç bin kişilik ordunun hazırlıklarını tamamlaması üzerine Allah Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve sellem*) Medine dışında bulunan Curuf denilen karargâhta toplanılmasını emretmiş ve Mescid-i Nebevi'de savaşa katılacak ordunun komutanlarını açıklarken: "Ordunun komutanı Zeyd bin Harise'dir. Eğer Zeyd şehit olursa komutan Cafer bin Ebi Talib'dir. Eğer Cafer şehit olursa Komutan Abdullah bin Revaha'dır. Abdullah da şehit olursa Müslümanlar kendi aralarında bir komutan tayin etsinler."⁽²⁾ diye buyurmuştur.

Bu açıklama üzerine sahabe efendilerimiz ağlamaya başladılar. Zira bu, üç cengâver sahabenin şehadet müjdesiydi. Allah Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve sellem*) orduya, şehit edilen davet elçisi Haris bin Umeyr'in öldü-

rüldüğü yere gitmelerini ve ahaliyi İslam'a davet etmelerini eğer bu çağrıya uymazlarsa onlarla çarpışmalarını emretti. Ve orduya her zamanki gibi şu tavsiyelerde bulundu. *"Size, Allah'a karşı takva üzere olmanızı ve beraberinizdeki Müslümanlara karşı iyi davranmanızı tavsiye ederim. Allah'ı tanımayanlara karşı Allah yolunda Allah'ın adıyla çarpışın. Ganimet mallarına hıyanet etmeyin, ahde vefasızlık göstermeyin, çocukları, kadınları, yaşlıları ve ibadethanelerde ibadet eden kişileri öldürmeyin, ağaçları kesmeyin, binaları yıkmayın. Düşmanı üç şeyden birine davet edin. Müslüman olmaya, cizye vermeye ya da savaşmaya."*⁽³⁾

İslam ordusu Ürdün topraklarına ulaştıklarında Hristiyan Arap ve Acemlerden oluşan yüz bin kişilik ordu ile karşılaştılar. Rivayetlere göre Bizans kralı Heraklius da Hristiyan Rumlardan oluşan kalabalık bir ordu göndermişti. Müslümanlar aralarında istişare yaptılar ve bir kısmı Allah Rasûlü 'ne (*sallallahu aleyhi ve sellem*) mektup yollayıp durumu bildirmek istedi fakat Abdullah bin Revaha (*radiyallahu anh*) buraya geliş amaçlarının Allah'ın (cc) dini için çarpışmak ve arzulanırları şehadete kavuşmak olduğunu söyleyerek orduyu cesaretlendirmiştir. Nitekim ilk olarak düşman ordularının arasına atılan Zeyd bin Harise (*radiyallahu anh*) şehadet şerbetini içmiş ve ardından elleri kesilerek Tayyar lakabını alan Cafer bin Ebu Talib (*radiyallahu anh*) şehadete yürümüştür. İslam sancağını alan üçüncü kumandan Abdullah bin Revaha (*radiyallahu anh*) ise gün batımına doğru arzulanırlığı şehadet makamına ulaşmıştı. Bir mucize göstererek şehit olan üç komutanın da şehadet haberini sahabelerine ulaştıran Allah Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve sellem*), ensar efendilerimizden Sabit bin Akram'ın (*radiyallahu anh*) sancağı dördüncü komutan olarak Halid bin Velid'e (*radiyallahu anh*) vermesi üzerine: *"Sancağı Halid aldı. İşte şimdi savaş kızıştı! Asıl şimdi savaş başladı."* buyurmuşlardır.⁽⁴⁾

Halid bin Velid (*radiyallahu anh*) İslam ile şereflelendikten sonra ilk defa Mute'de kumandanlık görevini almıştı. Ateşler yakarak, atları koşturup tozu dumana katarak ve çeşitli stratejilerle ordunun yerlerini değiştirmiş ve düşmana, Müslümanlara takviye güç geldiği

**Fetihten sonra
Uzza putunun
yıkılmasında da görev
alan Hz. Halid, Huneyn,
Taif ve Tebük seferlerinde
de bulunmuştur.**

algısını oluşturmıştır. Ebu Katade (*radiyallahu anh*) şöyle anlatıyor: **“O esnada Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ellerini kaldırarak, Allah'ım! O senin kılıçlarından bir kılıçtır. Onunla İslam ordusunu muzaffer eyle.”** diye dua etti. ⁽⁵⁾

Üç bin kişilik İslam ordusunu yüz bin diğer rivayetle iki yüz bin Haçlı ordusuna karşı uyguladığı muazzam strateji ile en az zayıatla Medine'ye getiren Halid bin Velid (*radiyallahu anh*), savaş hususundaki becerisini ortaya koymuştu.

Yıllarca İslam'a karşı kılıç tutan eller bu sefer küffara savrulacaktı. Zira Müslüman olmak için Allah Rasûlü 'nün (*sallallahu aleyhi ve sellem*) huzuruna geldiğinde elindeki kılıcı uzatarak: “Ey Allah'ın Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şimdiye kadar bu kılıcımla müşriklerin tarafında oldum, tüm günahlarımın bağışlanması için dua eder misin? Dediğinde Allah Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve sellem*): Bilmez misin ki İslam kendinden önceki günahları siler. Bu kılıcını bundan sonra İslam'ın lehine kullanacaksın.” diyerek kılıcı tekrar eline tutuşturmuştur.

Resulullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*), sefer dönüşünde düşman ordusunu zaferden mahrum eden Halid bin Velid'e (*radiyallahu anh*): **“Sen Allah'ın kılıçlarından bir kılıcsın, Allah'ın müşrikler üzerine çektiği bir kılıcsın.”** buyurarak onu “*Seyfullah*” lakabına layık görmüştür.

Mekke'nin fethinde dörde ayrılan ordunun sağ kanadını kumanda eden Halid bin Velid (*radiyallahu anh*) Safvan bin Ümeyye komu-

tasındaki birlikle çatışmak zorunda kalsa da kısa zamanda mukavemetlerini kırmış ve sorunu bertaraf etmiştir.

Halid bin Velid (*radiyallahu anh*) davet amaçlı birçok seriyyelere kumandanlık etmiştir. Bunların içerisinde en önemlisi Beni Cezime kabilesiyle yaşadıkları olmuştur. Zira aldığı bir karar Allah Rasûlü 'nü (*sallallahu aleyhi ve sellem*) gazaplandırmıştır. İslam'a davet ettiği bu kabilenin “*İman ettik*” yerine “*Dinimizi değiştirdik*” sözünü kullanmalarına kalbi mutmain olmamış ve kılıçtan geçirmelerini emretmiştir. Olayı haber alan Allah Rasûlü (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ellerini kaldırarak: **“Allah'ım! Ben Halid'in yaptığından beriyim.”** diyerek dua etmiş ve olayın akabinde Hz. Ali Efendimizi göndererek öldürülen kişilerin diyetlerini ödemesini emretmiştir. Halid bin Velid'in (*radiyallahu anh*) bu sert tabiatı ve kendine has tavırları daha sonra Hz. Ömer Efendimiz tarafından görevden azledilmesinde önemli bir paya sahip olmuştur.

Fetihten sonra Uzza putunun yıkılmasında da görev alan Hz. Halid, Huneyn, Taif ve Tebük seferlerinde de bulunmuştur.

Hiz. Ebubekir Dönemi Ve Ridde Olayları
Efendimizin (*sallallahu aleyhi ve sellem*) vefatından sonra irtihal hareketlerini bastır-

**Halid bin Velid (ra)
İslam ile şerefledikten
sonra ilk defa Mute'de
kumandanlık görevini
almıştı. Ateşler yakarak,
atları koşturup tozu
dumana katarak ve çeşitli
stratejilerle ordunun
yerlerini değiştirmiş ve
düşmana, Müslümanlara
takviye güç geldiği
algısını oluşturmıştır.**

mak ve yalancı peygamberlik iddiasında bulunanlara karşı müdahale etmek için hazırlanan ordunun başında bulunan Hz. Halid, ilk olarak Tuleyha bin Hüveylid'i etkisiz hale getirmiştir. Daha sonra yalancı peygamber Müssellemetü'l Kezzap'a karşı savaşarak taraftarlarını bozguna uğratmıştır. Tarihe Yemame

savaşı olarak geçen ve yirmi bin kafirin öldürüldüğü bu savaşta Hz. Vahşi, Müseylemetü'l Kezzab'ı ortadan kaldıran kişi olmuştur. Kaynaklara göre bu savaşta şehit olan bin iki yüz Müslüman'ın altı yüzü hafızdı. Bunun üzerine sahifeler halinde olan Kuran ayetlerinin toplatılarak bir araya getirilmesi kararı alınmıştır.

Hiz. Ebubekir döneminde İslam toprakları Arap Yarımadası'nı aşarak fetihler yoluyla Mezopotamya'ya kadar genişlemeye başlamıştı. Irak'ta Sasaniler'e, Şam bölgesinde Bizanslılar'a karşı üstün başarılar elde edilmesi ve fetihlerle İslam topraklarının Anadolu'ya kadar uzanarak hudutları aşmasında Hz. Halid'in başarıları büyük önem arz eder. Öyle ki katıldığı tüm savaşları kazanan ve halk arasında onun başarıları; Allah'ın (cc) yardımı ve "Ahireti dünyadan daha çok seven ve şehadeti arzulayan" ordudan ziyade Halid bin Velid'e isnad edilmesine sebep olacak bir hal almıştı. Bu durum en çok Hz. Ömer'i rahatsız ediyordu.

Yermük Savaşı

Şam topraklarının kaderini belirleyen seferlerden biri Yermük Savaşı'dır. Çünkü bu seferle birlikte İslam'ın kutlu çağırısı Arap Yarımadası'nı aşarak diğer kıtalara ulaşacak ve tüm yeryüzü İslam'ın nuruyla aydınlanacaktı.

Hicri 13. Senesinde İran ve Irak topraklarında yapılan başarılı fetihlerde küffara karşı kı-

“

Farklı cephelerde savaşan İslam komutanlarının bir araya gelerek oluşturduğu kırk bin kişilik ordunun genel komutanlığına Halid bin Velid (radiyallahu anh) tayin edilmişti. Üç bin şehidin verildiği Yermük Savaşı ile Bizans ordusu bozguna uğratılmış ve Haçlı ordusu Şam topraklarını terk etmek zorunda kalmıştır.

”

lıcını konuşturan Halid bin Velid (radiyallahu anh), Hac ibadeti yapmak niyetiyle yola çıktığı bir zamanda Bizans kralı Heraklius'un kaybedilen toprakların hıncıyla iki yüz kırk bin kişilik ordu hazırladığı haberini almış ve geri dönmüştü. Yermük Savaşı, bölgede gücü elinde bulunduran Bizans ordusuna karşı yapılmıştır. Farklı cephelerde savaşan İslam komutanlarının bir araya gelerek oluşturduğu kırk bin kişilik ordunun genel komutanlığına Halid bin Velid (radiyallahu anh) ta-

yin edilmişti. Üç bin şehidin verildiği Yermük Savaşı ile Bizans ordusu bozguna uğratılmış ve Haçlı ordusu Şam topraklarını terk etmek zorunda kalmıştır. Bu savaştan itibaren Anadolu'nun kapıları Müslümanlara aralanmıştır. Yermük Savaşı esnasında Rum komutan Cerce, Halid bin Velid (radiyallahu anh) ile görüşme talebinde bulunmuş ve kendisine: "Sana niçin Allah'ın kılıcı deniliyor, yoksa sana gökten bir kılıç mı indirildi? Zira kılıcını kimin üzerine sıyırırsan galip geliyorsun" diye sorduğunda Hz. Halid cevaben: "Bana ne gökten kılıç indirildi ne de ben üstün bir kimseyim. Sadece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana "Allah'ın kılıcı" diye hitap etti ve ben bir zamanlar Müslümanlara karşı salladığım kılıcımı şimdi din düşmanlarına kullanıyorum ve Rabbim muvaffak ediyor." diye cevap vermişti. Bu diyalogdan sonra Müslüman olup İslam ordusu tarafına geçen Cerce, Yermük'te şehit olmuştur. ■

Kaynaklar:

- 1) Muhammed Emin Yıldırım/ En Güzel Örneğin En Güzel Örnekleri Sahabe İklimi 3. Cilt/ Siyer Yayınları
- 2) Siyer-i Nebi /Medine Dönemi 2 /Prof. Ali Muhammed Sallabi/ Ravza Yayınları

Dipnotlar:

- (1) Delail, 4, 349 352
- (2) İbni Sa'd, Tabakat, II, 131
- (3) El Meğazi 2\757-758
- (4) İbn Sa'd, Tabakat, V, 30.
- (5) İbn Sa'd, Tabakat, V, 31

Kudüs

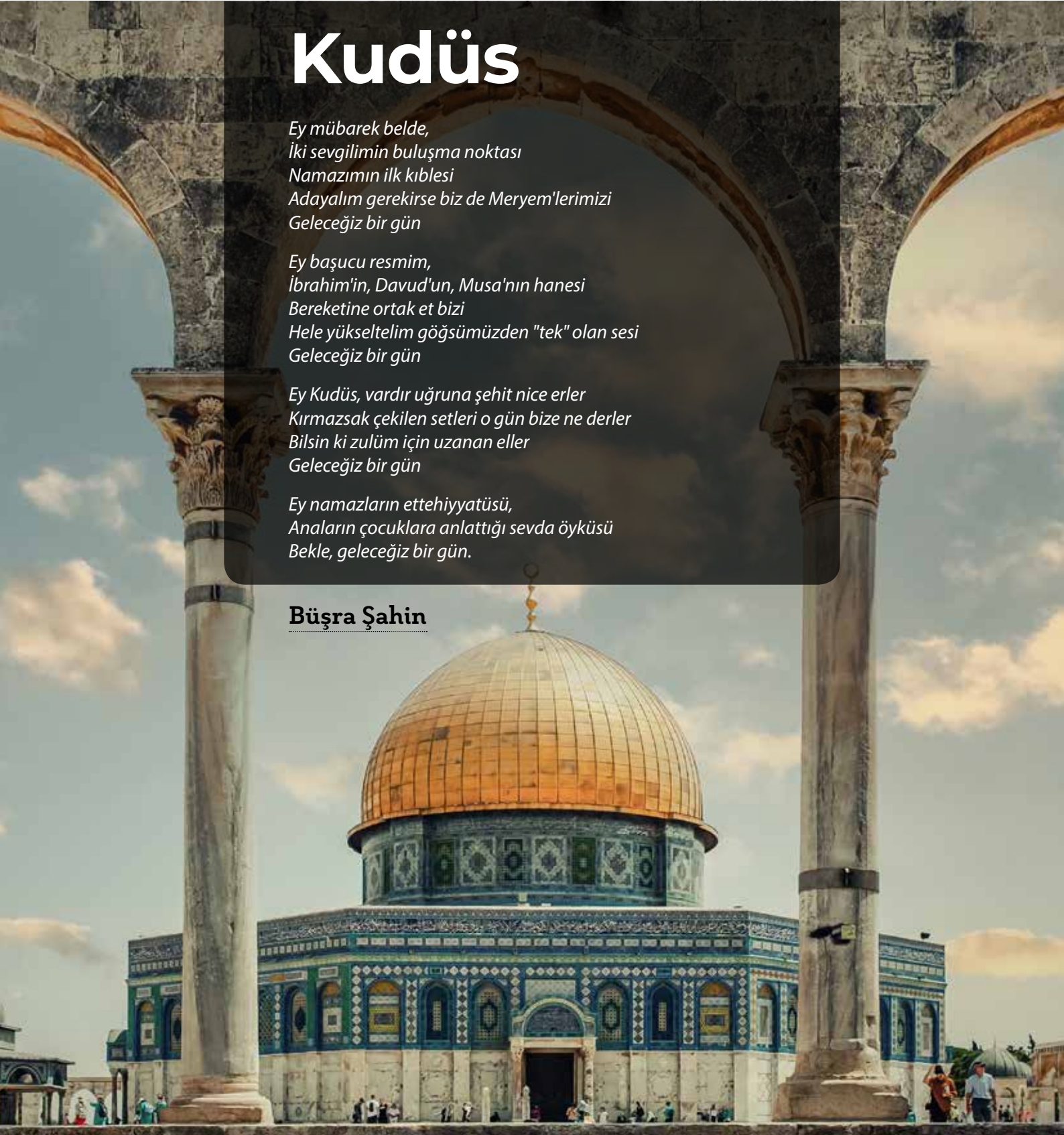
*Ey mübarek belde,
İki sevgilimin buluşma noktası
Namazımın ilk kıblesi
Adayalım gerekirse biz de Meryem'lerimizi
Geleceğiz bir gün*

*Ey başucu resmim,
İbrahim'in, Davud'un, Musa'nın hanesi
Bereketine ortak et bizi
Hele yükseltelim göğsümüzden "tek" olan sesi
Geleceğiz bir gün*

*Ey Kudüs, vardır uğruna şehit nice erler
Kırmazsak çekilen setleri o gün bize ne derler
Bilsin ki zulüm için uzanan eller
Geleceğiz bir gün*

*Ey namazların ettehiyyatüsü,
Anaların çocuklara anlattığı sevda öyküsü
Bekle, geleceğiz bir gün.*

Büşra Şahin

1936 BÜYÜK FİLİSTİN AYAKLANMASI

Yusuf Bilal Karasakal

Filistin meselesi, son yüzyılın çözüme kavuşturulamamış en büyük krizi. İnsanlığın, dinlerin, medeniyetlerin, sorunların ve çözümlerin merkezi. İhtiraslara, hayallere, vaatlere, tarihe sıkıştıramayan ama hepsinin merkezinde ve gündeminde olan küçük bir toprak parçası...

Bu yazıda Filistin topraklarının İngiliz Mandasına bırakılmasının ardından yaşananları; Filistinlilerin, Müslümanların ilk kiblesi Mescid-i Aksa'yı

Yahudi işgalinden kurtarmak ve kendi devletlerine kavuşmak adına yaptıkları ayaklanmaların en uzununu ve hiç şüphesiz en büyüklerinden olan 1936 Ayaklanması ele alınacaktır. Özellikle son günlerde yaşanan olaylarla bir kere daha anlaşılmıştır ki Filistin meselesi insanlık ve dünya kamuoyu için öncelikli bir gündem olmayı sürdürmektedir. Tarih hem bu topraklar için hem de uğruna mücadele verenler için tekerür etmeye devam etmektedir. Lakin Mutlak İrade, dünden ders almakla sorumlu biz Müs-

lumanlar için anahtarları yalnız azim, gayret ve tevekkül olan kapıyı açmaya muktedirdir, açacaktır da. Gelin o kapıyı biraz olsun aralamak adına tarihin ibret aynasından düne, Filistin topraklarına bir göz atalım...

I. Dünya Savaşı sona ermiş, İtilaf Devletleri mağlup devletlerin topraklarını bölüşmek üzere uzun süren müzakereler yapmıştır. Sonunda 24 Nisan 1920'de imzalanan San Remo Antlaşması ile Filistin topraklarının Osmanlı'dan ay-

“

24 Nisan 1920’de imzalanan San Remo Antlaşması ile Filistin topraklarının Osmanlı’dan ayrılmasına resmen karar verilmiştir. 1922 yılına kadar bir belirsizlik iklimine giren Filistin toprakları 24 Temmuz günü Milletler Cemiyeti’nin bu toprakları İngiliz Mandası’na vermesiyle yeni bir sürece girer. Bu tarihten itibaren Filistinliler için ne adalet ne de hürriyet söz konusudur.

”

rılmasına resmen karar verilmiştir. 1922 yılına kadar bir belirsizlik iklimine giren Filistin toprakları 24 Temmuz günü Milletler Cemiyeti’nin bu toprakları İngiliz Mandası’na vermesiyle yeni bir sürece girer. Bu tarihten itibaren Filistinliler için ne adalet ne de hürriyet söz konusudur. Zira bir taraftan Selahaddin Eyyubi’nin Kudüs’ü fethinden bu yana ilk kez şehre hâkim olan Hristiyanlar adına İngilizlerin baskı ve zulmü devam etmektedir. Diğer yandan artan göç dalgası sonucu toprak satın alarak bölgeye yerleşen Manda rejiminin güvencesi altındaki Yahudiler söz konusu toprakların asıl sahibi Müslümanlar ile hiçbir zaman dost olmayacak, onlara rahat da vermeyeceklerdir.

1935 yılının sonlarına gelindiğinde Filistin tarihinde özgürlük hareketlerinin ilk isimlerinden olan, bugün de Hamas’ın askeri kanadına adını veren İzzettin Kassam şehit edilmişti. ⁽¹⁾ İngiltere’nin yayınladığı Balfour Deklarasyonu’na şiddetle karşı çıkan ve sorunun kaynağının, Yahudilerin bölgeye yerleşmesini sağlayan İngilizler ve Batılı devletler olduğunu bilen İzzettin Kassam’ın şehadeti, kendisinden sonrakilerin yolu nu takip etme ve örgütlenmelerine onun adını

vermelerine yetmişti. Acaba İslam dünyası onun bu açık ufkuna ne zaman ulaşabilecekti? Bu soruyu sizlere bırakıyor ve 1936 Ayaklanmalarından bahsetmek istiyorum.

19 Nisan 1936 tarihinde Şehit İzzettin Kassam ile beraber çalışmış Şeyh Ferhân es-Sa’dî ⁽²⁾ öncülüğünde bir grup direnişçi, Nablus kentinde tüm Filistinlileri genel bir greve çağırıştır. Tüm şehirlerden hatta tüm köylerden yoğun bir karşılık bulan bu davet, kısa süre içinde Filistinlileri her bölgede bir komisyon kurmaya yönlendirdi. Ardından 25 Nisan 1936’da tüm bu mahalli komisyonlar birleşerek Filistin’in resmi sesi olmaya namzet bir komiteyi meydana getirecektir. ⁽³⁾ El-Lecnetü’l-Arabiyyetü’l-‘Ulyâ li-Filistîn yani Yüksek Arap Komitesi adı verilen bu komitenin başkanlığına bir zamanlar Osmanlı ordusunda da görev almış, Filistin davası uğruna büyük fedakârlıklar göstermiş Kudüs baş müftüsü Emin el-Huseynî ⁽⁴⁾ getirilir. Başlangıçta komitenin üç temel isteği vardır: “Yahudi göçlerinin ve Yahudilere toprak satışının durdurulması, seçilmiş halk meclisine karşı sorumlu milli bir hükûmetin kurulması”. Üç temel istek gerçekleşinceye kadar isyana devam etme kararı alınır. Bu anlamda 1936 Ayaklanması Filistinlilerin örgütlü ilk başkaldırısıdır.

1936-1939 yılları arasında sürececek olan bu ayaklanmayı, “genel grev” ve “büyük isyan” şeklinde iki temel aşamada incelemek mümkün-

“

25 Nisan 1936’da tüm bu mahalli komisyonlar birleşerek Filistin’in resmi sesi olmaya namzet bir komiteyi meydana getirecektir. El-Lecnetü’l-Arabiyyetü’l-‘Ulyâ li-Filistîn yani Yüksek Arap Komitesi adı verilen bu komitenin başkanlığına bir zamanlar Osmanlı ordusunda da görev almış, Filistin davası uğruna büyük fedakârlıklar göstermiş Kudüs baş müftüsü Emin el-Huseynî getirilir.

”

dür. Birinci aşama olarak komitenin yönettiği genel grev aralıksız 6 ay boyunca devam etmiş, İngilizlere ve Yahudilere ciddi zararlar vermiştir. Siyasi ve askeri alanlarda yaptığı girişimler sonuçsuz kalan İngiliz hükûmeti, bu yeni girişimi

engellemek adına Arap ülkelerine çağrıda bulunarak, eğer Filistinliler grevi sonlandırırsa bir kurul kuracaklarını ve bölgede adil bir paylaşım yapacaklarını vadederler. Bunun üzerine Irak, Yemen, Ürdün ve Suudi Arabistan'dan yetkililer ivedilikle Filistinli direniş gruplarına sükûnet çağrısında bulunmaya başlar.

Oyunun ve oyuncuların hiçbir zaman değişmediği bu topraklarda mücadele de hiç bitmeyecektir. Sonuç alamayan İngilizler, Sömürgeler Bakanlığı vasıtasıyla Filistin Kraliyet Komisyonu kurulmasına ve başkanlığına Lord Peel'in getirilmesine karar vermiştir. Lord Peel iki tarafın liderleriyle görüşmeler yaparak 7 Temmuz 1937'de Peel Antlaşması adıyla anılacak olan kararı açıklar. Bu karara göre Filistin iki devlete ayrılacak; Kudüs, Nâsıra, Yafa gibi kutsal mekânların bulunduğu şehirler İngiliz kontrolünde kalacaktı. Bu kararın tarihsel süreçte önemi ise ilk taksim planı olmasıdır.⁽⁵⁾

Filistinlilerin bu kararı reddetmesi üzerine ikinci aşama başlar ve Filistinliler topyekûn bir mücadeleye girer. 1937 eylülünden 1939 eylülüne kadar sürecek olan bu aşamada tüm halk yakalanmamak için Kufi/Puşiye denen atkılar takarak, bulundukları bölgede özgürlük mücadelesi verirler. Bu olaylar gerçekleşirken çevre ülkelerden birçok insan direniş örgütlerine katılır ve Filistinlilere destek verirler.

Bu olayların belki de zirveye ulaştığı an, İngilizlerin Celile bölge komiseri olarak atadıkları Avustralyalı Lewis Yellan Andrews'in direnişçiler tarafından öldürülmesidir. İngiltere buna karşılık Emin el-Huseynî'yi ve Yüksek Arap Komitesi üyelerini tutuklama kararı alır. İlk kez bu merte-

bedeki birinin suikastı ile Filistinliler, haklı davalarında gözlerini kırpmadan vatanlarını koruyacaklarını, bu uğurda seve seve ölecek ve gerekirse öldüreceklerini İngilizlere ve tüm dünyaya kesin bir şekilde göstermişlerdir. İlerleyen süreçte İngiltere politikalarını sertleştirir, ancak bu fayda vermez. II. Dünya Savaşı'nın başlayacağını gören İngilizler kendilerine yeni bir cephe açmak istemedikleri için güya bölge istikrarı için kurdıkları manda rejimini terk etmeye karar verirler.

Bu amaçla 17 Mayıs 1939 tarihinde, belki de kendileri için beyaz bayrağı ifade eden Beyaz Kitap'ı (White Paper) yayınladılar. İngilizlerin Filistin üzerindeki yeni politikası hem kendilerini II. Dünya Savaşı sırasında Araplardan gelecek herhangi bir tehdide karşı güvene almak hem de Yahudi memnuniyetine devam etmek üzerine kuruluydu. Zira yayınlanan bu "Beyaz Kitap" ile İngilizler Arap camiasına 10 yıl içerisinde bir Filistin devletinin kurulacağını ve 5 yıl içerisinde de Yahudi göçünün bitirileceğini vadediyordu. Tehlikenin farkına varmış birçok Filistinli bu açıklamaları "Kara Kitap" olarak adlandırarak bu antlaşmaya karşı çıkmıştı. Nitekim bu antlaşma kimi Arap devletlerinin umduğunun aksine ilerleyen yıllarda Filistin'i görülmemiş bir Yahudi göçüne ve nihayet 1948 yılında da Yahudi devletinin kurulmasına götürecektir. Bu süreçte birçok Filistinli lider ya tutuklanmış ya da şehit edilmiştir. İtirazlar yetersiz kalıp 3 yıl gibi uzun süre kapsamlı bir grev, sayısız çatışma ve gösteriyle bitkin düşen Filistin halkı, içerdeki bazı fikri ayrışmaların neticesinde ayaklanmayı sonlandırır. Diğer Müslüman ülkelerden ciddi bir destek göremeyen Filistinliler için yapılabilecek başka bir şey kalmamıştır.

Ne yazık ki bu büyük ayaklanma bile haklı olanın değil güçlü olanın kazandığı dünyaya özgür Kudüs arzusunu duyuramaz. Aradan 82 yıl geçip takvimler 2021 yılı Ramazan ayını gösterdiğinde, Filistinlilerin mücadelesinden bir şey eksilmez ve tüm dünyanın gözü önünde yeni bir direniş yaşanır. Tüm bu yaşananların ardından, araladığımız kapıyı açık bırakarak ve başımızı iki elimizin arasına alarak düşünelim. Tarih aynasından kendimize ve bir tekerrürün neticesi olarak günümüz olaylarına bakalım. Hep tekrar eden boykotları, dökülen kanları, orduların karşısında duran cesur Müslümanları hatırlayalım. Hepsinin hangi amaçla yapıldığını unutmayalım. Nerede olursak olalım ilk kibleye olan

“

Lord Peel iki tarafın liderleriyle görüşmeler yaparak 7 Temmuz 1937'de Peel Antlaşması adıyla anılacak olan kararı açıklar. Bu karara göre Filistin iki devlete ayrılacak; Kudüs, Nâsıra, Yafa gibi kutsal mekânların bulunduğu şehirler İngiliz kontrolünde kalacaktı. Bu kararın tarihsel süreçte önemi ise ilk taksim planı olmasıdır.

”

yönelişimizi, dünyanın merkezine olan rağbetimizi, zulme ve haksızlığa isyanımızı, ayaklanmamızı sürdürelim. Bir kandel yağdı ile de olsa direnişten, dirilişten ve Filistinli kardeşlerimizle olan gönül bağımızdan vazgeçmeyelim. Unutmayalım ki "Gevşeklik göstermeyin, üzümeyin; eğer inanmışsanız şüphesiz en üstün olan sizsiniz" (Âl-i İmran, 3/139) buyuran Rabbimiz, her kapıyı sonuna kadar açmaya muktedir olmaktadır... ■

Kaynaklar:

- (1) Mustafa L. Bilge, "Kâssam, İzzeddin", Türkiye Diyanet Vakfı Diyanet İslâm Ansiklopedisi, İstanbul 2001, XIV/582.
- (2) Hür Mahmut Yücer, "Sa'diyye", DİA Türkiye Diyanet Vakfı Diyanet İslâm Ansiklopedisi, İstanbul 2008, XXXV/410-413.
- (3) <https://www.paljourneys.org/paljourneys>, "Filistin'de Büyük Arap Ayaklanması" (Erişim Tarihi 23.05.2021)
- (4) Velid el-Arid, "Emin el-Huseynî", Türkiye Diyanet Vakfı Diyanet İslâm Ansiklopedisi, İstanbul 1995, XI/116-117.
- (5) Kadir Kasalak, "İngilizlerin Filistin Politikası ve Filistin Mandası", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2016/3, Sayı: 25, s. 65-78.

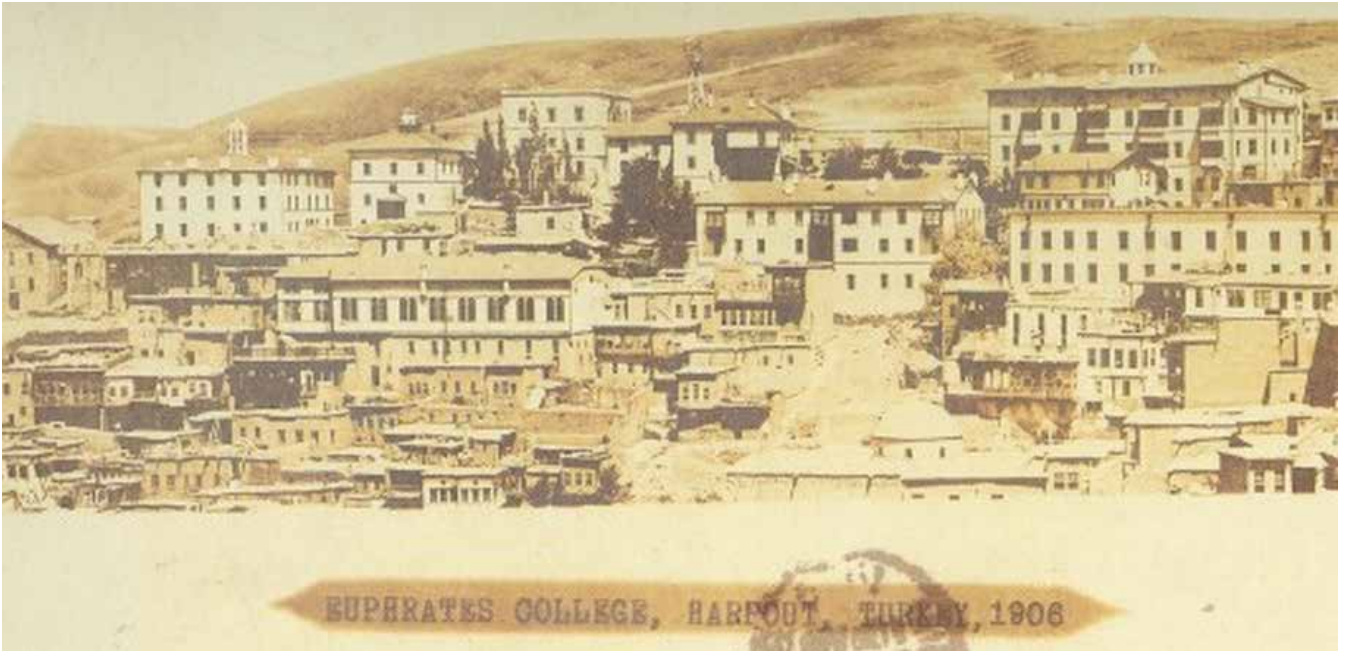

Çizgi: Didie Sri Widiyanto - Endonezya

MODERN ARAP KAVMİYETÇİLİĞİNİN TEMELİ

Suna Durmaz

Harput Amerikan Koleji

“Fikr-i milliyet iki kısımdır. Bir kısmı menfidir, şâmetlidir, zararlıdır. Başkasını yutmakla beslenir, diğerine adâvetle devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise muhâsemet [karşılıklı düşmanlık] ve keşme-keşe sebep olur.” (Bediüzzaman)

Günümüzde yeryüzü haritasına göz gezdirildiğinde, savaşların ve istikrarsızlığın daha çok İslam toprakları üzerinde yaşandığı görülür. Hadiselerin sebeplerini objektif olarak analiz etmek isteyen, bir zamanlar bu toprakları fiilen sömürmüş olan devletlerin sorunların arkasındaki esas muharrik olduğunu hemen anlar. Sömürülecek kaynakları iyi bilen emperyalistler, teröre karşı mücadele ve halkı ezen dikta rejimleri devirme gibi çeşitli maskeler altına sığınıp İslam topraklarını yeniden işgal etmişlerdir. Bugün terörist ve diktatör dedikleriyle yıllarca

iş birliği yapanlar, terörü ve diktatörleri askeri, siyasi ve ekonomik olarak bizzat beslemişler; böylece ülkelerin can damarlarını ele geçirmişlerdir. Vatan aşkıdan yoksun olup koltuk derdine yakalanan diktatörler yüzünden, birçok ülke sosyo-ekonomik olarak geri kalmıştır. Buna bağlı olarak da fakirlik ve cehalet artmıştır. Cehalet sebebiyle, yüzyıllardır aynı topraklar üzerinde barış içinde yaşayan farklı etnik ve dini yapıya sahip olan toplulukların menfi hamiyetperverlik(kavmiyetçilik) duyguları kabarmış, bu da iç savaş veya istikrarsızlığa yol açmıştır. 1975-1991 yılları arasında Lübnan’da yaşanan iç savaş bu örnek olarak gösterebiliriz.

Asırlardır küçük bir toprak parçası üzerinde yaşayan Sünnî, Şîî, Dürzî, Alevî ve Hristiyanlar gibi 17 farklı dini ve etnik mezhepten oluşan Lüb-

nanlılar, dış mihrakların kışkırtması neticesinde birbirleriyle savaşmış; neticede 150 bin insan ölmüş, 1 milyon insan da ülke dışına göç etmiştir. Hiç kuşkusuz, bu sıkıntıların çekilmesinde başrol oynayan grup, Beşîr Piyer el-Cümeyyil komutasındaki “Güney Lübnan Hristiyan Milis Kuvvetleri/Hristiyan Falanjistler”dir. 1948 Arap-İsrail savaşı neticesinde Lübnan’a sığınan Filistinlileri ülkeden çıkarma perdesi altında İsrail ile iş birliği dahi yapabilmişlerdir. Karanlık bir kişiliği olan Beşîr el-Cümeyyil, Ketâib Partisi lideri olarak girdiği seçimlerde Lübnan Cumhurbaşkanı olarak seçilince, “İsrail’in seçtiği ilk Arap Cumhurbaşkanı” olarak meşhur olmuştur. Ancak, fazla geçmeden bir suikasta kurban gitmiştir. Bunun intikamını almak isteyen Hristiyan Falanjistler, İsrail’in de büyük desteğiyle özellikle de Sabra

ve Şatilla'da Filistinlilere karşı korkunç katliamlara girişmişlerdir. 16 Eylül 1982'de başlayan katliamda üç gün içinde 3 binden fazla masum Filistinli acımasızca katledilmiştir. İsrail'in oyununa gelen Lübnan, ne yazık ki hâlâ huzura kavuşmuş değildir.

İkinci örnek ise Irak'tır. Mısırlı meşhur yazar ve gazeteci olan Muhammed Hasaneyn Heykel'in deyimiyle, 150 yıldır Irak topraklarına göz dikmiş olan emperyalistler, altı enerji, üstü gıda deposu olan bu güzide ülkenin başına Saddam Hüseyin adında bir zalimin geçmesini sağlamışlardır. Saddam ülkesini İran ile savaşa (1979) sokmuş, Kuveyt'i işgal etmiş (1990), ülke halkına zulümler yapmıştır. Kendisini besleyen emperyalistlere başkaldırınca da tabiri caizse gerek Irak gerekse bölge için cehennemin kapıları açılmıştır. Amerika Irak topraklarını işgal etmiş, Saddam'ı da öldürmüştür.

Emperyalistler, zengin petrol kaynaklarına sahip olduğu anlaşılan Sudan'da da aynı oyunu oynamışlardır. Nüfusunun çoğunluğunu Hristiyanların oluşturduğu Güney Sudan, Dünya Kilişeler Birliği'nin desteğiyle hareket eden isyancı John Grang önderliğinde Sudan'dan ayrılmıştır. Sudan'ın Darfur Bölgesi de aynı yoldadır. Yüzyıllardır Darfur'da kardeşçe yaşayan Arap ve Afri-

ka asıllı Müslümanlar, kavmiyetçilik hastalığıyla karşı karşıya getirilmiştir.

Filistin'e gelince; Batı'nın ileri karakolu görevini üstlenen Siyonist Yahudiler, yüzyıldır Filistin topraklarını karış karış işgal etmeye ve masum insanları öldürmeye devam ediyorlar. Zavallı Filistin halkı toprak hırsızlığına karşı çıkınca, onları Amerikan silahlarıyla vuruyorlar. Ramallah'a sıkışıp kalan Filistin Özerk İdaresi ise eli kolu bağlı bir şekilde işgali seyrediyor! İşgal altındaki toprakların kurtuluş mücadelesini ümmetin davası olarak görmeyip Arap vatan mücadelesi olarak yürüten sosyalist fikirli kavmiyetçi el-Fetih ve benzeri teşkilatlar, işgalci İsrail ile barış antlaşmaları yapmanın faturasını ağır ödemişlerdir. Mesele, Arapların öncelikli davası olmaktan çıkmıştır artık. Zira, Mısır İsrail ile Camp David'de barış anlaşması (17 Eylül 1978) imzalayınca, bir zamanlar "Kiyân es-Sıhyônî/ Siyonist oluşum" dedikleri işgalci terör devletini tanıyan ilk Arap ülkesi olmuştur. Ürdün ise Vâdi Arava Anlaşmasıyla (26 Ekim 1994) ikinci sıraya oturmuştur. Son yıllarda da BAE, Bahreyn, Umman, Fas ve Sudan bir zamanlar Arapların düşmanı olarak gördükleri İsrail ile normalleşme sürecine girmiştir. BAE İsrail'de Büyükelçilik açmış, Siyonistler tarafından Filistinlilerden gasp edilen topraklar üzerinde yatırımlar dahi yapmaya başlamıştır.

Bu Duruma Nasıl Gelindi?

Atalarımız "Sürüden ayrılanı kurt kapar." derken birlik ve beraberlikte olan kuvvete dikkat çekmek istemişlerdir. Bu atasözü ışığında Ortadoğu bölgesinin acı durumuna bakacak olursak, sözün maksadı anlaşılır. Irak, Lübnan ve Filistin'in de içinde bulunduğu Osmanlı Devleti nasıl parçalandı? Yüzyıllardır aynı topraklar üzerinde barış içinde yaşayan farklı etnik ve dini yapıya sahip olan topluluklar, İngiliz, Fransız ve Rus istihbaratına aldanarak içinden çıkamayacakları tuzağa nasıl düştüler? İşte, içinde bulunduğumuz coğrafyada yıllardır yaşanan acıların merhemi bu soruların cevabında gizlidir. Zira, yaraların köküne inilmeden tedavi mümkün değildir. Mesele çok derin, dert büyük ve sebepler de sayısızdır. Biz bu yazıda Osmanlı Devleti'nin çöküşünü hızlandıran Arap kavmiyetçilik hareketini doğuran Misyoner Okullarının rolünü biraz irdedeceğiz.

Siyonist ve Masonların desteğiyle Osmanlı toprakları üzerinde kurulan Misyoner Okulları, kav-

Abdurrahman el-Kevâkibi

“

İslam ümmetinin Arapların önderliğinde kalkınacağına inanan ve İslam'a hizmet perdesi altında ulusçuluk hareketini yaymaya kalkan el-Kevâkibi'nin çabaları boşa çıkmış; Arapların Müslüman âyân ve ulemâ tabakası, İttihad ve Terakki dönemine kadar Sultan Abdulhamid'in muhafazakârlık ve İslam işbirliği politikasını benimsemiş ve desteklemişlerdir.

”

“

Abdurrahman el-Kevâkibi*(1852-1902) gibi hilafetin Arapların hakkı olduğuna inanan ve Arap ırkının faziletlerini haykıran kavmiyetçi şahsiyetler ise ne yazık ki Hristiyan Arapların öncülük ettiği "Hamıyyetü'l Cahiliyye/ Cahiliye Milliyetçiliği" çağrısına uymuşlardır.

”

miyetçilik fitnesini kaynatan birer kara kazan rolünü üstlenmiştir. Şunu da itiraf etmek gerekir: Osmanlı'nın 18.yüzyılının daha başından itibaren gerek idari gerekse askeri olarak zayıflamasıyla Siyonist- Emperyalist ittifakın planladığı "Parçala yönet" oyunu, Osmanlı toprakları üzerinde sahneye konmuştur. Endülüste başarıyla uygulanmış olan "savaş meydanlarında yemediğini içerden çökert" metodu, bu sefer Osmanlı Devleti'nin millet sistemi içinde kardeşçe yaşayan topluluklar arasına fitne sokmak için uygulanmıştır. Fransız devrimiyle (1879) Hristiyan değerlerinden uzaklaşan Batı, aynı değerleri Osmanlı'yı yıkmak için ustalıkla kullanmıştır. Yabancılar geniş haklar tanıyan Islâhât Fermanı'ndan (1839-1856) etkin bir şekilde faydalanaarak Anadolu, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya misyonerler göndererek kavmiyetçiliği körüklemişlerdir. İstanbul'un fethinden beri Osmanlı Millet Sistemi içinde dinî ve kültürel hakları devlet tarafından koruma altına alınmış olan Yahudi, Rum ve Ermenilerin yaşadığı İstanbul, İzmir,

Merzifon, Harput, Diyarbakır, Kayseri, Beyrut ve Şam gibi şehirlerde Misyoner Okulları açmışlardır. Avrupa ve Amerika'dan gönderilen Katolik ve Protestan mezheplerine mensup rahipler önderliğinde açılan bu okullar, eğitim kurumu maskesi altında istihbarat ve fitne müessesesi işlevi yapmış, devletin zayıfladığı dönemlerde iç isyanlara destek vermekte ve azınlıklara bağımsızlık fikirleri aşılamakta etkin rol oynamıştır.

Arap Kavmiyetçiliğinin Temeli Misyonerler Tarafından Atılmıştır

Arap kavmiyetçiliğinin temeli Napolyon'un Mısır'ı işgali (1798) sırasında atılmıştır. Napolyon, İslam dinine saygılı olduğunu, Mısırlıları istibattan kurtarıp özgürlüğe ve eşitliğe kavuşturma maksadıyla Mısır'a geldiğini ilan etmiştir. Fransız işgali altına giren Kahire'de Fransız çocuklarına eğitim veren iki okul açılmış, Arapça baskı yapan matbaa kurulmuş, siyasi propaganda yapmak amacıyla Fransızca yayınlanan iki gazete kurulmuş, tiyatro gösterileri düzenlenmiş, ilmi ve kültürel faaliyetler sonucunda Fransız İhtilali'nin ana dinamiklerinden birini oluşturan milliyetçi hisler, Osmanlı Devleti'nin Arap coğrafyasında uyanmaya başlamıştır. ⁽¹⁾

Kurucuları arasında Butrus el-Bustânî*, Nâsîf Yazıcı* gibi Hristiyan Arapların yanı sıra İngiliz Sömürgeler Bakanlığı Müsteşarı Winston Churchill ve bazı Amerikalıların da bulunduğu "Cemiyetü'l Adâb ve'l Ulûm" derneği (1847) yayınladı.

Siyonist ve Masonların desteğiyle Osmanlı toprakları üzerinde kurulan Misyoner Okulları, kavmiyetçilik fitnesini kaynatan birer kara kazan rolünü üstlenmiştir.

diği Türkçe ve Farsçadan arındırılmış Arapça şiirler vasıtasıyla kavmiyetçilik fikrinin Müslüman Araplar arasında da yayılması için çaba göstermiştir. Bu dernekten 10 yıl sonra kurulan "el-Cemiyeye es-Suriyye el-İlmiyye" ise çalışmalarını daha geniş çapta yürütmüştür. ⁽²⁾

Mısır el-Mansûra Üniversitesi Modern Tarih Öğretim Üyesi Prof. Süleyman Beyyûmî'nin "çok tehlikeli bir cemiyet" olarak vassettiği Arapları Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklandıran "Beyrut Gizli Cemiyeti (1875)" kurucularından İbrahim Yazıcı (Nasîf Yazıcı'nın oğlu), Yakup Sarrûf, Fâris Nemr, İbrahim el-Horânî, Şahin Makarious, İlyas Hibbâl gibi şahsiyetlerin Suriye Protestan Koleji mezunları oldukları hatıra getirilirse, misyoner

okullarının kuruluş amacı ortaya çıkar.

Tarihçiler; Lübnan, Suriye, Mısır ve Filistin Hristiyanlarının Osmanlı Devleti'ne karşı "el-Kavmiyye el-Arabiyye (Arap Kavmiyetçiliği)", "Yakazatu'l Arab (Arap Uyanışı)" hareketinin başrol oyuncularını olduklarında, çıkardıkları dergi ve gazeteleri bu amaca hizmette kullandıklarında müttetikler. Mesela; Selim el-Ancevî'nin çıkardığı "Mir'âtü's-Şark" (1879), Emîl Suayyel'in çıkardığı "el-Hukûk", Cercis, Mikail Fâris'in çıkardığı "el-Ceride el-Misriyye" (1888), İskender Şelhûb'un çıkardığı "es-Saltana" (1897), dergileri ve Selîm Teklâ ve Bîşâra Teklâ'nın çıkardığı "el-Ehram" gazetesi, sömürgeci (İsti'mâr) olarak gördükleri Osmanlı'ya karşı ayaklanmanın öncülerinden olmuşlardır. Ve İttihad Terraki Cemiyeti'nin Arap coğrafyasında Türkleştirme (Tetrîk) politikasına karşı Arap kavmiyetçiliği fikrini savunduklarını iddia etmişlerdir. ⁽³⁾

Başlangıçta, faaliyetlerini gizli yürüten Hristiyan kökenli kavmiyetçi cemiyetler "Ey Araplar! Kalben birleşiniz. Çünkü saldırganlardan özgürlüğünüzü koparma davasında çıkarlarınız birdir." diyerek sokaklara pankartlar asmışlardır. ⁽⁴⁾

Bundan başka, "Cemiyetü Hıfz Hukûk el-Milleti'l Arabiyye" (1881) derneği de yayınladığı broşürlerde, Türklerin Arapları kötülemek için "Dilenci Arap", "Ne Şam'ın şekeri ne de Arap'ın yüzü", "Kör Fellah", "Pis Arap", "Arap aklı", "Bunu yaparsam Arap olayım." gibi lakaplar taktıklarını söylüyordu.

Günümüzde yeryüzü haritasına göz gezdirildiğinde, savaşların ve istikrarsızlığın daha çok İslam toprakları üzerinde yaşandığı görülür. Hadiselerin sebeplerini objektif olarak analiz etmek isteyen, bir zamanlar bu toprakları fiilen sömürmüş olan devletlerin sorunların arkasındaki esas muharrik olduğunu hemen anlar. Sömürülecek kaynakları iyi bilen emperyalistler, teröre karşı mücadele ve halkını ezen dikta rejimleri devirme gibi çeşitli maskeler altına sığınıp İslam topraklarını yeniden işgal etmişlerdir.

“Ed- Dînu lillah ve'l Vatanu lil cemî/ Din Allah'ındır. Vatan ise herkesindir.” sözünün tüm Arapların şiarı olması gerektiğini vurguluyor ve devrim “es-Sevre” çağrısında bulunuyordu.⁽⁵⁾

Bediüzzaman Said Nursi'nin “Asabiyyet-i Cahiliyye, birbirine tesânüd edip yardım eden gaflet, dalâlet, riya ve zulmetten mürekkep bir macundur. Bunun için Milliyetçiler milliyeti mâbud ittihaz ediyorlar.” diye vasfettiği bu aldatıcı çağrıya, Müslüman çoğunluk rağbet etmemiştir. Hatta, İslam Birliği hareketi başlatarak karşı atağa geçmişlerdir. Bunlar da Bediüzzaman'ın işaret ettiği “Hamîyyet-i İslam ise nur-u imandan in'ikâs edip dalgalanan bir ziyadır.”⁽⁶⁾ müsbet olan İslam milliyetçiliğine çağrıda bulunuyorlardı.

Bu hareketin öncülerini kısaca sıralayacak olursak; Mısır'da: Ali Ebu Nâsir, Abdullah Fikri, Abdullah Nedim, İbrahim el-Müveylîhi (Filistin asıllı olup, Muhammed Abduh ve Cemaladdin Afganî'nin yakın arkadaşıdır) Mustafa Kâmil, Ahmed Şevki, Mustafa er-Rifâî, İsmail Sabri, Hafız İbrahim, Ahmed Nesim. Irak'ta: Rıza eş-Şebîbi,

Muhammed Habib el-Ubeydî, Hayri el-Hindâvî, Muhammed el-Huseyn ve Abdulaziz el-Cevâhiri.⁽⁷⁾

Abdurrahman el-Kevâkibi* (1852-1902) gibi hilafetin Arapların hakkı olduğuna inanan ve Arap ırkının faziletlerini haykıran kavmiyetçi şahsiyetler ise ne yazık ki Hristiyan Arapların öncülük ettiği “Hamîyyetü'l Cahiliyye/ Cahiliye Milliyetçiliği” çağrısına uymuşlardır.

Abdurrahman el-Kevâkibi, dinin sarf-ı nazar edildiği Arap uyanış hareketine çağırdığı bir hitabında bakın neler diyor:

“Ey millet! Yani Dâd harfiyle konuşan Araplar! (Araplara kavmi Dâd derler) Sizleri dedelerinizin ve babalarının işledikleri kötülükleri ve nefreti unutmaya çağırıyorum. Ayrılıkçıların evvelinden beridir aydın olan sizlerin ittihada ulaştıran vesilelere ulaşmamanız için yapmış oldukları oyalmaya yeter artık. İşte Amerika ve Avusturalya. İlim onların din değil, vatan birliğine; mezhep değil, cins birliğine; idari değil, siyasi bağlılığa ulaşmalarını sağlamıştır. Bize ne oluyor da bu yollardan birini veya benzerini takip etmeyi düşünemiyoruz. Akıllılarımız, hoşnutsuzluğu ve kavgayı kıskırtan Acemlere diyor ki: Bırakın bizi kendi işimizi kendimiz görelim ve muhabbetle anlaşış iyi ve kötü günde kardeş olalım. Bırakın da dünya işimizi biz düzenleyelim. Dinler ise sadece ahirette hükümsin. Bırakın sadece üç kelime üzerinde toplanalım. Onlar da: Yaşasın Millet! Yaşasın Vatan! Yaşasın Özgür ve Şerefliiler”⁽⁸⁾

İslam ümmetinin Arapların önderliğinde kalkınacağına inanan ve İslam'a hizmet perdesi altında ulusçuluk hareketini yaymaya kalkan el-Kevâkibi'nin çabaları boşa çıkmış; Arapların Müslüman âyân ve ulemâ tabakası, İttihad ve Terakki dönemine kadar Sultan Abdulhamid'in muhafazakârlık ve İslam işbirliği politikasını benimsemiş ve desteklemiştir. Batılılaşma fikrinin öncülüğü ise Hristiyan Araplar ile mason localarıyla alakalı olan birtakım menfaatperest sözde Müslümanlara kalmıştır.

2. Abduhamid Dönemi Filistin tarihi uzmanı olan ve bu sahada birçok kitapları bulunan Kudüs İbrani Üniversitesi Öğr. Üyesi Dr. Adil Mennâ “Tarihu'l Filistin” adlı kitabında Avrupa devletlerinin Bilâduş-Şam'da açmış oldukları okulların Arap toplumu üzerindeki sosyo-ekonomik etkisini şöyle dile getirir:

“Abdülhamid'in başta milliyetçilik hareketleri ol-

Ibrahim Yazıcı

Osmanlı Devleti Arap coğrafyasında 400 yıl boyunca hüküm sürmüştür. Bu süreçte Araplara zorla Türk âdetleri ve dilini öğretme politikası izlediği kayıtlara geçmemiştir. Kavmiyetçi Arapların iddia ettikleri gibi Türkleştirme siyasetine de başvurulmamıştır.

mak üzere Batı yanlısı fikirlere karşı olan politika-sı, misyonerlik çalışmaları da yapan Batılı konsoloslukların ve bunlara ait olan müesseselerin nüfuzunun genişlemesine engel olamadı. Ve Avrupa devletleri Yahudi ve Hristiyan azınlığın haklarını himaye(!) etmekte birbirleriyle yarışır hâle geldiler. Avrupalıların Filistin şehirlerinde açmış oldukları okullar, şehirli orta sınıf tabakasının kültür ve eğitim seviyesinin yükselmesinde önemli rol oynadı. Ancak, bu okullardan daha çok Hristiyanlar faydalanıyordu. Müslümanlar çocuklarını misyoner okullarına göndermedikleri için Hristiyan azınlık ile aralarındaki eğitim ve kültür seviyesinde büyük açık meydana geldi. Hristiyan Araplar Filistin halkının %10'nu teşkil ettiği halde, ihracat ve toprak alım satımı olmak üzere yeni yatırımlardan en çok faydalanan kesimdi. Dolayısıyla Filistin'in tüccar ve elit tabakası içinde yüksek bir oranı teşkil ediyorlardı. Bu yüzden Batılılaşma fikrinin öncülerini olmuşlardır.”⁽⁹⁾

Arap Kavmiyetçileri İsrail İşgalini Durduramadı

Osmanlı Devleti Arap coğrafyasında 400 yıl boyunca hüküm sürmüştür. Bu süreçte Araplara zorla Türk âdetleri ve dilini öğretme politikası izlediği kayıtlara geçmemiştir. Kavmiyetçi Arapların iddia ettikleri gibi Türkleştirme siyasetine de başvurulmamıştır. Batılı misyonerlerin kışkırtmasıyla, Türkler tarafından ezildiklerine inanan kavmiyetçiler, 1916 Haziran ayında Büyük Arap İsyanı'nı (*es-Sevre el-Arabiyye Kübra*) başlatmışlardır. 1920'de İngilizlerin tayin ettiği Kral Faysal Irak'da ilk kavmiyetçi Arap Devleti'ni kurmuştur. Mısır'da 1919'da Saad Za'lûl ve 1952'de Cemal Abdunnâsir, 1969'da Sudan'da Cafer Numayri, 1962'de Yemen'de Abdullah es-Sellâb kavmiyetçi fikirlerle donatılmış politikalar yürüten siyasetçilerdi. Osmanlı Devleti'nden kurtulunca ülkelerini muasır devletler seviyesine getireceklerini, her yönüyle kalkınma hareketi (*Harehetü'n-Nahda*) içine gireceklerini, insan haklarına saygı duyacaklarını, vatandaşın seçme ve seçilme hakkını tanıyacaklarını, ku-

“

Tarihçiler; Lübnan, Suriye, Mısır ve Filistin Hristiyanlarının Osmanlı Devleti'ne karşı "el-Kavmiye el-Arabiyye (Arap Kavmiyetçiliği)", "Yakazatu'l Arab (Arap Uyanışı)" hareketinin başrol oyuncularları olduklarında, çıkardıkları dergi ve gazeteleri bu amaca hizmette kullandıklarında müttefiklerdir.

”

racakları siyasi partiler aracılığıyla halkın devletin idaresinde başrol oynayacağını iddia ettiler. Ama bunların tam aksini yaptılar. Kurdukları kavmiyetçi Baas Partilerle diktatörleri iş başına getirdiler. Kendi halklarını ezdiler. Ülkelerini büyük bir felakete sürüklediler. Filistinli akademisyen Dr.Ğâzi et-Tûbe "Arap Kavmiyetçiliği Fikri Bir Asırda Ümmete Ne Kazandırdı?" başlıklı yazısında, Arap kavmiyetçiliğinin sebep olduğu zararları işlerken şöyle diyor:

"Kalkınmanın olmamasında ve 1948 (en-Nekbe) 1967 (en-Nekse) mağlubiyetlerinin arkasında, Arap ülkelerinin çoğunluğunun ekonomi, medya, toplum ve birey düzeyinde benimsediği kavmiyetçilik fikri vardır. Neticede; 20.yüzyılın başından beridir beklenen kalkınma olmadı. Arap Birliği gerçekleşmedi. Bağımsız bir millet ve parlak ve bağımsız bir ekonomiye sahip olunmadı. Başta İsrail ve Amerika olmak üzere işgalcilere karşı mağlup olundu. Bu felaketin sebebi Arap kavmi-

yetçiliğinin attığı iki adımdır.

Birincisi: Arap kavmiyetçiliği; Osmanlı Döneminde, Arap, Türk, Kürt ve Çerkez gibi milletler arasında tesis edilen kaynaşma ve iman kaynaklı bağı ortadan kaldırmıştır. Ancak yerine başka bir bağ kuramamıştır. Bunun neticesinde toplum çözül-müş; kavmiyetçiliğe dayalı vatan fikri, toparlayıcı olamamıştır. Amerika Irak'ı işgal ettiğinde (2003), bireyler milli vatan fikri öncesindeki aile, aşiret, kabile ve mezhep bağlarına dönmüşlerdir.

İkincisi: Arap kavmiyetçiliği, dinin birey inşası ve oluşumundaki rolünü inkâr etmiştir. Çünkü, milletin dil ve tarih birliği üzerine kurulu olduğu fikrine itibar etmektedir. Dinin birey hayatına olumsuz etki yaptığına, hurafe ve vehimlerden uzaklaşmak için bireyin akıl ve kalbinden dinin sökülüp atılması gerektiğine inanmaktadır. İslam dinini Orta Çağ kiliselerine benzeterek kaim olanı sökülüp atmış ama akıl ve yürekleri başka bir doğrıyla dolduramamıştır. Dinin birey aklından sökülmesi, onun kişiliği ve varlığı üzerinde olumsuz etki yapmış ve dengesizlik meydana getirmiştir. Bu dengesizlik, onu medeniyet inşa etmesinde kudretsiz kılmıştır.”⁽¹⁰⁾

Özetle; yukardaki analiz ışığında, kavmiyet bağı mı daha güçlü, din bağı mı daha güçlü? sorusunun cevabını tarih sayfalarında arayacak olursak, din bağının zafere ulaştıran en güçlü bağ olduğunu görürüz. Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) de buyurduğu gibi Arap'ın Acem'e, Acem'in de Arap'a olan üstünlüğü ancak takva ile olur, Allah Teala bizi "İbrahim Milleti" diye isimlendirmiştir. Hangi ırktan olursak olalım, bu isme layık olmamız ve gereğini yapmamız gerekir. Zira, üstünlük fikri şeytani olup, insanı dünya-âhiret helak eder!

"Allah yolunda, gerektiği gibi cihad edin. Sizi O seçti ve size din konusunda hiçbir güçlük yüklemeydi; ceddiniz İbrâhim'in dininde olduğu gibi. O size hem daha önce hem de bu Kur'an'da "Müslümanlar" adını verdi ki peygamber size şahitlik etsin, siz de insanlara şahitlik edesiniz. Haydi namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a sınıksız bağlanın. Sizin mevlânız O'dur. O ne güzel mevlâdır ve ne iyi yardımcıdır." (Hacc 78)

"Hep birlikte Allah'ın ipine sınıksız yapışın; bölünüp parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani siz birbirinize düşman idiniz de Allah gönüllerinizi birleştirdi ve O'nun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Siz bir ateş çukuru-

nun tam kenarında iken oradan da sizi Allah kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklıyor ki doğru yolu bulasınız." (Al-i İmran 103)

"Allah buyurdu: "Ben sana emretmişken seni secde etmekten alıkoyan nedir?" (İblîs), "Ben ondan daha üstünüm; çünkü beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın." dedi." (Araf, 12)

"Allah, "Öyle ise in oradan! Orada büyüklük taslamak senin haddin değildir. Çık! Artık sen aşağılıklardansın!" buyurdu." (Araf, 13)

Şeamet: Uğursuzluk

Adavet: Düşmanlık

Müteyakkız: Uyanık, tetikte. ■

Dipnotlar:

1) Dinsel anlamda misyonerlik, ilk Havariler döneminden itibaren 19. yüzyıla kadar gelen evriminde, esas itibarıyla İncil'i öğretmek, Hristiyan olmayanları bu dine kazandırmak şeklinde algılanmıştır. Misyonerlik tarihi ile uğraşanlar, bu faaliyetleri Havariler dönemi (MS.33-100), Kilise Kurucuları Dönemi (MS. 100-800), Orta-

“

Başlangıçta, faaliyetlerini gizli yürüten Hristiyan kökenli kavmiyetçi cemiyetler "Ey Araplar! Kalben birleşiniz. Çünkü saldırganlardan özgürlüğünüzü koparma davasında çıkarlarınız birdir." diyerek sokaklara pankartlar asmışlardır.

”

çağ Dönemi (800-1500), Reformasyon Dönemi (1500-1650), Reformasyon Sonrası Dönemi (1650-1793) olarak başlıca beş döneme ayrılır ve Modern Misyonlar

Dönemini de 1793 yılında Misyoner William Carey'in Hindistan'a ayak basmasıyla başlatırlar. Ancak kapitalizmin emperyalizm aşamasına dönüşmeye başlamasından itibaren, misyonerlik faaliyetleri emperyalizmin uygulama araçlarından birisi olmuştur. Misyonerlik örgütleri, bulundukları ülkelerde sadece dinî amaçlı müesseseler olarak kalmamışlar, kendilerini görevlendiren ülke lehine olmak üzere ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları olan bir tür nüfuz etme işlevi görmüşlerdir. Bu amaçlarını gerçekleştirmede misyoner örgütlerinin en önemli araçlarından birisi de bulundukları ülkelerde kurdukları okullar olmuştur. 1897 istatistiklerine göre Osmanlı coğrafyasında tam 6739 okul açılmıştır. Bkz: Osmanlı'dan Günümüze Misyonerlerin Kültürel Alanındaki Faaliyetleri. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/157101>

2) Butrus el-Bustani (1819): Lübnanlı Hristiyan. On yaşında iken Aynu Varaka köyündeki ed-Deyr misyoner Koleji'ne kaydoldu. Burada, Lahuti ilimlerin yanısıra İtalyanca, Süryanice ve Latince öğrendi. 1840'da Beyrutta tanıştığı Amerikan misyonerleri vasıtasıyla Protestan mezhebine girdi. Misyonerler tarafından Kitab-ı Mukaddes'i tercüme etmesi istendiğinde, İbranice ve Aramice öğrendi. 1870'de iki ciltlik Arapça kamus olan "Muhîr- el-

Muhîr" ve onun muhtasarı "Katrû'l Muhîr"i yayınladı.

3) Nasif Yazıcı (1800-1871): Lübnanlı Hristiyan. İlk eğitimini manastırda aldı. İş hayatına bir din adamının sekreteri olarak başladı. Daha sonra Amerikalı misyonerler arasına katıldı. Arap ruhunu canlandırmak (İhyâ Ruhu'l Urûbe) maksadıyla, manastırlarda saklı olan Cahiliye Devri Arap Edebiyatı ile ilgili bazı yazma eserleri yayınladı.

4) Abdurrahman el-Kevâkibi (1849): Halep doğumlu olan el-Kevâkibi, Şamlı meşhur bir ailenin oğludur. İlk tahsilini Halep'te İslami bir medresede aldı. Gazetecilik ve avukatlık yaptı. Hayalinde canlandırdığı bir hac ziyaretinde, Mekke'de buluşan İslam ulemasından oluşan 22 şahsiyetin aralarındaki hayali münazaraları "Ümmü'l Kura" adlı kitabında yayınladı. Ve bu kitabıyla meşhur oldu. Cemâleddin Afgani'nin İslami uyanış fikirlerinden etkilenmesine rağmen, hilafet konusunda farklı bir yol izledi. Afgani, İslam halifesinin belli bir ırka mensup olmaması gerektiğini savunurken, el-Kevâkibi, Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) Arap olduğunu ve Arap milletinin üstün meziyetlere sahip olması sebebiyle hilafetin Araplarda olması gerektiğini savunmaktaydı. ■

Kaynaklar:

- (1) Halil Uğur Ay "Arap Birliğini Doğuran Temel İdeoloji Üzerine Bir Değerlendirme: Arap Milliyetçiliği" <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/46631>
- (2) Hâni el-Hindi "el-Hareketü'l Kavmiyyetü'l Arabiyye fi'l Karn" Merkez Dırasâtü'l Vahdetil Arabiyye" Beyrut
- (3) George Antonious, Yakazatü'l Arab" sh:13/ Dâru'l İlm Lilmelâyin, Beyrut, 1982
- (4) Alâ ed-Din A'raci "el- Mesihîyyun el- Arab ve en- Nahdatü'l Arabiyye" <https://m.marefa.org>
- (5) Mim Kemal Öke, "Filistin Sorunu" sh:58, Ufuk Kitapları, 2002
- (6) George Antonious, Yakazatü'l Arab" sh:16-18/ Dâru'l İlm Lilmelâyin, Beyrut, 1982
- (7) Bediüzzaman Said Nursi "Mesnevî-i Nuriyye"
- (8) George Antonious, Yakazatü'l Arab" sh:19/ Dâru'l İlm Lilmelâyin, Beyrut, 1982
- (9) Age sh:17
- (10) Dr. Adil Menn'a" tarihu'l Filistin" sh:225, Müessesetü'l Dirâseti'l Filistinîyye
- (11) Ğâzi et-Tûbe "Mâzâ cenâ el-Fikru'l Kavmi'l Arabi Alâ el- Ümmeti Hilâl Karn" <https://www.aljazeera.net/opinions/2017/4/20/>

Çizgi: Anas Lakkis - Lübnan

YAHUDİ HALKI NASIL İCAD EDİLDİ?

Kevser Kıran

A vusturya doğumlu tarih profesörü Shlomo Sand'ın "Yahudi Halkı Nasıl İcad Edildi?" isimli kitabı, bildiğimizi sandığımız birçok şeyi aslında hiç bilmediğimizi fark etmemize sebep olabilir. Modern bilimi kutsallaştıran kimselerin; ışığın mercekten geçerken o merceğin pürüzsüz ve şeffaf olduğu kadar düzgün ulaşabileceği gibi, bilimi bize sunan insanların merceğinden geçerken kırılan bilginin o bilim adamı kadar berrak ve kayıpsız ulaşacağını teffekkür etmeleri gerekiyor. Bu kitap gerçekten çok uzun bir macerayı anlatacak. 395 sayfadan oluşan "Yahudi Halkı Nasıl İcad Edildi?" adeta bir

ansiklopedinin özeti gibi. 1946 doğumlu Sand, Tel Aviv Üniversitesinde Tarih profesörü. Bu kitabı 2008 yılında yayımlamış. Türkiye baskısı ise 2011 yılında yapılmış.

Türkçe baskı için ilave bir önsöz hazırlanmış ki başlangıçta bizi bekleyen bu özel bölümde, Mavi Marmara şehitlerimiz için duyduğu üzüntüyü, İsrail adına ise utanç duyduğunu ifade etmiş. Osmanlı Devleti zamanında ve 1945 olaylarında Türklerin yardımlarını teşekkürle yad ederek devam etmiş. Dünyaya Siyonist gözlüklerle bakan İsrail'e eleştirileri ve kitabı çıkardığı zaman karşı karşıya kaldığı zorluklara da burada değiniyor ve ilginç bir ifade kullanıyor; halen İs-

rail'de yaşamayı ve İsrail'in Filistinliler tarafından kabul edilmesini istemeyi: "Tecavüzden doğan bir çocuğun da yaşamaya hakkı vardır." gibi bir tabirle açıklıyor. Bu çocuğun eğitilmesi ve babası gibi davranmasının engellenmesi koşulu-
nu da ekliyor.

Sonrasında kitabın esas önsözü geliyor, bir hikaye kıvamında verilen yaşlı, genç, kadın ve erkek profillerinden oluşan, birbirinden çok farklı karakterler içeren toplum kesimlerine dikkat çekiyor ve devamında, "Aşılınmış Bellek ve Karşı Tarih" bölümünde, tarih bilimi nezdinde tarihin entelektüel yöneliminin şekillenmesine müdahale eden unsurların, kültürel bağlarının,

kökleriyle gurur duymaya ihtiyaç duyduğu aidiyet duygusunun, çevresel faktörlerin belleğinde bıraktığı yönlendirici izlerin etkilerini de-taylar ve örneklerle izah ediyor. Bu ön tanım-dan sonra genel olarak dünya halklarına kısa bir değinme yapıp Yahudi halkının kendine kurguladığı sözde destansı tarihini, biraz ironik biraz da alaycı bir bakışla özet geçiyor. Daha sonra kitap boyunca "ulusal buyruğun" çelişki ve gerçekten sapan noktalarda yaptığı katkıyı izah etmek üzere birer paragraflık değinilerle konu-ya giriyor. Yahudilerin tarihine uzun dalışı, bu güne dek kabul görmüş anlatılardan önemli öl-çüde ayrılmakta.

1. Bölüm "Ulus Yapımı, Egemenlik ve Eşitlik" başlığı ile giriyoruz. Ulus, halk, millet kavim-ke-limelerine doğru tanım aramakla geçen bu bölümün girişindeki alıntı, bölümün özeti gibi: "Hiçbir ulus, doğallığında etnik bir temele sahip değildir fakat toplumsal oluşumlar ulusallaştık-ça kapsadıkları, böldükleri ya da tahakküm altına aldıkları nüfuslar 'etnikleştirilir' yani geçmişte ya da gelecekte sahici doğal bir topluluk oluşturu-

Avusturya doğumlu tarih profesörü Shlomo Sand'ın "Yahudi Halkı Nasıl İcad Edildi?" isimli kitabı, bildiğimizi sandığımız birçok şeyi aslında hiç bilmediğimizi fark etmemize sebep olabilir. Modern bilimi kutsallaştıran kimselerin; ışığın mercekten geçerken o merceğin pürüzsüz ve şeffaf olduğu kadar düzgün ulaşabileceği gibi, bilimi bize sunan insanların merceğinden geçerken kırılan bilginin o bilim adamı kadar berrak ve kayıpsız ulaşacağını tefekkür etmeleri gerekiyor.

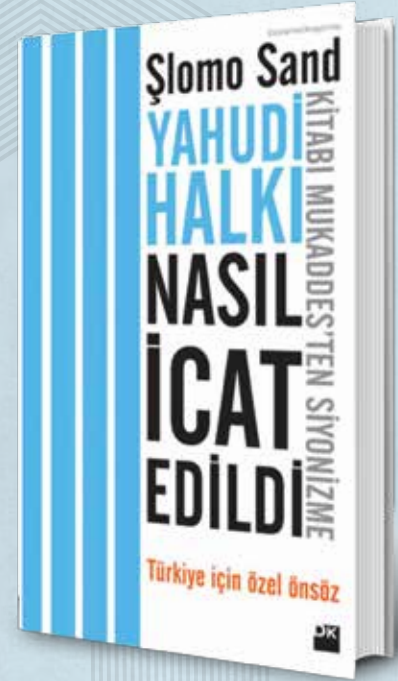
yormuş gibi temsil edilirler." Fransız düşünür Ba-libar'a ait olan bu sözlerin sadece Amerikan ve İsrail toplumlarına ait olduklarını söyleyebiliriz aslında. Fakat bu bölüm boyunca ulus, halk, ka-vim gibi kavramlar, referans gösterilmiş sayısız tarihçi ve düşünürün kaleminden yapılmış alın-tılarla son derece flulaştırılmış, kitabın ilerleyen bölümlerinde ortaya konacağı üzere; Yahudi toplumu bilinen ve kabul görmüş tanımlara göre bir halk olmasa da zaten hiçbir toplumun bu tanımlar üzere bir soy birliği, lisan birliği, or-tak tarih ve ortak özgün kültür sahibi olmadığı-nı iddia eden bir felsefe inşa edilmiş.

Sınırları ve tanımı yapılamayacak kadar belir-siz halk ve kavim gibi oluşumların, son yüzyılda ulus devletlerin kurulmasıyla birlikte sınırları-nın çizildiği, öncül aydınlarla oluşturulan aidiyet algısını ise toplumların sevinçle kabul ettiğini öne sürüyor. (S.88)

2. Bölüm "Mit Tarih", Brauch Spinozadan (1670) 'Kitab-ı Mukaddesin ilk beş bölümünü yazanın as-la Hz. Musa olmadığı ondan yüzlerce yıl sonra ge-len bir yazar olduğunun gün gibi ortada olduğ-u-nu' itiraf eden alıntısıyla başlıyor.

Milattan 100 yıl kadar sonra Flavius Yosefus ta-rafından yazılmış "Antik Çağ Yahudileri", ilk Yahu-di tarihi kitabıdır. Bir Yahudi tarihi kitabının ye-rin ve göğün yaratılması ile Hz. Adem'den baş-layarak yazılması, Yahudilere statü kazandırma çabası olarak yorumlanmış. Son derece uzun bir zaman boyunca hahamlar bu işe bir daha el sürmemişler ki bundan sonraki ilk çalışma 1600 yıl sonra Jacques Basnage tarafından ka-leme alınabilmiş. Basnage ve ardılları olan Jost, Zunz ve Geiger gibi tarihçilerin döneminde halen Yahudiler bir halk veya bir kavim değil, bir dini cemaat olarak anılmaktadır. Ve bulun-dukları vatanları sahiplenip aidiyet duygusuyla yaşamaları özendirilir. Yahudilerin toplumla ka-rışık evlilikler yapması, içinde yaşadıkları halk-larla entegrasyon yaşaması ideal kabul edilen bir dönemdir bu dönem.

Heinrich Graetz (1817-1891), Yahudilerin tarih yazımının ilk ulusal modelini oluşturan kişidir, seleflerinin açtığına inandığı dayanılmaz uçu-rumu var gücüyle kapatmaya çalışır. "Bundan böyle Yahudilik, ... vatani olan Kenan ülkesinden kökleri sökülerek Berlin kapılarına kadar varmış antik bir halk-ırkın özelliği olmuştur." (S.101) Ulu-sal bir duygu uyandırmak için bir mitoloji ve bir teoloji gerekir. Graetz de bu kartı kullanır.

19. Yüzyılın ikinci yarısında Darwin ve 'Türlerin Kökeni'nden sonra, saygın bir tarih kitabına Tek-vin anlatısıyla başlamak çok güçlü diyor yazar. Bu nedenle Graetz, Yosefus'tan farklı olarak kita-bının ilk bölümlerine İlkel tarih ve Kenan ülke-sinin fethi adlarını vermiştir. Yahudileri bir ulus olarak yeniden inşaa etme faaliyetleri, Alman-ya'da bir devletin içinde ayrı baş çeken bir ulus doğması rahatsızlığına yol açarak büyük bir gerilimin fitilini ateşlemiştir. Graetz'in varisi, Be-yaz Rusya'da doğmuş olan Şimon Dubnov'dur. Kendisi son derece laik bir kişi olmasına rağ-men Yahudi tarihini Kitabı Mukaddes kalıbı içinde seslendirmek zorunda kalmıştır. Bu dö-nemde Rusya, Polonya ve Ukrayna'da baş gös-teren anti-semitist kanlı isyanlar, bölgedeki Ya-hudi nüfusun büyük bölümünün ABD'ye göç-mesine yol açmıştır.

Graetzden Dubnov'a geçerken ateşli ve des-tansı tarih yazımı da yerini daha profesyonel bir tarih yazımına bırakır. Dubnov'da, Tekvin kitabı-nı tarihsel bir tanık olarak görmek yerine meta-for olarak kullanıldığını görmek mümkün.

Yine de her ikisindeki ortak nokta, 'halkın' tarihi-ni zaman içinde mümkün olduğunca geri at-manın önemli oluşudur. Bu noktada İsrail tarihi-ni MÖ. 20. yüzyıla kadar götürmekte inad eder-ler. Bu söylemleri için bazı arkeolojik bulguları

da kendilerince kullanırlar. Tarihse veriler, Kitab-ı Mukaddes verileriyle uyuşmadığı zaman, tarihsel verileri Kitab-ı Mukaddes anlatısına uydurmak için teviller, yorumlar yükledikleri de yazar tarafından ifade ediliyor.

Dubnov etnik merkezizetçi kimlik, Kitabı Mukaddes üzerine bina edilen laik ve modern bir Yahudi ulusal ayrılcılığı süreci geliştirmiştir.

Ardılı ise New York'ta mukim Salo Wittmayer Baron olmuştur. Baron döneminde halen Siyonist felsefe doğmamış olmakla beraber, filolojik araştırmaları gözardı eden, tezlerine bazı arkeolojik keşifleri temel alıp her türlü metafizikten sıyrılmış, laik bir kabukla çevrili, özgül ve tanım-ı bir ulus yanlısı söylem oturuyordu. Graetz ile Dubnov'un bu eseri, artık akademik çevrelerde büyük bir kabul görüyordu.

Tarih biliminin de sosyoloji, antropoloji, arkeoloji ve diğer bilim dallarının da onu dillendirip yorumlayan akademisyenlerinin şekillendirdiği kalıp ile kalıplandığına bu kısa yakın tarih sürecinde büyük bir ibret vardır. Söz sahibi olmayı başaranlar, sözlerini bilime 'sahip' olarak atayabilmişlerdir.

1930'lu yıllarda, Yitzak Bayer'e Baron'un kitabının eleştiri-analizini yapma görevi verilir. Baerle beraber Siyonist tarih yazımı başlamıştır! 'Üstün Yahudi ulusunun kutsal modeli olmasaydı, hiçbir ulusal fikir Avrupa'da ortaya çıkmazdı.' tezi işlenir. Bu tezler uzman etiketli araştırmacılar tarafından yazılıp Nazi Almanya'sında yayınlanmıştır. Yitzak Baer de birçokları gibi Germen vatanından 1936'da kovulmuştur. Bu tarihte bu kovulmalar doruk noktalarına erişmişti. Baer'in yakın dostu tarih profesörü Dinur, baskın kişiliği ile

bundan sonrası için belirleyici rol oynadı. Artık tezlerini ulusal-tarihsel hakikat, bilimsel bakımdan nesnel ve yöntemli bir belgeleme ile resmiyete taşımaya başlarlar.

Dinur, 'İsrail ülkesi' ifadesini ve 'vaad edilmiş topraklar'ın genişletilmiş hudutlarının tarifini kitabının başına koydu. Kitabı mukaddesten referans aldığı kısımları sadece sözlerine tarihi tanıklık olarak kullandı. Teolojiyi metinden bütünüyle kaldırdı, Tanrısal buyruklar es geçilebilir ve yalnızca ulusal hakikatin buyruklarına sadık kalınabilir bir yazım gerçekleştirdi. Elbirliği ile icad edilmiş "Yahudi Ulusu"nun başrahipleri artık modern İbranicede yazan tarihçilerdi!

1950'lere gelindiğinde, David Ben Gurion, Kutsal metni bir politik strateji unsuru olarak kullanarak yüz binlerce yeni göçmeni birleşik bir halk haline getirmeye ve yeni kuşakları bu topraklara bağlamaya çalıştı. Ulus tasarımını bir adım öteye taşıyarak İbranilerin, Hz. İbrahim (as)'ın Kenana gelişinden çok daha uzun süredir Kenan'da bulunduklarını, Mısır'a sadece bir ailenin göçtüğünü, vaad edilmiş toprakların Hz. İbrahim ile Sare'nin soyundan gelenlere ait olduğunu ileri sürdü.

Bu yıllarda kitap-halk-toprak şeklinde bir teslis oluşturulmuş, insanların soyadları ve yerleşim birimlerinin adları İbranice isimlerle değiştirilmiştir. Eğitim sistemi ve okul müfredatları, yeni yetişen neslin kendisini Kutsal Süleyman Krallığı'nda yaşıyor gibi canlı ve yoğun bir algı içinde eğitilmesini, Arap ülkelerine tüm kanlı saldırıları da Davud'un Goliath'a (Caluta) zaferi ile özdeş gösterilmesini işliyordu. Hz. İbrahim (as)'ın Kenana göçü, varsayımsal olarak MÖ.20. yy. olarak kabul edildi ve sonraki olaylar onun üzerine

kurgulandı. Arkeolojik buluntular bu kurgularla ilişkilendirilip renkli, canlı, etkili ve sürükleyici bir tarih oluşturuldu. Arap topraklarını işgal ettikçe yeni arkeoloji alanları açan işgalci İsrail yöneticileri, bu kazı ve incelemelerde çıkan sonuçlardan hiç memnun kalmadılar. Zira kendi elleriyle binbir detay vererek yazdıkları tarih, bütün bu anlatının hata değil, özellikle yapılmış bir kurgu olduğunu ele veriyordu. Hegemonik baskı nedeniyle arkeologların seslerini çıkarmaları 20 yılı buldu çünkü bulgular resmi tarihi hem kronolojik hem de nitelik bakımından yalanlıyordu. Her kazı, her teknolojik tahlil, "kadim, şanlı ve üstün bir Yahudi tarihi" fikrinin sadece kendi yazdıkları tarih kitaplarında mevcut olduğunu gösteriyordu ve kimi bilim insanları öyle bir noktaya geldi ki artık Süleyman adında bir kralları olduğundan da hi şüphe etmeye başladılar. Ancak bu çelişkiyi seslendiren herkes susturuldu. İkinci bölümün sonlarına doğru, Kitab-ı Mukaddes'in önemli bir kısmının Pers döneminde, tarihsel çekirdeğinin Yehuda Krallığı'nın son döneminde, bazı bölümlerinin de Helenistik dönemde yazılmış olduğuna dair delilleri incelemiş, biz detayına girmeyelim.

3.BÖLÜM: SÜRGÜNÜN İCADI (Din yayma ve Din değiştirme)

Kökünden sökülme ve sürgün, geçirdiği bütün dönüşümler boyunca Yahudi geleneğine derinden kök salmıştı. Esasen, "sürgün" Yahudilerin etnik kimliğinin iskeletini destekleyebilecek kurucu mit olarak algısal anlamda beslenmiş bir kurguydu. Ne Babilliler, Asurlular, ne de Romalılar, fethettikleri hiçbir beldenin halkına sürgün uygulamamıştı. Yahudilere de dahil.

Ağlamak ve yakınmak için iyi bir sermaye olan 'yakılan yıkılan, sürülen halk' miti her açıdan iyi bir hammadde olarak kullanılıp durmuştur.

Sürgün mitinin bir sebebi daha vardır. Hristiyanlar dinlerini yaymaya başladığı zaman, sevgi dini tanımlı bir lisan yürüttüler. Hz. İsa (as)'ın bütün insanlığın günahlarına bedel olarak kendini feda edişini dillendirdiler. Bu şefaati kabul etmeyen Yahudilerin keffareti de "sürgün miti" olmuştur.

Bölümün devamında bütün Akdeniz havzasında Museviliği seçen toplumlar olduğunu, bölge tarihini ve demografik yapısını detaylı inceleyerek Yahudilerin kendi neslinden değil, çevrede yaşayan halkların Museviliğe geçmesi suretiyle Yahudiliğin yayıldığını delilleriyle ispatlıyor. Zaten Kitab-ı Mukadderde de bütün dünyayı Musa dinini kabule davet cümleleri mevcuttur. Her semavi dinin yapması gerektiği gibi tebliğin yapılmış olduğu ve bu davetin Akdeniz'in kuzey ve güney topraklarında hızla yayıldığı ortaya konuyor. Yahudilerin bir etnik-ulus, katıksız bir soy olduğu tezinin de zaten diğer iddiaları gibi asılsız olduğunu görebileceğimiz bir okuma sunulmuş.

Romalılar zaten çok tanrıci olduklarından herhangi bir tanrıya tapan tebaları onları rahatsız etmemişti. Romalıların Yahudilerden şikâyeti sadece kendi tanrılarını reddedişleri değildi. İnsanlara değer vermeyişleri, Romalıları ve yasaları küçümseyişleri, içinde yaşadıkları topluma saygısızlıkları, dindaşları olmayan kimselere yol bile göstermeyişleri tarihe geçmiş ve İmparator Konstantin ve oğulları zamanında, Yahudilik küçümşenen bir mezhep halini almıştı. Almanya ve Rusya'dan kovulma geçmişlerini de hatırlayarak, ayak bastıkları her yere nefret tohumları ekmeyi nasıl bu kadar yüksek perdeden başardıklarını merak ediyoruz. Tarihte bir dönüm noktası sayılabilecek bu aşamada, artık Hristiyan dünyasında ayakta kalabilmek için yönelim değiştiren Yahudi merkezi kimlik politikası, Hristiyan krallığın tecrit edici hükümlerini kabul etti ve kapısını çalan yeni katılımcılara kendini kapattı.

Kenan illerindeki Yahudilere ne olduğunu da bulmak zor değildi, gerçekte hiçbir sürgün yaşanmamıştı ve bölge halkı; Hristiyanların fethi ve yönetiminde Hristiyanlığa, Müslümanların fethi ile ve yazar tarafından hakkı büyük ölçüde teslim edilen şefkatli, adaletli muamelesiyle de Müslümanlığa intisap etti. (S.227)

1918 yılında David Ben Gurion ile ardılı Yitzhak Ben Zvi, Müslüman fâtihterin bölge halkına

son derece iyilik dolu davranışları sebebiyle doğal olarak Müslümanlığı seçtiklerini, aslen Filistinlilerin kendileriyle aynı etnik kökene ait olduğunu iddia eden bir eser yazmaya girişti.

Kudüs ve çevresine işgal yoluyla sahip olmak isterken aynı zamanda bölge halkının zihinlerini de işgal ederek kendi içlerinde eritip entegre etme hülyaları, Filistinlilerin taviz vermeyen asil ve güçlü karşı koyuşu karşısında çöktü. İslam toplumunu asimile etmenin kolay lokma olacağı sarhoşluğundan, Müslüman Filistin halkının cesur direnişiyle ayıldılar.

Bu girişim de boşa çıkınca siyonist düşünce, tekrardan etnik ve tarih söylemini, kendi ideolojik keyfince şekillendirdi.

4. Bölüm Suskunluk Yerleri adını taşıyor. Bu bölümde, Yahudiliğin kendi içine kapanmadan önce inancını yayma davetine devam ettiğine değiniliyor. Arap yarımadasından Slav topraklarına, Kafkas Dağları'na kadar yayılan tebliğciler anlatılırken Yesrib'deki 3 Yahudi kabilesinin de isimleriyle beraber bu bölgeye tebliğ amaçlı gelenlerin nesilleri olduğu ifade ediliyor.

Bu bölümde, detayına uzun uzun girerek tarihlerini ve gelişimlerini anlattığı uzak iklim ve coğrafyalardaki 3 Yahudi devletinin de hikayesi var. Arap yarımadasının en güney ucundaki Himyar Krallığı'nın, Kuzey Afrika Berberileri'nin kraliçesi Dihya el Kahina'nın ve Hun Türkleri olan Hazar Devleti'nin. Özellikle Hazar Devleti'nin yıkılmasıyla çevrede yaşamaya devam eden halkı, Rusya ve Doğu Avrupa'da yaşayan ve Akdeniz Bölgesi'ndeki Saferad Yahudilerinden çok farklı özellikler gösteren Aşkenaz Yahudilerinin varlığını açıklıyor gibidir kanaatimizce.

Bu devletler ve liderleri, sağlıklarında var güçleriyle Yahudiliğe sahip çıkmış, dinleri için kahrmanca savaşmış olmalarına rağmen, siyonist tarih yazımının temel dinamikleriyle ters düşükleri için ne çabalarına şükran duyulur ne de adları anılır. Yazarın yorumu şöyledir: "Bir ulusun oluşumunun başlangıcında hazırlanmış söylemlerden uzaklaşan tarihsel algılar, ancak sonuçlarından duyulan kaygı azaldığında kabul edilebilir." (S.305)

5. Bölüme damgasını vuran 'AYRIM' İsrail'de kimlik politikası irdelemeleri olmuş. Yazılı yasalarında özgürlük, adalet, eşitlik ve barış vurgularını yaparken ırkçılığın teşvikini yasaklarken realitenin bu ilanla taban tabana ters olduğu gözler önüne seriliyor.

"Siyonizm, neredeyse imkânsız bir misyonla kendini görevlendirmişti, sayısız etnik birimi, değişik ve çeşitli kökenli kültürel ve dilsel gurupları, tek ve birleşik bir etnos'da kaynaştırmak. Kitabı Mukadderesi gerçek bir bellek kitabı olarak benimsemesi böyle açıklanır." (S.313)

Süreç, artık biyolojik iddiaya gelip dayanmalıydı. Zira modern dönem Yahudileri doğrudan doğruya ilk sürgünlerin soyundan gelmiyorsa, yalnızca İsrail'in ülkesi olduğu iddia edilen bir kutsal toprak üzerine yerleşmeleri nasıl meşru gösterilirdi?.. Genel anlamda ilk siyonist entelektüel olarak tanımlanabilecek Nathan Birnbaum, (1891 yılında Siyonizm kavramını yaratmıştır.) özel bir halkın entelektüel ve duygusal özgüllüğünü yalnızca doğa bilimleri açıklayabilir." (S.315)

Siyonizmin asıl kurucusu Teodor Herzl ise ırksal birlik üstünde durmuyordu. Acil politik eylemi-

nin ihtiyaçlarından başka bir kaygı taşıymıyordu. Yine de bir çok Yahudi entelektüel, ısrarla kan bağı ve bu kanın üstünlüğünü işlemeyi sürdürdüler. Yahudi kanı teorisi çok hızlı bir şekilde kabul gördü. Bu fikir öyle hoşlarına gitti ki, Doktor Elias Auerbach, Yahudi ırkının daima saf bir ırk olduğunu ve Yahudilerin imparator Titus (MS.70) döneminden beri asla yabancılarla evlenmediğini iddia edebildi. Adlarıyla sanlarıyla verilen çok sayıda biyologlar, doktorlar ve genetikçilerin de furyaya dahil olmasıyla Yahudi halkının *'organik tarihi'* tüm eğitim müfredatına girdi. Üniversite seviyesinde yürütülen genetik araştırmalar manipüle edilerek, önceki güdümlü antropologlar gibi aynı ideale hizmet etti.

Siyonist çete, 1948 yılında dünyanın dört bir yanında yaşayan Yahudileri, yurttaşlık haklarını gerçekleştirebilmeleri için davet etmeye başladı. Topraklarına kuruldukları bölge halkını yok sayarken, dünyanın öbür ucundaki Yahudiyi vatandaş olarak davet ediyor, ayrıca Yahudi olduğunu ispatlamak isteyenler arasında da kendi kriterlerine göre ayırım yapıp kabul veya reddediyorlardı.

"Bu kültür, hem sevilip hayran olunan, fakat bütünleriyle meşru olmayan bir evlattı; yetiştirmek gereken, fakat tarihsel ya da geleneksel evveliyattan

yoksun olsa da büyüleyici olan kendine özgü yanları gerçekten gözlemlenmemiş bir piç." (S.347)

Kitap sona ererken, Yahudi ve Demokratik zıt kavramlar mı sorusuna cevap aramış Prof. Shlomo Sand. Yasalarında eşitlik ve adaleti telaffuz ederken, Filistin halkını yok sayıp deniz aşırı ülkelerde yaşayan kimilerine aidiyet ilan eden bir rejimin kalitesini, yurttaşlarının temsili ve yönetimi noktasında sebep olduğu sorunları dile getirmeye çalışmış. Dünyadaki çok toplumlu ve çok kültürlü demokrasi örnekleriyle İsrail'in her alandaki sorunlu muamelelerini karşılaştırıyor. Duyarlılığına teşekkür etmekle birlikte, İsrail işgal devletinin Filistin halkını yok saymaya değil yok etmeye çalıştığını kendisine hatırlatmak isterdik. İşgalci İsrail'in kurumsal uygulamalarındaki çarpıklıkları son derece dikkatli bir gözle eleştiren yazar, her gün akan kana, öldürülen çocuklara ve kadınlara değinmeden konuyu tanıma getirerek yönetim biçimini *"Liberal özellikler taşıyan bir Yahudi etnokrasisi"* olarak adlandırmış.

Kendi kurguladığı hayali etnik bütünlük, aynı topraklardaki halkın dörtte birini yok sayma, dini yasa ve tarih tarafından Yahudi görülmeyenler, bütün bu çelişkilerin ürettiği büyük gerilim, belirsiz bir gelecekte çözümsüz büyük sorun-

“

Profesör Sand, çözümü iki uluslu demokratik bir devlette görüyor. Yazarın son çağrısı ise düş kabusa dönüşmeden önce uyanıp geleceği yeniden düşünmeye başlamak.

”

lara yol açacak ve böyle bir senaryonun gerçekleşmesi, İsrail'in Orta Doğu'daki varlık tarihinde önemli bir dönemeç oluşturacağını da söylemekten geri durmamış. (S.375) Üstelik de ABD ve diğer batı ülkelerinin desteğinin giderek azalması ve 35 yaş altı Yahudilerin dahi İsrail'e yönelik ilgi ve desteğinin kaybolması gibi donelerin, işgalci İsrail'in kuruluş dinamiklerinin erimesine işaret ettiğini izah ediyor. Batının koşulsuz desteğinin her zaman devam etmeyeceği riskine karşı Arap ve Müslüman dünyasının ortasında tecrit olmuş bir etnik devletin kaderi ise varsayımlara açıktır!

Profesör Sand, çözümü iki uluslu demokratik bir devlette görüyor. Yazarın son çağrısı ise düş kabusa dönüşmeden önce uyanıp geleceği yeniden düşünmeye başlamak. (S.380)

İşgalci İsrail'in, kırılması her an mümkün ince bir buz tabakası üzerinde durduğunu keşfeden objektif bir anlatıya sahip bu kitabı anlamak için yaptığım yan okumalarda Eski Ahit'in Zekeriya kitabında dikkatimi çeken bir kehanet oldu. Dünyanın sonuna dair açıklama yapan bu kehanette, Mesih'in gelip inananların başına geçeceği, müminlerin görkemli günlerinin geleceği, Kudüs'te tekrar Allah'ın adına bir devlet kuracağı, Tanrı'nın krallığının bütün diğer krallıklara galip geleceği vurgulanır. Bu kısmı siliplilik yok etmediklerine göre hoşlarına gittiğine şüphe yok. Biz Müslümanlar olarak, Haşr Suresi 14. ayetten zaten biliyorduk ki onların kendi aralarında çekişmeleri şiddetlidir ve kalpleri dağınıktır. Kendi entelektüelleri farkedecek seviyede varoluş dinamikleri çatırdamaya başlayan işgalci İsrail, şimdiden kendi sonu için yas tutmaya başlamalıdır. Çünkü *'Kafirler istemeseler de Allah nurunu tamamlayacaktır.'* (Saff Suresi 8. ayet) ■

Çizgi: Elif Merve Ekin - Türkiye

Kudüs Araştırmaları Platformu bu sene Mayıs ayında, tam da Nekbe Günü'nün yıldönümünde açıldı. Platform, Kudüs ve çevresi ile ilgili önemli çalışmalar yapıyor. Bu gönüllü ve dinamik ekip adına Beyzanur Armağan yaptıkları çalışmaları editörümüz Şeyma Çiçek'e anlattı.

Şeyma Çiçek
Beyzanur Armağan

Bu araştırma sitesini açmanızdaki amaç ve motivasyonunuz nedir?

Türkiye'de belirli bir Filistin duyarlılığı mevcut ancak bu hassasiyetin dışı vurumu genellikle hamasi sloganların ötesine geçmiyor. Biz, bir avuç gönüllü olarak toplumda var olan Filistin hassasiyetini sağlam bir bilgi zemini üzerine koyarak pasif değil aktif bir direniş göstermek istedik. Bunu yapabilmemiz için de öncelikle bu alanda çalışma yapan kişi sayısının artması gerekiyordu. Çalışma yapmak isteyen kişilerin yaşadığı en temel problemlerden birisi Türkçe kaynakların yetersizliği idi. Biz Türkçe, İngilizce, Arapça ve ileride İbranice olmak üzere dört dilde çeşitli kaynakları bir araya getirerek araştırmacılara kolaylık sağlamayı hedefledik. Böylece Filistin üzerine çalışma yapan birisi internet sitemize girdiğinde ihtiyacı olan anahtar kelimeleri aratacak ve pek çok arşiv belgesine çok hızlı bir şekilde erişim sağlamış olacak.

“

Türkiye'de belirli bir Filistin duyarlılığı mevcut ancak bu hassasiyetin dışı vurumu genellikle hamasi sloganların ötesine geçmiyor. Biz, bir avuç gönüllü olarak toplumda var olan Filistin hassasiyetini sağlam bir bilgi zemini üzerine koyarak pasif değil aktif bir direniş göstermek istedik.

”

Aynı zamanda yabancı kaynaklardan önemli gördüğümüz içerikleri de Türkçe'ye tercüme ederek yayınlıyoruz. Bunun içerisine arşiv belgeleri de giriyor, güncel analizler de. Böylece Türkiye'deki Filistin üzerine yapılan çalışmalarda literatür boşluğunu doldurmayı, bu alandaki akademik çalışmaları teşvik etmeyi amaçlıyoruz.

Türkiye'de bu alanda benzer bir çalışma var mı? Veya bu konuda bir eksiklik mi hissettiniz ki bu adımı attınız?

Yaptığımız çalışma Türkiye'de bir ilk. Çünkü 10.000'den fazla akademik çalışmayı şu an için üç dilde bir arada sunacağımız bu platform Filistin araştırmacıları için bir rehber niteliğinde olacak. Proje üzerine iki yıldır çalışıyoruz. Bu süreçte yurtdışında tasarladığımızı benzer çalışmaların olup olmadığını araştırdık, başlı başına Filistin üzerine açılan pek çok internet sitesi keşfettik, birçoğunu sitemizde de kullandı-

Ekibimizde Siyaset, Hukuk, İlahiyat, Arap, İngiliz, İbrani ve Türk Dili Edebiyatı gibi çok farklı bölümlerden öğrenciler yer alıyor. Bu alanlardan bağımsız olarak Tıp ve Mimarlık gibi bölümlerden de gönüllüler var. Aynı şekilde benzer bölümlerin yüksek lisans ve doktora seviyesinde olan yahut henüz lise düzeyinde olup çok azimli çalışan gönüllülerimiz de var.

cılarla paylaştık. Bu sitelerin önemli kısımlarını harmanlayarak arşiv, haritalar, infografikler, gezi rehberi, Mescid-i Aksa'daki eserler, zaman tüneli, Filistin köyleri, mülteciler kampları, Filistinli şahsiyetler, Filistin terminolojisi gibi kısımları Türkçe olarak sitemizde sunduk. Bu anlamda yaptığımız çalışmanın yalnızca Türkiye'de değil, dün-

yanın farklı yerlerinden Filistin araştırmacılarına da önemli bir kaynak olacağına inanıyoruz.

Neye, kime ve niçin ulaşmaya çalışıyorsunuz?

Platformumuzun kapıları Filistin üzerine çalışmalar yapmak isteyen, bu alanda kendini geliştirmek isteyen, gönüllülük bilinci ve özveri sahibi herkese açıktır. Gönüllülerimizin çoğu üniversite öğrencilerinden oluşsa da liseli öğrenciler yahut çalışan kişilerden de bu işin içinde olanlar var. Bunun dışında her üniversite çatısı altında bir Kudüs Araştırmaları Kulübü kurulsun istiyoruz, pek çok üniversiteden öğrenciler ile iletişimindeyiz ancak bunun sayısının artmasını arzu ediyoruz. Sosyal medyadan ise ilk etapta Türk kamuoyunun her kesimine, ileriki aşamada dünya çapında Filistin üzerine çalışma yapan herkese ulaşmayı hedefliyoruz. Bunu sağlamak için zaman zaman yabancı İngilizce ve Arapça programlar da düzenliyoruz.

Sitenizi ziyaret eden insanlar Filistin ve Kudüs hakkında neler öğrenecek mesela?

İnternet sitemizdeki çalışmanın en büyük bölümünü arşiv kısmı oluşturuyor. Arşiv kısmı Filistin ile alakalı yazılan kitaplar, makaleler, tezler; çekilen filmler, belgeseller, diziler, videolar, podcastler; analizler, raporlar ve blog yazılarından oluşuyor. Bunlar dışında özel olarak hazırladığımız

ğımız İbranice eğitim materyalleri ve Diyanet İslam Ansiklopedisinden ilgili maddeleri derlediğimiz çalışmalar da mevcut. Bu alanda çalışma yapan kişiler olarak çok önemsemediğimiz ve sahayı anlamak için oldukça önemli bir alan olan Filistin Lehçesi ile ilgili de çalışmalarımız devam ediyor. Görsel arşiv kısmı ise tarihi fotoğraflar, çeşitli infografikler ve detaylı haritalardan oluşuyor.

En önemsemediğimiz ikinci kısım ise Blog kısmı. Burada dünya basınından gündeme dair analiz ve raporların tercümelerini yayınlamaya başladık. Bu vesileyle okurlar artık Filistin gündemini çeşitli perspektiflere sahip analistlerin bakış açısını görme fırsatı yakalayacaklar. Aynı şekilde bizler de hazırladığımız araştırma yazılarını, film ve kitap tahlillerini, raporları burada yayınlıyor olacağız. Dışarıdan katkıda bulunmak isteyenler için de ayrıca çalışmalarını sunmak için bir platform işlevi görecek.

Bunlar dışında miladi takvimin başlangıcından günümüze dek Filistin tarihi, Yahudi tarihi ve Filistin-İsrail çatışmasının tarihine dair bir zaman tüneli çalışması hazırladık. Okurlar bu kısımdan tarihin seyrine geniş bir pencereden bakabilecekler.

Şahsiyetler kısmında önemli Filistinli şahsiyetlerin biyografilerini sunuyoruz, herkesin bildiği

ve ufak bir aramayla bilgi sahibi olunabilecek isimlerden ziyade, fazla bilinmemesine rağmen Filistin tarihinde önemli rolü olan insanları ön plana çıkarma gayretindeyiz.

Nekbe kısmı, Filistinlilerin felaketi olan sürgün ve işgal sürecini detaylarıyla, bölge bölge çalışacağımız bir alan. Bu kısımdan harita üzerinden Filistin'in köy ve şehirlerinin işgal tarihini ve bugünkü durumlarını okuyucuya sunacağız. Sürgün ile beraber ortaya çıkan Filistin içinde ve dışındaki mülteci kamplarına dair içerikler de yine aynı şekilde bu sayfada olacak.

Sözlük bölümü hala çalışması devam eden bir kısım. Filistin çalışmak isteyen kişiler için el rehberi niteliğinde olacak bu sayfada Filistin terminolojisine dair tarihi, siyasi pek çok kavram izah edilecek.

Gezi Rehberi kısmında ise Filistin topraklarına seyahat etmek isteyenler için detaylı bir çalışma hazırlıyoruz. Burada yine harita üzerinden şehirler ile ilgili detaylı seyahat bilgileri, turistik mekanlara dair detaylar yer alacak. Çeşitli üniversitelerdeki eğitim imkanları anlatılacak. Daha önceden seyahat eden kişilerin yazdığı gezi yazılarına da burada yer vereceğiz. Filistin'e seyahat etmeden önce herkesin aklına gelebilecek soruların cevaplandığı bir kısım da olacak, böylece bu noktadaki kaygıları izale ederek Filistin'e bireysel gidişlerin önünün açılmasını arzuluyoruz.

Siteye katkı sunanlar gönüllü mü yoksa profesyonel bir maaş sistemi mi var?

Sitemize ve platformumuzda katkı sunan, içerik hazırlayan ve içerik girişi yapan herkes tamamen gönüllüdür. Herhangi bir sponsorumuz yahut gelirimiz olmadığı gibi maddi bir kazanç da sağlanmamaktadır. Platformun giderleri gönüllülerin destekleriyle sağlanmaktadır.

Siteye katkı sunanlar akademisyen mi, öğrenci mi, gazeteci mi? Nasıl bir çalışma grubunuz var?

Ekibimizde Siyaset, Hukuk, İlahiyat, Arap, İngiliz, İbrani ve Türk Dili Edebiyatı gibi çok farklı bölümlerden öğrenciler yer alıyor. Bu alanlardan bağımsız olarak Tıp ve Mimarlık gibi bölümlerden de gönüllüler var. Aynı şekilde benzer bölümlerin yüksek lisans ve doktora seviyesinde olan yahut henüz lise düzeyinde olup çok azimli çalışan gönüllülerimiz de var. Bu farklılıklar çalışmalarımıza her daim farklı bir renk getiriyor. Örneğin bir çalışma üzerinde çok farklı açılardan yorumlar ve öneriler sunulabiliyor. Bu bizim için büyük bir zenginlik.

Site devamlı güncellenecek mi ve nasıl?

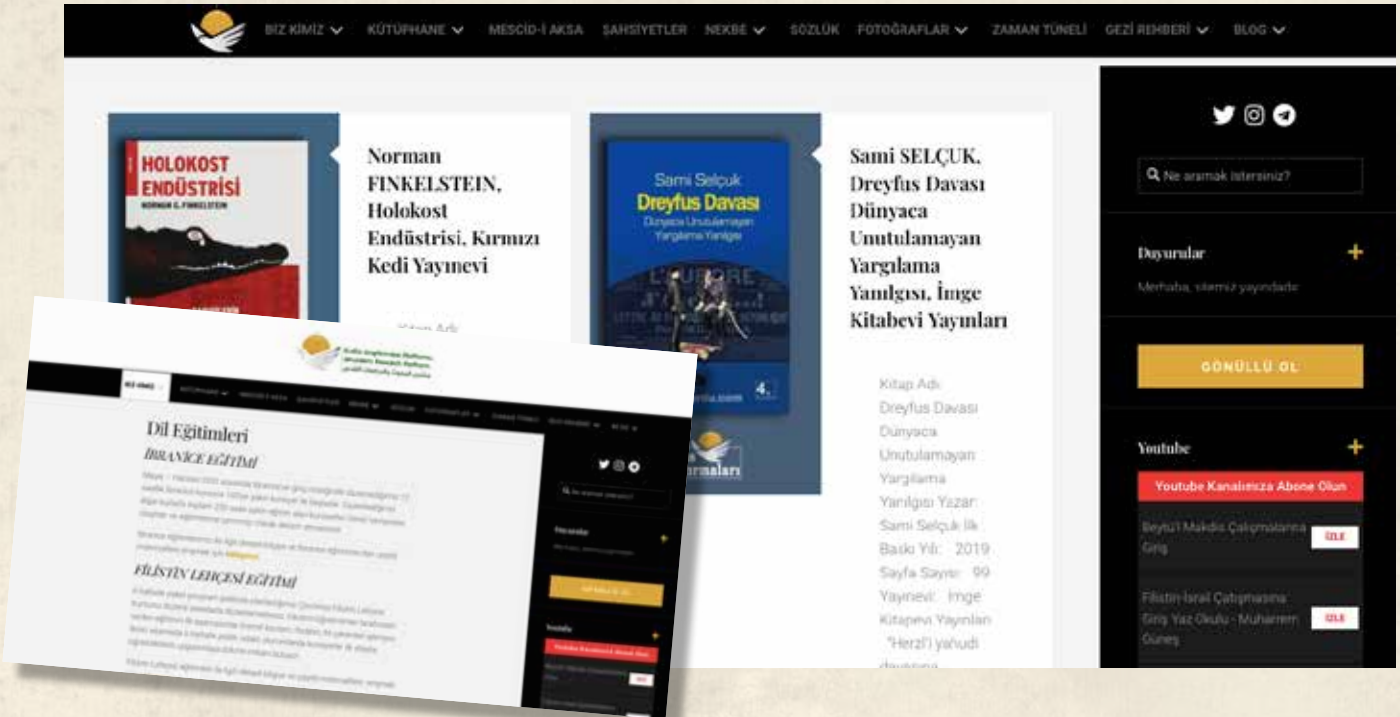
Elbette, site için uzun soluklu bir arşiv çalışması yaptık ve 10.000'den fazla veriyi bir araya getirdik. Bu verileri siteye her gün onlarca gönüllümüz eklemeye devam ediyor. Bu yüzden siteye her girdiğinizde muhakkak farklı içerikler bulacaksınız. Ayrıca internet sitemizdeki yazıları sesli

makale formatında sunacak, arşivdeki kitapların önsöz ve içeriklerine dair doküman girişlerine de yakın zamanda başlayacağız.

En detaylı çalışmalarımızdan birisi olan Mescid-i Akşa sayfası için araştırmalarımız hala devam ediyor. Bu kısmı hazırlarken Mesciddeki her eser ile ilgili Arapça ve İngilizce olabildiğince fazla kaynaktan istifade ettik. Mescid-i Akşa'da bulunduğum süre zarfında mescidin kütüphanesindeki eserleri tarayarak gönüllülere gönderirdim ki bu çalışmaya eklesinler. Bu anlamda Mescid-i Akşa ile ilgili Türkiye'deki en kapsamlı çalışmalardan birisini de yakın zamanda sitemizde sunacağız.

Sitenin yayına başlama saati de "manidar" diyebileceğimiz bir saat olmuştu, o konuda da bir şeyler söylemek ister misiniz?

Site fikri ortaya çıktığından beri özel bir gün olması gerektiği konusunda bütün ekip ittifak etmiştik. Bu konuda farklı görüşler de ortaya atıldı. Ancak Filistinlilerin Nekbe günü (Büyük Felaket) olan 14 Mayıs 1948 tarihi Filistin tarihinde bir dönüm noktasıdır. Çünkü bu tarih aynı zamanda İsrail'in de kuruluş bildirgesini resmi olarak yayınladığı gündür. Bu tarihte açılış yaparak işgalin başladığı noktadan geriye saracağının ve sürgünün evine dönme vaktinin geldiğinin altını çizmek istedik. ■

Çizgi: Halil Fethi Develioğlu - Türkiye

KUDÜS VE MESCİD-İ AKSÂ KRONOLOJİSİ -2

(Nisan-Mayıs-Haziran)

Şenay Şeker

2 NİSAN 1985

Filistinliler ile İşgalci İsrail arasında esir değişimi. Bu olayda 3 İsrail askerine karşılık 1100 Filistinli esir serbest bırakılmıştır. Serbest bırakılanlar arasında Şeyh Ahmet Yasın da vardı.

9 NİSAN 1948

Irgun terör örgütünün gerçekleştirdiği DEİR YASİN katliamı

Fanatik Yahudi Stern ve Irgun terör örgütleri, Deir Yasın köyünde Filistinli Müslümanlara gözdağı vermek ve yurtlarından kaçırmak maksadıyla bir katliam yaptılar. Bu katliamda 254 Müslüman sivil acımasızca katledildi. Evler ha-

vaya uçuruldu, köyde kalan herkes kurşuna dizildi ve cesetleri kuyulara atıldı. Manegem Beggin bu kanlı eylem için: "Eğer Deir Yasın zaferi olmasaydı İsrail Devleti olmazdı" diye açıklama yapmıştır. Bu açıklama düşmanın zalimlikte ve hukuk tanımamazlıkta ne kadar ileri gittiğinin bir ispatıdır.

15 NİSAN 1936

Kudüs Müftüsü Emin El-Hüseyni öncülüğünde Yahudi göçüne karşı genel grev başlatılması.

24 NİSAN 1920

SAN-REMO ANTLAŞMASI ile Büyük Suriye topraklarının Suriye, Lübnan, Ür-

dün, Filistin olarak dört parçaya ayrılması ve İngiltere ve Fransa arasında paylaşılması.

29 NİSAN 1892

Babîlî'nin yabancı uyrukluların Filistin'e girişini engelleyen Ferman yayınlaması

Sultan Abdülhamid Han Filistin'e Yahudi göçünü engellemek için mutasarrıflar görevlendirmiştir. Kudüs mutasarrıfı Rauf Paşa bu çalışmalarında önemli bir konuma sahiptir. Bazı devletlerin Yahudi göçüne destek verme kararı alması üzerine Babîlî, yabancı uyrukluların Filistin'e girişini yasaklayan bir ferman yayınlamıştır.

1 MAYIS 1950 BM Yardım ve Çalışma Ajansı (UNRWA)'nın kurulması. Bu kuruluş Filistinli mültecilerle ilgilenmektedir.

2017 verilerine göre Filistin halkının genel sayısına kıyasla (12,7 milyon) mülteci sayısı (8,49 milyon) %66,8 ile dünya üzerindeki en yüksek iltica Filistinlilere aittir. Filistin topraklarında kalan oran %33,2 dir.

Filistinli mültecilerin dağılım oranı: Arap ülkeleri %66, Gazze şeridi %15, Batı Şeria %9,1, Diğer ülkeler %8,1, İşgal edilen 1948 toprakları %1,8

UNRWA tarafından bildirilen verilerin dışında Batı Şeria, Gazze Şeridi, Ürdün, Suriye ve Lübnan gibi kuşatma altındaki kayıt altında olmayan ve yardımları reddeden sürgün edilmiş Filistinliler bu rakamlara dahil değildir.

14 MAYIS 1948 İşgalci İsrail'in kuruluş deklarasyonunun yayınlanması

Tel-Aviv'de bir tiyatro salonunda David Ben Gurion işgalci İsrail devletinin varlığını ilan etti.

14- 15 MAYIS 1948 Arap-İsrail savaşının başlaması

İşgalci İsrail'in varlığını ilan etmesinin hemen akabinde Arap birliği işgalci İsrail'e savaş açtı. Mısır, Suriye, Ürdün ve Irak kuvvetleri üç yönden saldırıya geçtiler. Fakat savaş, işgalcilerin lehine sonuçlanmış ve kendilerine paylaştırılan %56'lık toprak oranını %78'e çıkarmışlardır.

15 MAYIS 1998 NEKBE GÜNÜ

Sürgün edilen Filistinli Müslümanlar ellerin-

de anahtarlarıyla tekrar evlerine ve yurtlarına kavuşacakları günü umutla beklemektedirler. 15 Mayıs 1998'den itibaren Büyük Felaket diye adlandırılan bu sürgün, her yıl aynı tarihte hatırlanmak vesilesiyle NEKBE GÜNÜ diye anılmaktadır.

15 MAYIS 2015 DİB Mehmet Görmez Mescid-i Aksa'da hutbe îrâd etti.

Mescid-i Aksa'da Miraç Kandilinde binlerce kişinin katılımıyla kılınan Cuma namazında Şeyh İkrime Sabri'nin teklifiyle minbere çıkan ve 22 dakika hutbe îrâd eden DİB Mehmet Görmez "Mescid-i Aksa'da Arapça hutbe okuyan ilk ve tek Diyanet İşleri Başkanı" olma unvanına kavuşmuştur. Filistinlileri oldukça memnun eden bu hutbede Mehmet Görmez Kudüs'ün Filistin'in ilelebed başkenti olduğunu vurgulamış ve bu konuşmasıyla gönüllere sürür vermiştir. Ürdün yönetimi bu hutbeden oldukça rahatsız olmuş ve sonraki Cuma günü hutbe okuması için Ürdün başkadısı ve Vakıflar Bakanı Ahmed Huleyl'i Kudüs'e göndermiştir. Fakat Filistin halkı bu durumu hoş karşılamamış ve tekbir ve sloganlarla konuşması engellenmiştir.

16 MAYIS 1916 SYKES-PİKOT ANTLAŞMASI

Sömürgeci İngiltere 1917 de Filistin topraklarını işgal ettikten sonra bir yandan Şerif Hüseyin ile Arap bölgesi üzerinde plan yaparken bir yandan da gizlice Fransa ile aralarında toprak paylaşımı yapıyordu. İngiliz dışişleri bakanı Mark Sykes ile Fransa dışişleri bakanı François Picot arasında imzalanan bu antlaşma Arap alemleri

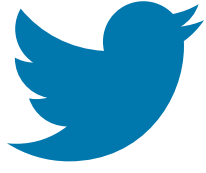
için büyük bir komplo idi. Bu gizli antlaşmaya göre Arap Bölgesi Irak, Ürdün ve Filistin'de bulunan Hayfa ve çevresi İngiltere'de; Suriye ve Lübnan Fransa'da kalacaktı. Filistin bölgesi ise uluslararası bir yönetimde kalacaktı.

28 MAYIS 1964 Kudüs'te Filistin Milli Konferansı'nın düzenlenmesi

5HAZİRAN 1967 ARAP-İSRAİL arasında yapılan 6 Gün Savaşları ve NEKSE (Toprak kaybetme günü)

1947 de BM kararı ile Kudüs'ün doğusu Filistinliler, batısı ise Yahudiler arasında paylaştırılmış ve Mescid-i Aksa'nın yönetimi uluslararası yönetime devredilmişti. Bu kararın ardında Kudüs'ün batı tarafında yaşayan Müslümanlar evlerinden ve yurtlarında zorla çıkarılmış ve Nekbe denilen "Büyük Felaket" yaşanmıştır. 1948 de varlığını ilan eden işgalci İsrail 1967 yılına kadar adım adım planlarını uygulamaya devam etmiştir. 1967 de Haziran ayında gerçekleşen Arap-İsrail savaşları sonucunda Kudüs'ün doğusu ile beraber Batı Şeria, Gazze şeridi düşmüş, Suriye'de Golon tepeleri ve Mısır'ın Sina bölgesi de işgalci yönetimin eline geçmiştir. Bundan sonra mukaddes şehrin Yahudileştirilmesi için katı bir iskân politikası uygulanmaya başlamıştır. 5 Haziran günü her yıl aynı tarihte NEKSE GÜNÜ olarak anılmaktadır.

10 HAZİRAN 1916 Şerif Hüseyin'in Osmanlı'ya karşı Arap isyanını başlatması. ■

TWİT KÜRSÜSÜ

SOSYAL MEDYA'DA KUDÜS

Cahit SUCİ @cahsuci

Kudüs'ü işgal ettikleri aynı günde içimizden devşirdikleri hainler eliyle Anadolu'yu düşürmeye çalışanlara 15 Temmuz'da aziz milletimiz asil bir direnişle cevap vermiş ve Anadolu'nun bir İslam yurdu olduğunu tescillemiştir. Hainlik iflah olmaz bir alçaklıktır. #TürkiyeGeçilmez

Kutad @KutadTR

Kudüs bizim için kıyamet gününe kadar bitmeyecek bir aşkın hikâyesi ve dirilişin enerjisidir.
| Nureddin Yıldız

Sevilay Yağmur @SAllyadua

"İnsan değer verdiği şeylere gözüyle bakar, yüreğiyle taşır."
Neşet Ertaş

Kudüs'ü yüreğinde taşımak..

Sevsen de razıyım, sevmesen de... @SevsenDeRaziyim

Allah'ım, dualarımızı Kabe'de ve Mescid-i Nebevî'de edilen dualara kat. Kudüs'ümüzü zalimlerden kurtar. Ümmeti vahdete kavuştur. Sezgin Özbay

عاشق اللغة العربية (معلمة اللغة العربية) @AYZAVERA02

Özgürlük de esarete Kudüs'te başlar. Kudüs, bizim ilk kiblemiz ve sürekli cihadımızdır....
#DildâdeHanımlar

Nurdgnelif @dgn_elifnur

Gündemin Kudüs'ü bitti...
Ama işgalin Kudüs'ü hala devam ediyor...

Fatma @kucukhanimmmmm_

İmam Hatipliyim! Bir davam var; imanı Mekke'de, inşası Medine'de, sevdası Kudüs'te..

İnzar Dergisi @inzardergisi

Kudüs "Müslümanım" diyen herkesi ilgilendirir. Hiçbir Müslüman Kudüs'ü belli bir ırka, belli bir zümreye nisbet edemez.
Abdulkuddüs Yalçın / İnzar Dergisi / Temmuz 2021

Ahmet Turgut @ahturgut

#Srebrenitsa'da binlerce Müslümanın katledilmesi hadisesi BM askerlerinin izni ve denetiminde gerçekleşti.

Buna rağmen işgalci Şyonist saldırılara karşı #Kudüs'ü ve #MescidiAkse'yı BM kontrolüne vermekten bahsedenleri islah eylesin Mevla!

Talebe @talebe72_

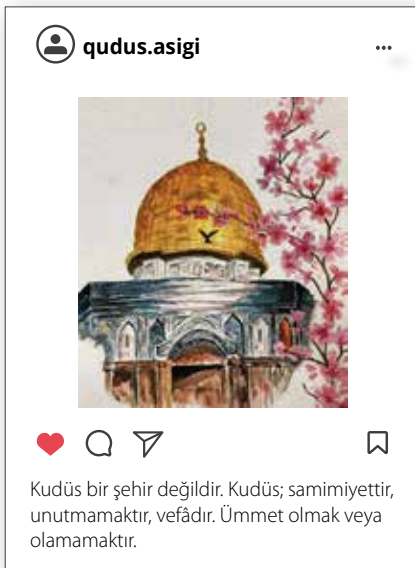
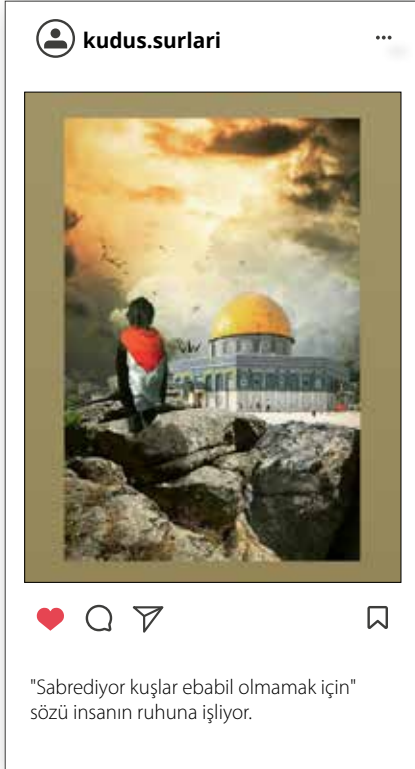
Bahar sana da gelecek ey Kudüs!

#Kudüs

/mirasimiz

Siz de sosyal medyada yaptığınız Kudüs ve Mescid-i Aksa konulu paylaşımlarınızda bizi etiketleyebilir veya paylaşımlarınızı mail yoluyla bize gönderebilirsiniz.
sosyalmedya@mirasimiz.org.tr

Lig, grup/ Mescid-i Aksa bir kubbe		Yardımcı/ Eski Çin'de, Konfüçyus'un Doğduğu yer		Eski Dilde Anne/ Tarım aracı		Yaş Ve Taze Üzümler/ Din kitabı		Kova ağzını iki kat edip dikmek		(Resim) Arapça Mukaddes Ev olarak tarif eden terim/ Üretici Güç	
								Bilmiş/ Acelecî			
Bir Vasiyeti Yerine Getirmekle Görevli Kimse/ Tavla da uç sayısı				Kanmış, doymuş, varlıklı kimse							
		Niyobyum simgesi/ Kutsal		İran takviminde güneş yılı sekizinci ayı/ Bir nota						Öge	
Dik, dikine	Anlamı olarak/ Mescid-i Aksa bir Medrese					Avusturya plakası		Erciyes Üniversi- tesi kısaca			
				Ced				Tüm, Bütün			
İlave/ Gözde sarıya çalan kestane rengi									ilaç, çare/ Bağırsak- lar		
Kısaca Edebiyat/ Sözleşme									Beyaz/ İçinde anlamını ifade eden ek		
Internet Explorer kısaca/ Uysal			Ayak direme/ Feza		Bağış yapma		Halk dilinde ayran/ Japonya' da bir ırmak		Eski Mısır'da Üretici Güç	Kısaca TSK'nın yüzer dozeri	
					(Erkek) Dans yapan kişi						
Bir şeyin en bayağısı		Alüminyum, bakır,magnez- yum katılmış çinko alaşımı/ Çıtırıtı						Yetersiz/ Ekmek			Dişi ve yabani eşek
					Geride Anlam Veren Önek	Mağara/ Ağaç ip eğirme aracı (Ordu)			Su E.D./ Bir nota		
Su taşkını	Kamer			Organik Madde							
			Mescid-i Aksa içerisinde dört minareden biri								

BİR AYET

"Ey insanlar! Muhakkak ki biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık... Ve sizi millet millet, kabile kabile yaptık ki, tanışıp kaynaşasınız... Allah katında en şerefliniz takvaca en ileri olanınızdır (O'ndan en çok korkanınızdır.)"

(Hucurat Sûresi, 13)

BİR HADİS

"Asabiyet dâvâsına kalkışan, onu yaymaya çalışan, bu dâvâ uğrunda mücadele eden kimse bizden değildir."

(Ebu Davut, Edeb, 121)

MİRASIMIZ KUDÜS

4. Uluslararası Karikatür Yarışması

OUR HERITAGE JERUSALEM

4th International Cartoon Contest

القدس ميراثنا

مسابقة الكارتون الدولية الرابعة

SON KATILIM

29 EKİM
2021

Özgür Kudüs'ü Çiziyoruz!

ÖDÜLLER

Birincilik Ödülü

20.000 TL

İkincilik Ödülü

15.000 TL

Üçüncülük Ödülü

10.000 TL

Başarı Ödülleri (5 adet)

1.500 TL

İletişim: kuduscartoon@gmail.com

KudusCartoon
JerusalemCartoon

KudusCartoon
JSalemCartoon

KudusCartoon
JerusalemCartoon

kuduscartoon.com | jerusalemcartoon.com

MİRASIMIZ
KUDÜS

BAŞAKŞEHİR
BELEDİYESİ

EYÜP
SULTAN
BELEDİYESİ

ESENLER
BELEDİYESİ

